

GESTA, SLOVA A SYMBOLY VE MŠI SVATÉ

Bohoslužba oběti - 27.až 54.část GESTA, SLOVA A SYMBOLY

II. díl

Kazatel Mons. prof. ThDr. Jozef Haľko, PhD

Bratislava 2020-2021

Pro křesťany v Rumunsku

se souhlasem a požehnáním kazatele Mons. Jozefa Hal'ka

obdrženým 1. 4. 2021

Překlad kázání do češtiny Jan Chlumský

Překlad z češtiny do rumunštiny Iosif Fickl

GESTA, SLOVA A SYMBOLY VE MŠI SVATÉ

/K BOHOSLUŽBĚ OBĚTI/

27. O MŠI SVATÉ – Kalich

Milí bratři a sestry,

Pán Ježíš v evangeliu mluví o utrpení a my víme, že v jeho životě byla chvíle, kdy toto utrpení přijal. Bylo to v Getsemanské zahradě slovy: „Otče, chceš-li, odejmi ode mě tento kalich, avšak ne má vůle ať se stane, ale tvá.“ (Lk 22,42)

My dnes chceme mluvit o kalichu, protože je součástí výkladu gest, slov a symbolů mše svaté. Naposledy jsme mluvili o modlitbách věřících. Tyto, když skončí, tak co se děje u oltáře? Co vidí věřící? Co vidíte, že se děje u oltáře?

Ministranti přinášejí na oltář několik předmětů, které se používají v rámci eucharistické oběti, v eucharistické liturgii. Nejvýraznějším z nich je kalich.

Co je kalich? Řekněme si o něm něco více, co znamená, co symbolizuje a co vyjadřuje ve mši svaté. Kalich je posvátnou nádobou, zvláště požehnanou a vyňatou z jakéhokoliv profánního použití. Dokonce ve velké většině případů je přímo vyrobený za tímto účelem.

Kalich je určený pouze na víno, které do něj kněz nalije s troškou vody. Toto víno v kalichu potom pozvedne jako obětní dar a při slovech proměnění se skloní nad kalichem a pak tento kalich zvedne. Tedy je to předmět, kalich, ve kterém se odehrává proměnění, přepodstatnění vína v Ježíšovu krev. Z tohoto vyplývá všechno, co se žádá, aby kalich splňoval. Především má kalich horní nádobu, číši nazývanou kupa (latinsky cuppa), která nasedá na dřík.

Tato kupa musí být vyrobena z ušlechtilých materiálů, zlata, stříbra, nebo musí být pozlacená. Ve střední části, která drží nádobu je takzvaný ořech (latinsky nodus), který pomáhá knězi, aby pevně a bezpečně tento kalich uchopil právě proto, že je v něm Kristova krev. Spodní část kalicha (podstavec) se někdy nazývá noha (latinsky pés) a ta má být dostatečně těžká a dostatečně široká, aby kalich pevně stál právě proto, že je součástí eucharistického proměnění. Kdybychom hledali, jaké významy má kalich v Písmu svatém, tak se dočteme o kalichu společenství, kalichu spásy, kalichu utrpení, kalichu hořkosti a o kalichu dobrořečení.

V čem spočívá to, že mluvíme o kalichu společenství? Před proměněním vína na Kristovu krev slyšíme, že Ježíš vzal kalich s vínem, vzdával díky a dal ho svým učedníkům. Vzal ho a dal ho učedníkům. V Ježíšově době to byl velmi rozšířený zvyk, že tímto způsobem společenství vyjadřovala, že jako společenství žijí v určité jednotě,

včetně jednoty duchovní. Při slavnostním jídle proto mezi nimi koloval kalich, a tím se vyjadřovalo, že jsou společenství. Přestože jsou různí, pijí z tohoto jednoho kalicha. Takže jde o společenství lidí, a především o společenství s Bohem. Společenství, a dokonce o smlouvu s Bohem. Jak například čteme nebo slyšíme při poslední večeři i ve mši svaté: „toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná.“

Toto říká kněz s kalichem v rukou. Ale už v žalmech máme předobrazy tohoto kalicha společenství (*uváděného i jako číše*).

V žalmu 23,5 čteme: „Prostíráš pro mě stůl před zraky mých nepřátel, hlavu mi mažeš olejem, má číše přetéká.“ Těmito slovy se žalmista modlí k Bohu, který i takovým způsobem vytváří s lidmi společenství.

V žalmu 16,5 žalmista říká: „Ty jsi, Hospodine, mým dědičným podílem i mou číší, ty mně zachovááš můj úděl.“

Stále mluvíme o kalichu, který vyjadřuje společenství mezi lidmi a společenství mezi lidmi a Bohem, které zásadním způsobem určuje, jakou kvalitu má toto lidské společenství.

Samozřejmě že kromě této dimenze je kalich i kalichem spásy. A kalichem spásy je proto, že tato spása je zasloužená Ježíšem Kristem, tím že trpěl, že vypil ten kalich hořkosti. Již jsem řekl že v Getsemanské zahradě říká: „Otče, chceš-li, odejmi ode mě tento kalich, avšak ne má vůle ať se stane, ale tvá.“ (Lk 22,42) Opět jsou tu jistě předobrazy v žalmech. Na příklad v žalmu 116,13 jsou slova: „Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co mi prokázal? Vezmu kalich spásy a budu vzývat jméno Pána.“ (Ž 116,12-13)

Zde vidíme to propojení kalicha, který je symbolem společenství s Bohem a zároveň je kalichem spásy. Tato spása se vždy vztahuje na Boha, který zachraňuje člověka, člověka, který vzývá jméno Pána. A toto je vlastně cílem tohoto kalicha, aby člověk oslovil Boha, aby vzýval jeho jméno.

Určitě je důležité si připomenout, že krev byla symbolem výkupného očištění člověka. Předobrazem je krev obětních zvířat, která se vylévala na oltář při obětech, které lidé přinášeli v jeruzalémském chrámu.

Dále Ježíš už připravuje své učedníky na pití toho kalicha, který je zároveň kalichem spásy, ale i kalichem utrpení, kalichem hořkosti. *Ježíš Petrovi řekl: „Zastrč meč do pochvy! Což nemám pít kalich, který mi podal Otec?“ (Jan 18,11)*

Petrův pokus řešit věci násilně a Ježíšova odpověď, která používá symbol, odkaz i poselství kalicha o krvi, která smývá hříchy světa a je to krev, která je vylitá z lásky.

Jindy, když učedníci jako by odpočívali a hovořili, matka se snažila intervenovat za své dva syny a poté, co jí Ježíš položil otázku „co si přeješ?“ Odpověděla mu: „Poruč, aby tito dva moji synové zasedli jeden po tvé pravici a druhý po tvé levici v tvém království.“ (Mt 20,21) Ježíš na to řekl: „Nevíte, co chcete. Můžete pít kalich, který já piji, nebo dát se ponořit v křest, ve který já budu ponořen?“ Oni mu odpověděli: „Můžeme!“ Ježíš jim řekl: „Kalich, který já piji, pít budete, a v křest, ve který já budu ponořen, ponořeni budete. (Mk 10,38-39)

Dostáváme se stále blíž a blíž k vrcholnému momentu poslední večeře a první večeře svého druhu. Poslední večeře s Ježíše Kristem je první večeří, která se pak promítá do celých dějin těmito slovy „to konejte na mou památku“.

Takto se dostáváme do Getsemanské zahrady, kde Ježíš říká: „Má duše je smutná až k smrti, zůstaňte zde a bděte se mnou! Trochu poodešel, padl tváří k zemi a modlil se. Otče můj, jestliže je to možné, ať mě mine tento kalich; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš.“ (Mt 26,38-39)

„Otče můj nemůže-li mně (tento kalich) minout a musím ho vypít, ať se stane tvá vůle.“ (Mt 26,42)

A takto se dostáváme k vrcholu mše svaté, kdy Ježíš vzal kalich, vzdával díky a řekl: vezměte a rozdělte si mezi sebou. „Neboť vám říkám: od této chvíle už nikdy nebudu pít z plodu révy, dokud nepřijde Boží království.“ (Lk 22,18)

Při každé mši svaté zásadně, neodmyslitelně je gesto kdy kněz vezme kalich a řekne: „Vezměte a pijte z něho všichni: toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů“. Je tam všechno.

Je to kalich společenství, kalich spásy, kalich utrpení, kalich hořkosti i kalich dobrořečení. Spolu s kalichem přinášejí ministranti také další předměty, o kterých budeme příště mluvit podrobně. Budeme mluvit o tom co vidíme na oltáři tehdy, když se přináší obětní dary. Ale to už je tématem našeho dalšího uvažování.

Při této mši svaté si tedy všimněte toho kalicha, co se s ním bude dít. A zejména buďme vděční Ježíši Kristu, že nám i prostřednictvím kalicha vyjadřuje svoji nesmírnou lásku, když za nás vylévá svou krev, aby nás zachránil. Abychom měli účast na kalichu spásy, kalichu dobrořečení, ke kterému se dostáváme jedině přes kalich utrpení a kalich hořkosti.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 25.09.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/kalich>

/K BOHOSLUŽBĚ OBĚTI/

28. Patena, palla, korporál, purifikatorium

Drazí bratři a sestry,

když mluvíme o andělech strážných, tak nás mohou napadnout zprávy o dopravních nehodách nebo o jiných nebezpečných životních situacích o kterých jsme zvyklí říkat, že anděl strážný byl přítomný a velmi pomohl. Škoda, že si nezvykáme mluvit o andělech strážných i v souvislosti s jiným typem střežení, totiž aby nám chránili víru v Boha, víru v Ježíše Krista a také víru

v eucharistii, kterou slavíme ve mši svaté. Dokonce se říká, že eucharistie je andělský chléb. Proto když mluvíme o gestech, slovech a symbolech ve mši svaté, tak si dnes povíme něco o dalších předmětech, artefaktech, které se nacházejí na oltáři, když ministrant přinese na oltář kalich. Protože všechno, co je na kalichu a oku věřících málo viditelné nebo až neviditelné, je orientované k tomu, aby se vyjádřila úcta k eucharistii, k andělskému chlebu, úcta a víra v to, že v každém jednom kousku chleba (*hostie*), chleba proměněného v eucharistii je Ježíš v plné míře přítomný.

Co vidí věřící, když ministrant přinese na oltář kalich?

Vidí na kalichu bílý šátek (*poskládaný do podélného tvaru*), který visí přes kalich a na něm vidí jakoby několik vrstev poskládané látky a i něco, co nevidí vůbec. Celkem se jedná o čtyři věci. Na vrchu je takzvaný korporál (*na který kněz bude pak stavět kalich s vínem*). Pod korporálem je palla, pod pallou je patena, která zapadá do horních okrajů kalicha a drží to, čemu říkáme purifikatorium.

Co je to korporál? A proč se tak jmenuje?

V podstatě korporál je nejstarší používaná součást paramentů (*patřících mezi bohoslužebná roucha*) mše svaté. Nejvýše je položen proto, aby ho ministrant nebo celebrant mohl jako první rozprostít a rozložit na oltář.

Korporál je bílé zpevněné plátno (*naškrobené*), čtvercového tvaru přibližně 40 x 40 cm, z pravidla je na něm vyšitý malý křížek a může mít i ozdobné lemování. Název korporál vychází ze dvou příčin: první je historická.

Symbolizuje pohřební plátno, do kterého bylo zavinuto Ježíšovo mrtvé tělo (*možná by se dalo podle Janova evangelia vidět i konkrétní „roušku, která byla na Ježíšově hlavě, neležela u pruhů plátna, ale složená zvlášť na jiném místě“ /Jan 20,7/*). Po Ježíšově zmrtvýchvstání apoštolové našli v místě, kde bylo původně položeno Ježíšovo ukřižované tělo, pohřební plátno i složenou roušku.

Druhý důvod názvu korporál je skutečnost, že na oltáři vytváří tak zvanou nejpodstatnější zónu zacházení s eucharistií – s tělem Kristovým. Nad korporálem dochází k proměnění chleba a vína. Nad korporálem se chléb láme a na korporál se kladou další posvátné nádoby s eucharistií před svatým přijímání. Nad korporálem se purifikuje neboli čistí posvátné nádoby. Úlohou tohoto čtvercového plátna je, aby zachytilo každý případný kousek eucharistie. Ministrant nebo celebrant, když na konci mše svaté korporál skládá, skládá ho proto vždy směrem dovnitř, aby se všechny případné úlomky proměněné hostie zachytily a dodatečně specifickým způsobem zpracovaly.

Pod velkým čtvercem korporálu, zatím složeného, je menší čtverec, který se jmenuje **palla**. Tato slouží na přikrytí kalichu. Palla je zpravidla karton obalený ozdobnou látkou, která se ve svých barvách může měnit podle liturgického období a

většinou je na ni vyšitý nějaký eucharistický motiv. Chrání víno a následně eucharistickou krev, zejména v prašném prostředí, po dobu sloužení mše svaté v exteriéru, a zvláště v létě za zvýšeného množství hmyzu v prostředí.

Tedy také palla slouží k tomu, aby chránila eucharistickou krev v kalichu, aby se z prostředí nemohlo nic nežádoucího do kalicha dostat.

Pod pallou je **patena**, na kterou se pokládá koncelebrační hostie. Při svatém přijímání rozdáváme menší hostie, ale kněz, který slouží mši svatou, případně koncelebranti, dostávají do rukou velkou hostii, také i proto, aby ji věřící dobře viděli.

Protože se pateny dotýká eucharistie, má být zlatá nebo pozlacená. Má vnitřní kruhové prohloubení, do kterého přesně zapadá připravená velká koncelebrační hostie. Z pravidla ji zdobí křížek připomínající, že proměnění zpřítomňuje Ježíšovu kalvárskou oběť na kříži. Na patenu kněz klade zpět proměněnou hostii a společně s kalichem ji zvedá po dobu doxologie.

Na začátku, při manipulaci s hostií, kdy to ještě není eucharistie, ale je to chléb, který je přinesen jako oběť na pateně. Kněz zvedá tento chléb a obětuje ho se slovy: „Požehnaný jsi, Hospodine, Bože celého světa. Z tvé štědrosti jsme přijali chléb, který ti přinášíme. Je to plod země a plod lidské práce, a stane se nám chlebem věčného života.“

Podle některých interpretací patena má kruhový tvar proto, aby připomínala věčnost, neboť kruh nemá konec, proto je symbolem věčnosti. Eucharistie nás má vlastně vést do věčnosti.

Uceleně pod těmito třemi vrstvami, tedy pod korporálem, pallou a patenou je snad pro věřící to nejviditelnější, převislé bílé plátno (*purifikatorium*), které zakrývá kalich pod patenou.

Je dlouhé asi 40 cm a třikrát přeložené. Je to vlastně lidově řečeno taková malá utěrka. Používá se při přijímání eucharistické krve a při očišťování pateny a osušení kalicha. Jedná se o takzvanou purifikaci. Tomu se ještě budeme věnovat. Když se vše rozloží tak purifikatorium se pokládá vedle korporálu tak, aby ho měl kněz při ruce a mohl kdykoliv použít. Všechny modlitby, které se přednášejí při použití kalicha, použití pateny, použití pally, korporálu nebo purifikatoria jsou uvedeny ve velké knize, která se při slavnostních mších svatých může přinášet na oltář právě v této chvíli. V okamžiku, kdy se připravují obětní dary, věřící vidí, že je to objemná kniha, která je ozdobená, má patřičně krásný obal a že z ní visí stužky a záložky. To jsou detaily, které nám nepřipadají důležité, ale i toto všechno můžeme vidět jako symbol. Totiž ta velká, ozdobná, krásně připravená pevná kniha, obsahuje všechny modlitby, které se kněz modlí po dobu celého roku. Je to nádherné bohatství modliteb, které kněz přednáší. V této knize je i kalendář, to znamená, jsou tam také jednotlivé slavnosti, svátky a vzpomínky. Obsahuje i instrukce, jak se má správně, důstojně a hluboce zbožně sloužit mše svatá. Záložky slouží k tomu, aby se po dobu mše svaté v ní důstojně listovalo, aby ministrant nebo ten, kdo má na starosti knihu, mohl ihned po předchozí přípravě nalistovat tu část misálu, kterou kněz potřebuje. Jako předcházející popsané artefakty na kalichu, tak i kniha (zvaná misál) používaná při mši svaté musí být připravená. Všechno je orientované na to, aby se mše svatá sloužila důstojně, neboť je to dotyk s Bohem a je to modlitba jako rozhovor s Bohem. Je třeba říci co věřící nevidí, že slova

eucharistického proměnění jsou v misálu vytištěná speciálně velkými písmeny, protože je to nejposvátnější okamžik při sloužení mše svaté. Aby každý kněz dobře viděl, dobře mohl přečíst ta slova, která proměňují chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista.

Milí bratři a sestry, i když se opakují a jsou to detaily, které se nám zdají nedůležité a nepodstatné, tak vlastně všechno stojí na těchto detailech, na těchto pro někoho zdánlivých maličkostech. Totiž to, co jsem do této chvíle povídal o tématech, která dnes rozebíráme, směřují k jednomu jedinému: „uctívat, chránit a velebit Ježíše Krista přítomného v proměněném chlebu a v proměněném víně. I když maličkostmi, ale důležitými maličkostmi ho chráníme, aby nikdy nedošlo ke zneuctění eucharistie, ale naopak, abychom ji přijímali s co největší zbožností, vírou a úctou. V době přípravy obětních darů, o kterých ještě budeme mluvit se k oltáři blíží průvod s obětními dary, které kněz převezme a přináší na oltář. Tam už je připravený kalich, patena, a ostatní potřebné věci. Ale toto už je téma našeho dalšího uvažování.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 02.10.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/patena-palla-korporal-purifikatorium>

29. Přinášení obětních darů

Milí bratři a sestry,

jeden ze způsobů, jak nepřipustit, aby zlý duch měl šanci působit v naší duši je soustavné prožívání láskyplného vztahu k Bohu. To je nevyhnutelná podmínka. Součástí této lásky, aby to byla skutečně autentická láska, je duch oběti. Obětovat se Bohu, dát se Bohu, úplně se mu odevzdat. Dokonce bychom mohli říci, a musíme to říci, že láska bez oběti není skutečná láska, a oběť bez lásky není skutečná oběť. Říkám to ve spojení i s tím, o čem dnes budeme hovořit v souvislosti se mší svatou, s výkladem její eucharistické části – oběti eucharistie.

Dnes máme mluvit o tom, co vyjadřuje, co symbolizuje, k čemu směřuje situace, kdy někteří z věřících vezmou do rukou obětní dary a v průvodu přicházejí k oltáři, kde tyto obětní dary předávají knězi.

Téma naší dnešní úvahy je tedy nesení obětních darů, průvod s dary k oběti. První, co je markantní na tomto průvodu je to, že kráčí. Je to průvod, skupina věřících lidí v pohybu. Oni jdou ve směru od vchodu do kostela směrem k oltáři. Tím vlastně vyjadřují, že jsou putující společenství. V jistém smyslu slova přicházejí z profánního prostředí do sakrálního prostředí a přes kostel směřují k oltáři.

Chápeme to i tak, že toto kráčející společenství s obětními dary jsou poutníci do nebeské vlasti, kterou reprezentuje oltář, neboť oltář reprezentuje Ježíše Krista.

Toto kráčení vyjadřuje dynamiku celého lidského života, cesty lidského života a směřování lidského života. Když se přinášejí tyto obětní dary, tak ty též obsahují finanční dary, které prošly rukama obětujících svou cestu. Především hovoříme o darech, kterými jsou voda a víno a chléb. Chléb si prošel svou cestu od klasu až po chleba. Víno prošlo svou cestu od hroznů k vínu. Proto když kněz pozvedne tyto dary říká: „Požehnaný jsi, Hospodine, Bože celého světa. Z tvé štědrosti jsme přijali chléb, který ti přinášíme. Je to plod země a plod lidské práce...“

Ještě se věnujme tomu „kráčení“. Ono vyjadřuje i cesty života člověka, který pracuje a který svými rukama přemění Boží dary na dary pro člověka, které potom vyčleňuje a přináší na oltář jako obětní dary. Součástí nesených darů, kromě vody, vína a chleba, může být také finanční sbírka, která se dělá v kostele. Je určená pro chudé nebo pro potřeby kostela. Vydělané peníze jsou rovněž výsledkem cest lidského života, toho pracovního života. Lidé se zříkají určité části svých darů ve prospěch chudých nebo na potřeby svého kostela.

Skupina lidí nesoucí dary je i kráčejícím společenstvím. Obětní dary nikdy nepřináší jeden člověk. Minimálně dva, může jich být i více a oni jako zástupci reprezentují putující lid, farnost a církev. Ostatní lidé, kteří nejsou součástí průvodu, když se na něj podívají, vidí v něm své reprezentanty. Ti, co krácejí s obětní dary zastupují, reprezentují každého jednoho člověka, který je v kostele. A každý může vnímat, ano i já jsem součástí tohoto putujícího, kráčejícího společenství, které přináší obětní dary.

Opět se vrátím ke slovům kněze, která potom s dary v rukou pronese. Ve slovenčině začínají slovy: „Dobrořečíme ti, Bože, Pane svetov, že sme z tvojej štedrosti prijali tento chlieb. V české verzi jsou to slova: „*Požehnaný jsi, Hospodine, Bože celého světa. Z tvé štědrosti jsme přijali chléb, který ti přinášíme. Je to plod země a plod lidské práce, a stane se nám chlebem věčného života.*“ To podstatné je zde formulováno v množném čísle a tím se tento aspekt kráčejícího společenství ještě zdůrazňuje. Dobrořečíme, my jsme přijali, my obětujeme – je to vyjádřené v množném čísle. Zároveň, je to společenství symbolizované i chlebem a vínem. Neboť chléb se láme a víno se dává kolovat v kalichu, tedy také tyto přinášené obětní dary vytvářejí společenství. O co více tedy vytváří tento obětní dar duchovní společenství, když se po slovech kněze na oltáři promění v Ježíšovo tělo a v Ježíšovou krev. S vděčností vzdáváme chválu: „*Požehnaný jsi, Bože, navěky.*“

Třetí moment je, že tato skupina lidí, která kráčí ve společenství nese obětní dary. Smyslem tohoto kráčení, smyslem vytvoření tohoto společenství je, že nesou obětní dary a nesou je Bohu, nesou je na oltář.

Připomínám, že v dějinách tyto obětní dary byly něčím, co si věřící přinesli z domu. Tak to bylo ještě markantnější, že něco z těžce vyrobeného chleba a něco z těžce vyrobeného vína, vyčlenili a přinesli na oltář. Byl to obětní dar v tom slova smyslu, že se něčeho zřekli.

Opakuji, bylo to velmi markantní, protože to bylo v době, kdy lidé byli chudí a k těmto Božím darům se dostali přes opravdu namáhavou práci svých rukou. Ale i dnes, kdy tyto dary nejsou přinesené z domova, vystihují a symbolizují lidskou práci. Tedy ty obětní dary jsou vyčleněné z profánního použití, zříkáme se jich, oddělujeme je a říkáme ano, toto je na obětování.

V těchto nesených obětních darech jsou nakumulované veškeré námahy, které člověk podstoupí po dobu svého každodenního života a po dobu týdne. Je psáno „práce lidských rukou“. Tedy, námaha člověka. Ale co je naprosto nejdůležitější říci, že sami lidé přinášející tyto obětní dary na oltář, přinášejí sebe. Obětují sebe jako dar. Život jako obětní dar.

Kráčející společenství, které má v rukou obětní dary. Obětujeme je Tobě jako plod země anebo vinice a práce lidských rukou. Veškeré námahy jsou tam, nejen ty, které bezprostředně souvisí s výrobou chleba a vína, ale veškeré námahy, které po dobu každodenního života dokážeme obětovat. Pane obětují ti tuto svoji práci, kterou nyní dělám: profesionální, domácí, společenskou, dobrovolnickou, ve voluntariátu (– v *projektu ochotné služby dobrovolníků v rámci církve*) atd.

Toto vše se završí tím, že kráčející společenství, které v rukou nese obětní dary je odevzdá knězi. Za několik okamžiků toto společenství řekne: „Ať ji přijme ke své slávě a k spáse světa.“ Jsou to ty ruce, do kterých kráčející společenství odevzdalo přinesené obětní dary. Tímto gestem společenství vyjadřuje to, že pokládá kněze za kompetentní osobu, která je nositelem svátostného kněžství a má Boží dar, že v jeho rukách se chléb a víno proměňují v eucharistii – v Ježíšovo tělo a Ježíšovu krev.

Po všem, co jsem řekl, je zjevné, že v obecném průvodu se přinesou voda, víno a chléb. Zároveň se mohou nést dary pro chudé a dary pro kostel. Nikdy to není osobní dar pro celebranta. Stane se i to, že se k oltáři přinášejí také symbolické předměty, které jsou po skončení slavnosti vyzvednuté zpět. To je rozhodně velmi nesprávné, protože mše svatá není nějaké symbolické představení, hra se symboly.

Mše svatá je živá událost a obětní dary, které se přinášejí na oltář mají být obětními dary, které se již nedávají zpět tomu, kdo je přinesl, ale dávají se chudobným, nebo na potřebu kostela. Dále chléb a víno, aby se na oltáři proměnily. Určitě není v tom zlá vůle, když se přinášejí další předměty, ale liturgie to ve skutečnosti nepřipouští.

Také tento den, který máme před sebou, může být dnem, v němž se obětujeme Pánu. Mysleme na to, jak budou na oltář přineseny obětní dary, neboť ne při každé mši svaté je slavnostní procesí více kráčejících lidí k oltáři s obětními dary v rukou, ale i v takovém mini procesí, kdy obětní dary přináší na oltář ministrant, se všechno to odvíjí, uskutečňuje. Je zde zahrnuta oběť i obětní dary.

Svatý papež Jan Pavel II. hluboce rozjímal o tom, co vše průvod vyjadřuje, jak jsme o tom hovořili a velmi doporučoval jeho uskutečňování. Kéž by i tento náš den byl takovým obětním procesím, putováním společenství, které celý svůj život obětuje Bohu.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

30. Příprava obětních darů

Drazí bratři a sestry,

v poslední větě dnešního žalmu čteme: Pán hledí z nebe a vidí všechny lidi. My doplníme, že lidé, kteří jsou na zemi věří, že Bůh se na ně dívá, a proto oni se dívají vzhůru. Toto se vyjadřuje také jedním gestem mše svaté a my pokračujeme ve vysvětlování gest, slov a symbolů ve mši svaté.

Minule jsme mluvili o přinášení obětních darů a dnes budeme hovořit o jejich přípravě. Kněz po přijetí obětních darů od těch, kteří je přinesli k oltáři, přejde k oltáři a položí je na korporál.

Potom patenu, kterou drží oběma rukama i s chlebem a stejně pak drží kalich s vínem. Jak patenu, tak i kalich mírně zvedne a řekne modlitbu.

Dříve než budeme mluvit o této modlitbě, zamysleme se nad tímto gestem podzvednutí (kalicha a pateny).

Co to znamená? To že kněz zvedne chléb a víno z oltáře směrem k nebi vyjadřuje,

že se začíná uskutečňovat něco mezi nebem a zemí. Obousměrný pohyb od země k nebi a z nebe k zemi. Událost mezi člověkem a Bohem. Tyto dary nás po přeměnění mají pozvednout k Bohu.

Toto pozvednutí předznamenává a předpovídá pozvednutí eucharistického chleba výše, než je to první pozvednutí a také i proměněného vína, tedy eucharistie. Z darů země se stává chléb z nebe, tělo Kristovo. Z opojného vína se stává očistná Kristova krev. Toto pozvednutí předznamenává také i to, které je na konci eucharistické modlitby při slovech, o kterých budeme ještě mluvit: „skrze Krista, s Kristem a v Kristu“.

Schválně se říká, že kněz patenu a kalich pozvedne trochu, aby se jasně odlišilo toto, někdy nazývané „malé pozdvihování“, od toho velkého při proměnění a při doxologii. V tomto duchu a v této logice se kněz při tomto gestu tiše modlí. Je-li to mše bez zpěvu, pak tuto modlitbu slyší i věřící a na ni odpovídají.

Modlitba s chlebem na pateně zní: „*Požehnaný jsi Hospodine, Bože celého světa. Z tvé štědrosti jsme přijali chléb, který ti přinášíme. Je to plod země a plod lidské práce,*

a stane se nám chlebem věčného života.“ (Ve slovenském misálu začíná místo „Požehnaný jsi“ slovem: „Dobrořečíme Ti...“).

Druhá modlitba je shodná, jen s tím rozdílem, že se už nevztahuje na chléb, ale na víno: *„Požehnaný jsi, Hospodine, Bože celého světa. Z tvé štědrosti jsme přijali víno, které ti přinášíme. Je to plod révy a plod lidské práce, a stane se nám nápojem duchovním.“ (z českého misálu z roku 2000)*

První část této modlitby pochází ze židovských modliteb, ze židovských chval a dobrořečení. Nazývaly se „beaka“ i v Ježíšově době. Vyjadřují díky, které u stolu a při stolování vzdával ten, kdo předsedal stolování, zpravidla otec rodiny a vyjadřoval vděčnost za chleba a víno jako dary Stvořitele, dary Boha a Pána světa, původce všeho.

Druhá část této modlitby, kde se vzpomíná lidská práce, byla zformulována v době liturgické reformy po II. Vatikánském koncilu na výslovnou a osobní žádost Pavla VI., aby byl doplněn pojem stvoření jako Božího daru přijatého z Boží štědrosti. Proto zde byl doplněn motiv lidské práce, jako spolupráce s Bohem, jejímž ovocem je chléb a víno. Ke slovům plod země či vinice se doplňují slova „plod lidské práce“ jak u vína, tak u chleba.

Chléb, to znamená zasetí, práce se sklizní vč. vymlácení, mletí, mísení, pečení. Všechno se to dělá lidskýma rukama. Podobně u vína je práce se sázením, šlechtěním, sbíráním, čištěním, lisováním a tak dále. Je v tom ta práce lidských rukou, ale tyto dary zároveň reprezentují všechny námahy lidského života i život sám.

V pojmech plod země a plod vinice, ještě dříve, než je člověk převezme do svých rukou jsou zahrnuty dary štědrého Boha, bez kterých nemohou chléb a víno vzniknout. Voda, světlo, teplo, půda, oheň.

To je svět, Bůh je Pánem světa, Pán světů, Pán vesmíru, prostě Pán všeho, co existuje. V té modlitbě, jsme mohli vnímat rytmus a co jsme přijali, nyní obětujeme. Zvláště markantní to bylo v době, kdy lidé víno a chléb obtížněji získávali a neměli ho v takové hojnosti, v dostatku, který je nám samozřejmostí zejména v civilizaci, která je orientovaná na materiální věci a překypuje materiálními dobry.

Když chudí lidé přinášeli chléb a víno jako obětní dar, tak bylo výrazně markantnější, že oni se toho zřekli. Nebudou toto jíst a pít jako obyčejný chléb a obyčejné víno, ale jako prvnímú to dávají Bohu, od kterého vše dostali. Takto se tajemně spojuje Kristova oběť na kříži s obětmi každodenní křížové cesty pracujícího člověka.

Naše dobrořečení za tyto dary Bohu, jejich vyčlenění a obětování Bohu na oltáři směřuje k tomu, co vyjadřuje poslední věta: „aby se staly chlebem života a duchovním nápojem, tedy eucharistií.“

Jak slovní spojení „chléb života“, i slovní spojení „nápojem duchovním“ má biblické zdroje. Pochází z Nového Zákona

Evangelista Jan cituje Pána Ježíše, který řekl: „Já jsem chléb života! Kdo přichází ke mně, nebude hladovět a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit“ (Jan 6,35). Na začátku věty je vzpomenuť „chléb života“, na konci věty je vzpomenuť žízeň, která už evokuje i ten duchovní nápoj, o kterém výslovně mluví sv. apoštol Pavel v prvním

listě Korint'ánům: „Všichni pili stejný duchovní nápoj: pili totiž z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skálou byl Kristus“ (1 Kor 10,4).

Už jsem připomínal, že když se při mši svaté nezpívá, tak kněz tato slova vysloví tak, že je slyší i věřící a v tomto případě (v Česku) odpovídají:

„Požehnaný jsi Bože na věky.“ (*Ve slovenské verzi „zvelebený“.*)

Co to znamená „požehnaný jsi Bože na věky“? (*Jeden výklad slova „požehnaný“ při použití k vyjádření chvály nebo vděčnosti v hebrejštině „ברכות שבה והודאה“ říká, že vyjadřuje uznání Boží svrchovanosti a Boha jako zdroje veškerého dění. Je tedy shodný s výkladem slovenského znění „zvelebený“.*)

Etymologickým základem slova „zvelebený“ je slovo velký (vela). Tedy, zvelebený Bůh na věky je Bůh, který je velký, který je nejvyšší, kterého klademe na nejvyšší místo našeho hodnotového žebříčku.

Je Bůh, je zvelebený Bůh na věky. Pane, ty jsi nejvyšší a ty jsi nejvyšší na věky. Protože nám dáš chléb a víno, protože nám dáš svoji krev a svoje tělo, eucharistii, která nás sytí. Jistě jste se všimli milí bratři a sestry, že jedno gesto jsme ještě nekomentovali. Mezi pozvednutím chleba a pozvednutím vína udělá kněz ještě jeden úkon. Do vína přilejeme pár kapek vody.

Malé gesto s velkým duchovním poselstvím, kterému se budeme věnovat příště. Zaposlouchejme se i při této mši svaté do těch slov toho malého pozvednutí chleba a vína, které nám vlastně říká „těšte se na to, co se bude dít, neboť Pán přichází a to, co jste vy vytvořili prací svých rukou z Božích darů. Kde se spojila Boží a lidská tvořivost se přemění na Krista samého, a toho přijmete do srdce. Přinesli jste knězi v obětním průvodu chleba a víno. Za chvíli kněz přijde k vám a přinese vám eucharistii a pozvedne vám ji před očima se slovy „Tělo Kristovo“.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 09.10.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/priprava-obetnych-darov>

31. Víno a voda

Milí bratři a sestry,

jako první čtení bohoslužby slova jsme přečetli začátek listu svatého apoštola Pavla Filipánům. Z celého listu sv. apoštola Pavla je možno cítit hlubokou víru, hlubokou lásku k Ježíši Kristu a touhu po spojení s ním. Z různých spojení, slovních spojení z tohoto prvního listu je cítit, že vše směřuje k tomu, jak jsme to slyšeli, že přijde Kristův den, Pánův den, a to je den našeho setkání s Ježíšem Kristem.

Také v liturgii celé mše svaté je více momentů, ve kterých vyjadřujeme tuto touhu setkat se s Ježíšem, spojit se s ním. Minule jsme hovořili o tom, jak kněz připravuje na oltáři obětní dary, chléb a víno. Hovořili jsme o tom, jak podzvedne nejprve chléb s modlitbou, potom kalich s vínem s modlitbou a vynechali jsme jedno drobné, možná

pro věřící neviditelné gesto, které je možné vidět, a které je doprovázeno také modlitbou. Kněz položí na oltář patenu s chlebem, naleje do kalicha víno a potom vezme do ruky nádobku s vodou a naleje do kalicha s vínem několik kapek vody.

Ač je to malé gesto, krátké je možná přehlédnutelné, má ale velmi hlubokou symboliku, velmi hluboký význam, který je zakódovaný už v té modlitbě, kterou se kněz při tom modlí. V českém znění: „*Jako se tato voda spojuje s vínem, tak ať jsme spojeni s božstvím věčného Slova, spojeného s naším lidstvím.*“ (Slovenské znění: „*Tajomstvo tejto vody a vína nech nás spojí s božstvom Ježiša Krista, ktorý láskavo prijal našu ľudskú prirodzenosť.*“)

Hovoří se zde o spojení a zároveň jde o přijetí. V této modlitbě jsou to významné klíčové body.

Co tedy vyjadřuje toto gesto, že se do vína přidává několik kapek vody? To už vyjadřuje úvod té modlitby. Jde o tajemství spojení této vody a vína. Nejde o čistě materiální věci, o vodu, která se dá fyzikálně nebo chemicky nejruznějším způsobem definovat a popsat. Rovněž nejde jen o čistě materiální víno. Jsou to již obětní dary, které věřící přinesli na oltář. Vyňali je z materiálního použití někde v kuchyni nebo v jiném stravovacím místě a přinesli je na oltář. Už tímto se toto víno a tato voda společně s chlebem stávají tajemstvím. A směřují k tomu (*aby se potom, jak o tom budeme velmi podrobně hovořit*), aby se po slovech proměňování toto víno proměnilo na eucharistickou krev. Takže je to víno a voda v době, kdy se jde uskutečnit největší tajemství, a to je tajemství eucharistického proměňování, kdy se Ježíš zpřítomňuje i pod způsobu vína a víno se proměňuje na jeho eucharistickou krev.

Řekněme si ještě, že kombinace vody a vína nás orientuje i na událost v Káně Galilejské, kde Ježíš vodu proměnil ve víno. Byl to zázrak, v jistém smyslu slova předpodstatnění vody na víno jako první fáze Ježíšovy přípravy na eucharistický úkon při poslední večeři, kdy potom víno promění ve svou krev. V krev nové smlouvy, která se vylévá za nás.

Můžeme hovořit o pěti důvodech proč kněz přilévá do kalicha s vínem vodu. Ten první důvod je historický. Jak o tom mluví i Tomáš Akvinský, který velmi podrobně píše o těchto důvodech. V době, kdy žil Ježíš, bylo víno velmi silné a bylo zvykem při přípravě vína ke stolování přilévat do něj vodu. Máme o tom dokonce zprávu v knize Přísloví, kde je (při povolávání MOUDROSTI) ve slovenské Bibli řečeno: „*Pojďte (a) jezte z mého pokrmu a pijte z vína, co jsem namíchala!*“ (Bible používaná v české liturgii pouze říká: „*Pojďte, můj pokrm jezte, víno, mnou nalité, pijte!*“ (Př 9,5 v obou citacích).

Namíchat víno, to evokuje (*vyvolává představu*), že víno se míchá i s několika kapkami vody. Oprávněně tedy předpokládáme i na základě tohoto, že Ježíš při poslední večeři udělal tento úkon, že před tím, než svým apoštolům dal kalich s vínem, tak toto víno připravil tak, že ho namíchal s vodou.

Druhý důvod, proč se do vína pouští několik kapek vody je kristologický a vyjadřuje naši víru, že v Ježíši je nerozdělitelně spojená lidská a božská přirozenost. Je to vyjádřeno také v modlitbě, kterou jsem již citoval, neboť se tam hovoří o božství Ježíše Krista, který přijal naši lidskou přirozenost. Božská a lidská přirozenost. Lidská přirozenost je symbolizovaná vodou a božská přirozenost je symbolizovaná vínem a když se spojí v kalichu, zejména v době, kdy žil Ježíš Kristus, ale i dnes, tak toto slítí vody a vína je zároveň o tom, že se již nedají oddělit. Neboť jsou definitivně spojené, tak jako v Ježíši Kristu byla spojená božská a lidská přirozenost. Kdyby Ježíš Kristus nebyl pravým Bohem a pravým člověkem, tak dějiny spásy by se nemohly uskutečnit.

Z tohoto vyplývá vlastně třetí důvod, kvůli kterému dochází k tomuto gestu. Navazuje na ten kristologický, ale z jiného aspektu, a je to důvod antropologický, tedy, že Ježíš Kristus se s námi sjednocuje, že se stává člověkem. Což je vyjádřeno v té modlitbě o spojení „*ať jsme spojeni s božstvím věčného Slova, spojeného s naším lidstvím*“ (*ať nás spojí s božstvím Ježíše Krista*).

Ježíš se narodil v Betlémě jako každý jiný člověk. Ježíš žije 30 let v Nazaretě, mezi námi lidmi. Za těch 30 let prožije lidské zkušenosti, které se stanou základem pro jeho podobenství, jeho vyučování. V těch 30 letech, v nichž se stýkal s lidmi, kdy žil mezi nimi je pozadí pro jeho pozdější působení.

Čtvrtý důvod tohoto gesta, „míchání vína s vodou“ je tzv. vykupitelský důvod. Když Ježíš zemřel na kříži, tak z jeho kopím probodeného boku vyšla krev a voda. A to bylo znamením jeho oběti, jeho smrti a zároveň krev a voda se chápe jako základ, jako východisko svátostí církve, které církev vysluhuje právě proto, aby se člověk sjednocoval s Ježíšem Kristem.

Zde je třeba říci, že eucharistie, mše svatá a zejména okamžik proměnění je zpřítomněním kalvárské oběti kříže včetně momentu, kdy Ježíšova skutečná smrt na kříži, jeho skutečná oběť za nás byla potvrzena tím, že z jeho boku vyšla krev a voda. Víno se promění na eucharistickou krev. V tomto víně je přimíchána voda jako připomenutí té, která vyšla s krví na kříži z Ježíšova probodeného Srdce. V tomto smyslu prožíváme i zpřítomnění oběti Ježíše Krista.

Nakonec je tu ten pátý důvod, který sahá až za horizont pozemského života Ježíše Krista. V tom smyslu, že Ježíš například v rozhovoru se samařskou ženou říká: „...voda, kterou dám já, se stane pramenem vody tryskající do života věčného“ (*srov. Jan 4,14*). A Ježíš je reprezentován eucharistickou krví a eucharistickým chlebem.

Voda je jedním z nejčastěji používaných slov v Písmu svatém. Někdo spočítal, že se v Bibli slovo voda v nejrůznějších variantách a v nejrůznějších významových odstínech, symbolech a kontextech vyskytuje 700krát. Právě proto, že voda je Boží dar, voda je podmínkou všeho živého, ve všem je voda. Voda je podmínkou putování člověka i na poušti (Izraelité putovali po dobu 40 let), byly tam zázraky s vodou, proto voda reprezentuje jak lidskou přirozenost, tak Boží štědrost.

Milí bratři a sestry, když si dnes pozorně všimnete tohoto gesta myslíte si, že v modlitbě, kterou se kněz modlí je už vše orientováno na ten úžasný moment eucharistického proměnění, kdy se oltář stává místem zpřítomnění Ježíše Krista vítězného, zmrtvýchvstalého, obětovaného, a především a nadevše laskavého, plného lásky pro nás. I toto drobné gesto, ač málo viditelné, nás připravuje na tuto úžasnou skutečnost lásky Ježíše vůči nám.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 30. 10. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/vino-a-voda>

32. Tiché modlitby po přípravě obětních darů

Drazí bratři a sestry,

pokračujeme ve vysvětlování mše svaté. Naposledy jsme hovořili o přípravě obětních darů a dnes budeme mluvit o přípravě toho, který obětuje. Především, že k minulému tématu se ještě dostaneme, protože (na Slovensku) už ohlášený nový překlad římského misálu modifikuje některá slova, o kterých budeme ještě podrobně hovořit.

Co vidí věřící, kteří sledují kněze u oltáře a s osobní účastí prožívají mši svatou? Co vidí potom, když položí na oltář na korporál kalich, nad kterým pronesl slova obětování vína? Věřící vidí, že kněz se hluboce ukloní a tiše se modlí. Proč se ukloní a co se modlí?

A co se modlí tiše po tom, když se narovná a přejde k boku oltáře, kde mu ministrant lije vodu na ruce a on se opět něco modlí? Z pravidla jsou to tiché modlitby, které se při mši svaté neslyší a my si dnes řekneme jaký mají smysl.

Hluboké uklonění, které kněz udělá čelem k oltáři po tom, co mírně pozvedne nad oltář chléb a víno, je gestem ponížení. Když se před někým pokloním, jako bych chtěl naznačit, že já jsem menší než on. Uznávám ho tedy za většího, lepšího, svatějšího, než jsem já. V tomto případě mluvíme o Bohu. Pokládáme ho za nejsvětějšího, velkého, nepřekonatelného, a proto se před ním ponížujeme.

K vyniknutí Ježíše jako vyššího vyjadřujeme svým tělem vyvýšení Božího Syna v logice slov svatého Jana Křtitele, který doslova řekl o Ježíšovi: „*On musí růst a já se musím zmenšovat*“ (Jan 3,30). Na jiném místě Ježíš říká: „*Já jsem shora a vy jste zdola*“ (Jan 8,23). Když se pokloním tak vyjadřuji: „ano, já jsem zdola a ty jsi shora. Já jsem na tobě závislý, neboť ty jsi velký, ty jsi svatý, ty jsi Pán, ty jsi Bůh. Při poklonění se nejen ponížujeme před tím, který před námi stojí, v tomto případě je to oltář, který je symbolem Ježíše Krista a zároveň tímto úklonem se přibližujeme k tomu, kterému se klaníme. Není to tedy úcta, která vzdaluje, ale úcta, která přibližuje.

Chceme se dotknout toho, před kterým jsme poníženi. Toto nakonec vyjadřuje samotná modlitba, kterou se kněz modlí těmito slovy: „*S duší pokornou se srdcem zkroušeným prosíme, Bože, abys nás přijal, ať se dnes před tebou staneme obětí, která se ti zalíbí.*“ (římský misál z roku 2000).

/Slovenské znění: „Prijmi nás, Bože, v duchu pokorných a v srdci skrúšených a naša dnešná obeta nech nájde zaľúbenie v tvojich očiach.“/

Všimněme si, že každé slovo v této modlitbě vyjadřuje něco velmi důležitého. Kněz, těsně před tím, než se začne modlit eucharistickou modlitbu prosí o to, aby našla zalíbení v Božích očích a říká: „*S duší pokornou a se srdcem zkroušeným*“.-Hovoří tedy o něčem velmi vnitřním jakoby o jádru svého bytí a v duchu pokory.

Vyjadřuje, že to, co jde konat chce vykonat v pokoře, ve zkroušenosti, se srdcem očištěným lítostí nad svými hříchy. Modlitba je formulovaná v množném čísle: „*S duší pokornou a se srdcem zkroušeným prosíme, Bože, abys nás přijal, ať se dnes před tebou staneme obětí, která se ti zalíbí*“.- Kněz se totiž modlí jak za sebe, tak i za celé společenství shromážděné okolo oltáře. Vyjadřuje touhu po očištění v této konkrétní dané chvíli. Prosí o přijetí se slovy „*ať se dnes před tebou staneme obětí, která se ti zalíbí*“.- Není to všeobecné, je to konkrétní v této mši svaté, při této oběti. – Pane ať jsem čistý v srdci a pokorný v duši.

Tato modlitba vychází z knihy proroka Daniela. Je velmi důležité uvědomit si také kontext, ve kterém tato modlitba u proroka Daniela byla formulovaná. V době 200 let před Kristem helénský král Antiochus Epifan okupoval Jeruzalemský chrám a znemožnil židovský kultovní život pod trestem smrti.

Židé nemohli chodit do chrámu a tam přinášet své oběti. To u Židů vytvořilo prostředí a atmosféru k sebeobětování, k nabídnutí se Bohu v náhradu za celopaly, které mu nemohli obětovat v chrámu. Prosili, aby oběť jejich života, nitra, srdce i duše byla přijata jako bývala oběť (celopal) dříve přinášena v chrámu. Citace z knihy Daniel zní: „*Přijmi nás aspoň pro zkroušenou mysl, pokoru ducha! Jako celopal beranů a býků, jako desetitisíce tučných beránků, tak ať je dnes před tebou naše oběť, ať se ti líbí, že tě zcela následujeme, aby nebyli zklamáni ti, kteří doufají v tebe. Celým srdcem tě nyní následujeme a bojíme se tě, hledáme tvou tvář, abys nás nezahanbil*“ (Dan 3,39-49 katolický překlad).

Tento motiv je rozvinutý také v 51. žalmu: „*Vždyť nemáš zálibu v oběti, kdybych věnoval žertvu, nebyla by ti milá. Mou obětí, Bože, je zkroušený duch, zkroušeným a pokorným srdcem, Bože, nepohrdneš!*“

Cítíme velmi silně jak tato tichá modlitba kněze, když je skloněný před oltářem, hluboce rezonuje s těmito slovy. Svatý apoštol Pavel to v listě Římanům posouvá dále: „*Pro Boží milosrdenství vás bratři vybízím: přinášejte sami sebe v oběť živou, svatou a Bohu milou! To ať je vaše duchovní bohoslužba.*“ (Řím 12,1)

Ještě jednou zopakuji myšlenku, že po přípravě obětních darů se připravuje obětník – kněz, který se chce očistit, který prosí o čisté srdce, pokorného ducha, a zkroušené nitro. To znamená, suma sumárum, když to shrneme: nejdůležitějším komponentem nebo jádrem každé oběti je obětovat sebe, obětovat své srdce pokorné a zkroušené. Tedy osobní oběť, přináším sebe jako osobní dar. Já se daruji. Proto je to formulováno v množném čísle, aby si věřící uvědomili, že i oni mají přistupovat k oltáři s tímto vnitřním nastavením. Je zajímavé, že první modlitba, při těchto gestech a při těchto polohách, je formulovaná v množném čísle, druhá modlitba je už vyjádřena osobně v jednotném čísle.

Co vidí věřící? Kněz přejde na bok oltáře a ministrant mu leje vodu na ruce. Velmi se doporučuje, aby to nebylo jen takové náznakové gesto, ale aby bylo skutečně markantní to, že kněz si myje ruce.

Ruce jsou symbolem činnosti a umývání rukou je symbolem očištění nejnvnitřnějších motivací, s nimiž se kterýkoliv člověk, v tomto případě kněz, modlí za sebe, když jde právě konat tuto bohoslužbu, tuto oběť. Stékající voda při umývání rukou může připomínat křestní čistotu, původní, kterou člověk získal křtem, ale i očistu jako takovou. Ruce jsou symbolem čistoty úmyslu při aktivitě, kterou symbolizují.

Co mluví kněz potichu? „*Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očisti mě od hříchů.*“ Mně, moji vinu, očisti mě od hříchů. Je to formulováno v osobní podobě. I tato modlitba má inspiraci ve stejném 51. žalmu, neboť je to žalm osobního vyznání vlastní viny, vlastní hříšnosti. Ta slova jsou tam formulovaná takto: „*Úplně ze mě smyj mou vinu a očisti mě od mého hříchu.*“

Kněz má přistupovat k oltáři čistý. Kněz má přistupovat k oltáři s nečistějším úmyslem, se soustředěním a s odevzdaností do Božích rukou. V tomto smyslu ještě 51. žalm pokračuje: „*Pokrop mě yzopem, a budu čistý, umyj mě, a budu bělejší než sníh.*“

Prorok Ezechiel doplňuje: „*Pokropím vás očistnou vodou a budete čisti od všech svých nečistot, očistím vás od všech vašich model*“ (Ez 36,25).

Tuto očišťující symboliku stékající vody vidíme také u proroka Izajáše: „*Umyjte se čistě! Odstraňte své špatné skutky pryč z mých očí; přestaňte jednat zle*“ (Iz 1,16).

Bratři a sestry, nyní k této modlitbě, jak jsem již řekl, kterou se kněz modlí potichu, je důležité abychom věděli, co je obsahem těchto modliteb. Abychom si všichni, kteří jsme shromážděni kolem oltáře a přistoupíme k svatému přijímání bez výjimky uvědomili, že je velmi důležité mít očištěné srdce, očištěné nitro. Čteme to v Písmu svatém. Na příklad: „*Přistupuješ-li k oltáři a tam si vzpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě, jdi se napřed smířit se svým bratrem a teprve potom přistup k oltáři čistý*“ (srov Mt 5,24).

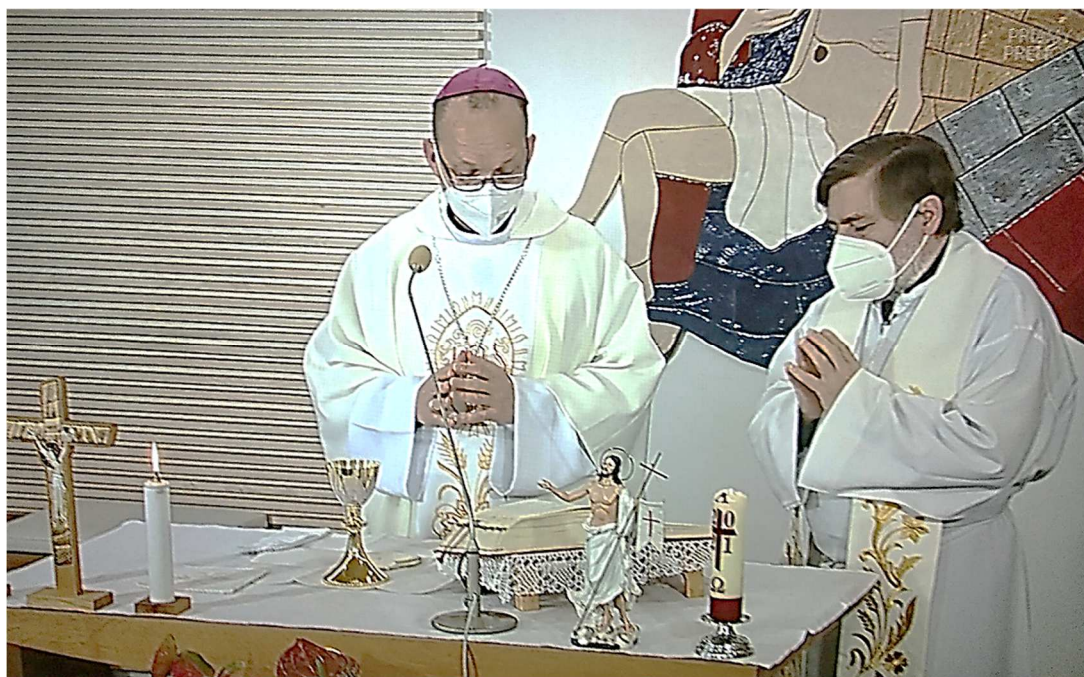
Prosme Pána i v této mši svaté, přestože mnozí z vás v této situaci musíte mši svatou vnímat a účastnit se jí prostřednictvím médií, žádným způsobem to neumenšuje potřebu mít čisté srdce, vnímat slova mše svaté s čistým srdcem, neboť když je okno čisté proniká do něj mnoho světla. Je-li srdce čisté, proniká do něj mnoho milostí.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus! mohou být

Z pramene 6. 11. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/tiche-modlitby-po-priprave-obetnych-darov>

33. Modlitba po přípravě obětních darů

Milí bratři a sestry,

v dnešním evangeliu vidíme a vnímáme jak je Ježíš citlivý na posvátný prostor, který je určený k modlitbě a nesnese, aby se v něm dělalo cokoliv jiného. Celé evangelium je naplněné Ježíšovým nasazením pro to, aby se jeho učedníci, jeho apoštolové, jeho následovatelé modlili. Sám byl příkladem modlitby. Na jednom místě čteme, že se modlil celou noc a na jiném, že odešel na osamělé místo. On sám potom vyzve své učedníky, své posluchače, aby se uzavřeli do svého pokoje, do komůrky svého srdce za zavřené dveře, do skrytosti. Ježíš se modlí i když se krví potí za naše hříchy. Jednoduše, celý jeho život, celé jeho poselství stojí na tom: lidé modlete se, rozmlouvejte s Bohem, věřte Bohu a odevzdejte se mu. Anka Kolesárová, kterou si v tento den 20. 11. připomínáme jako pannu a mučednici, která i v poslední chvíli života, kdy spojila modlitbu a oběť je příkladem takovéto modlitby. Víme, že Anka Kolesárová a také všichni svatí a všichni mučedníci, čerpali sílu ze života modlitby, především ze mše svaté.

My pokračujme ve výkladu mše svaté právě v bodě, když kněz po přípravě obětních darů a umytí rukou vyzve věřící: „Modlete se“. Celá výzva může někde být

slovy: „*Modleme se, aby Bůh přijal oběť své církve.*“ Nebo: „*Modlete se, bratři a sestry, aby se má i vaše oběť zalíbila Bohu, Otci všemohoucímu.*“

Lid odpovídá zvoláním: „*Ať ji přijme ke své slávě a k spáse světa*“ (většinou v Česku). Nebo: „*Ať přijme Pán oběť z tvých rukou, ke chvále a slávě svého jména, k užitku našemu i celé své svaté církve*“ (na Slovensku i v Rumunsku).

Všimněme si, že když v předcházejících textech kněz mluvil v množném čísle (a v 1. osobě), tedy modleme se, obětujeme ti. Zde se posouvá výzva už ne modleme se, ale modlete se. Aby bylo zjevné, že na začátku, při přípravě eucharistické modlitby kněz vystupuje jako ten, který je mezi věřícími a před věřícími jako druhý Kristus. Jako Alter Christus a hovoří in persona Christi, tedy ztotožněný s Kristem, s osobou Ježíše Krista.

Už ne „modleme se“, dobrořečíme ti, ale „modlete se“. A to se potvrzuje i ve druhé části výzvy: „*Aby se moje i vaše oběť zalíbila Bohu, Otci všemohoucímu.* V knězi Kristus mluví k církvi a oslovuje bratry a sestry.

Kněz těm, které oslovuje jako bratry a sestry říká: „*Modlete se, aby se má i vaše oběť zalíbila Bohu Otci všemohoucímu.* V poslední části této výzvy je slovo zalíbení. Aby se moje i vaše oběť zalíbila Bohu, Otci všemohoucímu. Kdy se naše oběť zalíbí Bohu, Otci všemohoucímu? Bude to tehdy, když tato oběť bude prožívaná v Ježíšově přítomnosti. Tehdy to bude Kristova oběť, když kněz je Alter Christus, kdy oběť, kterou vykonává zpřítomňuje Ježíšovou oběť na Kalvárii. Při eucharistickém předpodstatnění chleba a vína je to Ježíš, který se obětuje, jak to budeme slyšet ve slovech eucharistického proměnění.

Tehdy Bůh najde zalíbení v této oběti, když bude rezonovat se slovy, která zazněla od Boha Otce při Ježíšově křtu: „*Toto je můj milovaný syn, ve kterém mám zalíbení.*“ Tehdy se naše oběť zalíbí Bohu, pokud je to oběť při mši svaté, oběť Ježíše Krista.

Identitu vysvěceného Božího služebníka, kněze, konsekrovaného kněze, vyjadřují věřící také svou odpovědí: „*Ať přijme Pán oběť z tvých rukou, ke chvále a slávě svého jména, k užitku našemu i celé své svaté církve.*“

Jde zde o Pánovo přijetí oběti „z tvých rukou“ což je klíčové vyjádření. Vzpomenuté ruce jsou významné, protože těmi slovy věřící uznávají kněze, potvrzují ho, potvrzují svoji víru v to, že mají před sebou nositele svátostného kněžství lišícího se od těch, kteří se jen podílejí na Kristově kněžství ze svátosti křtu (srov KKC 1268). Mezi těmito věřícími stojí konsekrovaný Boží služebník. Tento služebník má osobité pomazání a pomazané kněžské ruce.

Je zajímavé, že věřící neodpovídají všeobecně „*ať Pán přijme od tebe tuto oběť*“ ale „*z tvých rukou*“. Zastavme se na chvíli při kněžských rukou, a zvláště při okamžiku, kdy biskup při kněžském svěcení maže novoknězi ruce se slovy: „*Náš Pán Ježíš Kristus, kterého Otec pomazal Duchem Svatým a mocí, ať tě chrání a posiluje, neboť máš posvěcovat křesťanský lid a slavit uprostřed něho eucharistickou oběť.*“

V těchto slovech, při pomazání kněžských rukou, o kterých věřící říkají, „*ať přijme oběť z tvých rukou*“, je slovo oběť, je slovo Duch Svatý, je slovo moc, a je slovo posvěcovat křesťanský lid.

Všechno to máme zahrnuto také v předcházejících slovech. Tento text, který biskup říká při pomazání rukou novokněze rezonuje s 10. kapitolou Skutků apoštolů: „Vy víte, co se po křtu, který hlásal Jan, událo nejdříve v Galileji a potom po celém Judsku: Jak Bůh pomazal Duchem Svatým a mocí Ježíše z Nazareta, jak on všude procházel, prokazoval dobrodiní, a protože Bůh byl s ním, uzdravoval všechny, které opanoval ďábel“ (Sk 10,37-38). Všechny tyto významy biblické a liturgické, jsou v těch slovech: ať Pán přijme oběť z tvých rukou, z tvých pomazaných kněžských rukou, neboť ty jsi vysvěcený, konsekrovaný katolický kněz, Boží služebník.

V poslední části věřící říkají ať Pán přijme oběti z tvých rukou. K čemu? Ke chvále a slávě svého jména, k užitku našemu i celé své svaté církve.

Spojení slov „ke chvále a slávě svého jména“ je inspirované listem sv. apoštola Pavla Efesanům, kde čteme: „Aby se vzdávala chvála jeho vznešené dobrotivosti, neboť skrze ni nás obdařil milostí ve svém milovaném Synu“ (Ef 1,6). Zdůrazněné slovní spojení opět evokuje Ježíše Krista a jeho milosti jako velký dar, který dostáváme od Boha.

Proč věřící říkají: „ke chvále a slávě svého jména, k užitku našemu i celé své svaté církve?“

Oběť je velkým darem. Boží milostí, kterou dostáváme k užitku komunity shromážděné kolem kněze, kolem oltáře na konkrétní mši svaté v konkrétním kostele. Tedy nám přítomným členům farnosti. Žádná mše svatá není soukromý čin nějaké komunity, ale odehrává se jako akt, jako skutek v celé univerzální katolické církvi. Ať nás nemýlí to, že na celém světě se nyní slaví stovky a stovky mší svatých. Vždyť každá mše svatá je nejenom o komunitě, která ji slaví, ale slaví ji celá církev. Slaví ji církev na zemi i církev v nebi. Každá mše svatá tím, že je to oběť Ježíše Krista, je něco absolutně nádherného, vznešeného, hlubokého a mystického a nikdy to není jen v té komunitě, ale jde o propojení s celou katolickou církví na všech jejích úrovních.

Po odeznění těchto slov následuje modlitba nad obětními dary. Její text je velmi hutný (hluboký, obsažný), jako každý text mše svaté má velké poselství, a proto s jím budeme zabývat osobitě (individuálně).

Vrátím se k původní myšlence, kterou jsme začali toto naše dnešní uvažování. Blahoslavená Anka Kolesárová v posledních momentech svého života se modlila a obětovala. Obětovala a modlila. Vyslovila jména Ježíš, Maria, Josef. Jméno Ježíš vyslovujeme i my a vždy mějme na paměti, že když ho vyslovíme, když se Ježíšově přítomnosti otevřeme, když se budeme modlit v duchu Ježíše Krista, tak jak nás to Ježíš naučil, tiše, pokorně, hluboce v srdci a potom společně jako komunita, pak tato slova ve mši svaté už nebudou pro nás jen mnohonásobně vyvanutý a opakovaný text, ale něco, co je skutečně osobní výzva pro každého z nás. Modlete se bratři a sestry.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 20. 11. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/modlitba-po-priprave-obetnych-darov>

34. Modlitba nad obětními dary

Milí bratři a sestry,

celé Ježíšovo poselství je o blížícím se Božím království a toto blížící se Boží království osobitě prožíváme ve mši svaté. Neboť mnohonásobně nejrůznějším způsobem oslovujeme Boha jako toho, který je králem našich srdcí. Je ten, ke kterému všechno chceme nasměřovat. Všechno, co děláme a všechno co konáme. Minule jsme mluvili o tom, jak kněz při mši svaté vyzve věřící slovy: „Modlete se, bratři a sestry, aby se má i vaše oběť zalíbila Bohu, Otci všemohoucímu“.

Lidé odpovídají: „Ať přijme Pán oběť z tvých rukou, ke chvále a slávě svého jména, k užitku našemu i celé své svaté církve.“

V těchto slovech věřící cítí, že se blíží Boží království v podobě eucharistické hostiny, která právě bude začínat. Proto kněz, když řekne tato slova rozpaží ruce na znamení identifikace s Ježíšem Kristem a pomodlí se to, co nazýváme modlitbou nad obětními dary.

Pokračujeme nyní ve výkladu mše svaté o tom, jaká jsou gesta, slova a symboly mše svaté. Dnes budeme hovořit o modlitbě nad obětními dary. Tato modlitba má standardní úvod a standardní závěr v tom smyslu, že tam je pokaždé.

Ten úvod je oslovení Boha. Kněz potom, jak slyší od věřících: „Ať přijme Pán oběť z tvých rukou. Kněz potom, jak řekne věřícím modlete se, osloví Boha jako Otce, oslovuje Boha Otce. Oslovení Bože anebo Otče, anebo oboje Bože Otče s přívlastky. Kdybychom si prolistovali všechny modlitby nad obětními dary, například v období během roku, zjistili bychom, že kněz nejčastěji oslovuje Boha jako laskavého Boha, milosrdného Boha, dále věčného, všemohoucího, dobrotivého, nekonečného, milostivého, vznešeného a svatého. Některé z těchto přívlastků se týkají Boží dobroty vůči člověku: laskavý, milosrdný, dobrotivý, milostivý, a některé se týkají Boží velikosti, vznešenosti, svrchovanosti: věčný, všemohoucí, nekonečný, svatý, vznešený atd. Je to velmi silné oslovení a je to takové malé vyznání víry v Boží přítomnost. Protože když Boha oslovujeme, tak tím vyjadřujeme a vyznáváme, že věříme, že slova, která mu adresujeme on poslouchá. Tedy říkat Bože Otče s některým z těchto přívlastků je o modlitbě, o rozhovoru s Bohem, stále nad obětními dary.

Druhou pokaždé stejnou částí modlitby nad obětními dary jsou poslední slova, o kterých ještě budeme hovořit: Skrze Krista, našeho Pána. Mezi tímto začátkem, oslovením a slovy skrze Krista našeho Pána, je prosba nebo chvála anebo oboje. Většinou je to vyjádřeno slovy přijmi: „Ať Pán přijme oběť z tvých rukou.“ A kněz se modlí „přijmi Pane obětní dary...“ v nejrůznějších variantách, anebo je tam slovo prosby: dej prosíme, nebo dej, nebo prosíme tě anebo je tam vyjádřená chvála.

Prosba se týká většinou duchovního ovoce, které má tato oběť přinést. A současně může obsahovat už vzpomínanou chválu nebo vděčnost za tyto dary. Je důležité říci, že tyto modlitby nad obětními dary, kterých jsou v misálu desítky, nebyly psané na psacím stole. Nebyl to výsledek činnosti nějaké liturgické komise, která tyto texty tak říkajíc vytvářela, ale v každé najdeme stopu anebo přímou citaci z církevních Otců.

Uvedu jako příklad, že modlitba nad obětními dary v 31. neděli během roku, obsahuje slova z kázání sv. papeže Lva Velikého, který působil v 5. století. Ta slova zní: „Prosíme tě milosrdný Bože dej, aby se tyto dary staly čistou a svatou obětí pro tebe a pro nás bohatým pramenem tvého milosrdenství, skrze Krista našeho Pána.“ Takže i v modlitbě nad obětními dary je vžitá duchovní zkušenost z textů zachovaných od nejstarších křesťanských dob. Tyto jsou použité jako formulace do modliteb, které byly sestavené v rámci liturgické reformy po II. vatikánském koncilu.

Další příklad bych uvedl takový aktuální z 1. neděle adventní. Můžeme ilustrovat co jsme si doteď povídali i na modlitbě, kterou se kněz modlil: Věčný Bože, – zde je oslovení Boha s přívlastkem věčný – „věčný Bože, přijmi obětními dary, které ti přinášíme z toho, co nám udělila tvoje dobrota.“ Prosba o přejetí darů, zároveň chvála za tyto dary, že jsou vyjádřením Boží dobroty. A co ti nyní se synovskou oddaností obětujeme, ať nám přinese věčnou spásu. To je prosba za duchovní ovoce toho, co bude následovat.

Ještě jeden aktuální příklad. Adventem se začíná příprava na Vánoce, a na půlnoční mši svaté modlitba nad obětními dary zní: „Prosíme tě Bože, ať je ti milá naše vánoční oběť, abychom touto tajemnou výměnou darů dosáhli účast na Božském životě tvého Syna, ve kterém je naše lidská přirozenost spojená s tvým Božstvím, skrze Krista našeho Pána. Není tu použité slovo přijmi, ale ať je ti milá naše vánoční oběť – a tam je potom ta prosba a zároveň chvála.

Závěrem, jak jsem vzpomínal je kristologický závěr. Kněz má rozpažené ruce na znak identifikace s Kristem, jako prostředníkem oběti. S tímto gestem hluboce rezonuje právě ono „skrze Krista našeho Pána“. V prvním listě Timotejovi čteme: „*Je totiž (jenom) jediný Bůh a (jenom) jediný prostředník mezi Bohem a lidmi: člověk Kristus Ježíš*“ (Tim 2,5).

Tato slova jsou tak vážná, že jsou zakódovaná, přenesená do každé modlitby, neboť na konci každé je Ježíš vyznáván jako jediný prostředník. Cokoliv se tedy modlíme, cokoliv říkáme, tak tou modlitbou se modlíme a odevzdáváme Ježíši jako jedinému prostředníkovi, skrze Krista našeho Pána, a tedy i v duchu Ježíšovy modlitby, tak jak nás učil on se modlit.

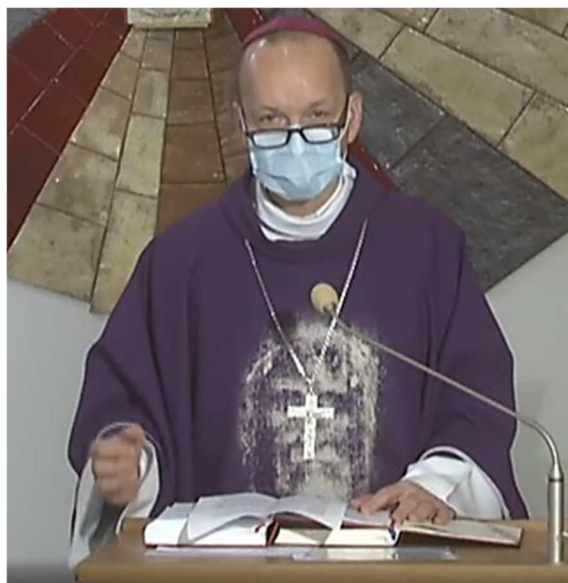
Dnešní uvažování bych uzavřel s tím, že příští vysvětlování se bude týkat oslavné písně, kterou je preface. Vše je propojené, vše se všim v této liturgické části mše svaté souvisí, a to co jsme zde rozjímali a o čem uvažovali pokračuje potom, když kněz řekne věřícím „Pán s vámi“ a vyzve je, aby pozvedli vzhůru srdce. Potřebu zvednout vzhůru srdce bylo cítit již v této modlitbě. Ale o tom až příště.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

35. Preface – píseň díky

Milí bratři a sestry,

můžeme si představit slepce, kterým se vrátil zrak, jak jsme o tom slyšeli v evangeliu. Nejen, že nebyli schopni dodržet zákaz o tom mluvit, ale když o tom mluvili, tak to bylo nadšené vyprávění, kterým oslavovali Boha. Děkovali Bohu, děkovali Ježíšovi za to, že je uzdravil. Mše svatá, o které tento týden hovoříme, má jednu část, která se výslovně nazývá oslavná píseň neboli preface. Preface je vlastně první částí eucharistické modlitby, která přechází do zpěvu: „Svatý, Svatý, Svatý“, o kterém bude řeč příště.

Preface či oslavná píseň patří mezi proměnlivé části mše svaté. Mohlo by se to říci tak, že na jednotlivé slavnosti a svátky, na jednotlivá období církevního roku, jsou aktualizované. Znamená to, že jejich obsah se vždy nějakým způsobem dotýká buď současné slavnosti, svátku anebo právě probíhajícího období, ve kterém se tato část mše svaté modlí.

V obnovené liturgii mše svaté máme na Slovensku 75 prefací, včetně takových, pro Slovensko speciálních, k Panně Marii Sedmibolestné (hlavní patronce země) nebo k svatým Cyrilu a Metoději. Píseň díky – preface, začíná trojnásobným dialogem, ve kterém na podnět celebranta věřící třikrát společně a hlasitě odpovídají. Mohli bychom říci, že se jedná o tři dialogy.

V prvním dialogu, kněz řekne věřícím: „*Pán s vámi.*“ Jak jsem už pronesl před čtením evangelia a „Pán s vámi“ můžete jako pozdrav slyšet na začátku mše svaté. O tom jsme ale už podrobně hovořili, jen stručně zopakují, že jde o výzvu uvědomit si Boží přítomnost. Ve smyslu výzvy „Ať je Pán s vámi“ a ve smyslu potvrzení „Pán je s vámi“. Totéž přejí věřící knězi v odpovědi: „*I s tebou!*“

Ve druhém dialogu je výzva, Pán je s vámi a vy buďte s Pánem, která je vyjádřena slovy: „*Vzhůru srdce!*“ Výzva „vzhůru srdce“ je častý motiv žalmů. Podzvednout svou duši k Bohu. Podzvednut své srdce k Bohu (viz Žalmy 25,1; 86,4; tuto touhu ukazuje žalm 143,6). V 8. verši žalmu 143 čteme slova: „(Dej, ať záhy dojdou tvé milosti, vždyť v tebe doufám.) *Ukaž mi cestu, po níž mám kráčet, neboť k tobě zvedám svou duši.*“

Ke konkrétní formulaci se nejvíce blíží úryvek z knihy Pláč proroka Jeremiáše: „*Zpytujme své cesty, zkoumejme je, vraťme se k Hospodinu! Zdvihněme svá srdce i ruce k Bohu na nebesích!*“ (Pláč 3,40-41)

Jak tuto výzvu prožívali už první křesťané, co pro ně znamenala? K čemu první křesťany vyzývali tehdejší duchovní autority a spisovatele? Máme svědectví například od sv. Cypriána nebo Cyrila Jeruzalemského: „Říci vzhůru srdce znamená, celou pozornost srdce soustředit na modlitbu, myslet jenom na modlitbu.“

Srdce musí směřovat k Bohu, a ne k pozemským zájmům. Tedy zanechat veškeré starosti a nasměřovat si srdce k Bohu. Na to věřící odpovídají: „*Máme je u Pána.*“ Tak potvrzují soustředěnost na modlitbu a zaměření se v této posvátné chvíli jen na Boha. Je možné, že když to vyslovíme máme je skutečně u Pána? – to je také otázka pro svědomí. Pouze říkáme tato slova nebo máme skutečně srdce u Pána? A hned to můžeme korigovat a opravdu se soustředit na úvod eucharistické modlitby, uprostřed které se stane něco úžasného, že se chléb a víno mocí Ducha Svatého promění na Ježíšovo tělo a Ježíšovu krev.

Ve třetím dialogu se již hovoří o obsahu tohoto soustředění. Co je obsahem toho, že nemyslíme na nic jiného jenom na Boha? Ale jakým způsobem na něj myslíme? Zde myšlenky na Boha mají svou náplň, a proto kněz upřesňuje a říká v tomto třetím dialogu: „*Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.*“ Tato slova jsou inspirovaná také listem svatého apoštola Pavla Kolosanům, kde v první kapitole čteme: „*Když se za vás modlíme, nepřestáváme děkovat Bohu, Otci našeho Pána Ježíše Krista*“ (Kol 1,3).

Eucharistická modlitba je díkuvzdání. Věřící opravdu chtějí děkovat a odpovídají: „*Je to důstojné a spravedlivé.*“ Po tomto trojnásobném dialogu následuje oslavná píseň se třemi základními částmi, ještě před zpěvem „Svatý, Svatý, Svatý“.

V první části této oslavné písně, je oslovení Boha a jeho velebení. Je to ustálený text, který vždy zní téměř stejně jen s malými modifikacemi. Například i v současné adventní prefaci, v této adventní oslavné písni se budeme modlit:

*„Vpravdě je důstojné a spravedlivé,
dobré a spasitelné,
svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože,
abychom ti vždycky a všude vzdávali díky,
skrze našeho Pána, Ježíše Krista.“*

Těmito slovy kněz navazuje na poslední slova věřících: „*Je to důstojné a spravedlivé.*“ Že je to důstojné a spravedlivé, přičemž jakýsi významový střed první části preface je slovní spojení „vzdávat díky“. To je základním obsahem této oslavné písně.

Hodnota vzdávání díky je: vzhledem na Boží majestát – je to důstojné? Vzhledem na pravdu – Ježíš sám o sobě řekl, že je Pravda; on je nejvyšší pravda. Vzhledem na pravdu – je to správné, mravně – je to dobré a vzhledem na hříšného člověka – je to spasitelné. Tato oběť mše svaté přináší člověku spásu, záchranu.

Jaký je čas a prostor ke vzdávání díky? – Vždy a všude. Komu vzdáváme díky? Zde je osobní oslovení „Otče“, pokud je modlitba osobní rozhovor s Bohem. Po dialogu s věřícími, po třech otázkách a třech odpovědích začíná dialog, rozhovor, modlitba s Bohem: „*Svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože...*“

Přes koho vzdáváme díky? „*Skrze našeho Pána, Ježíše Krista.*“ V duchu slov, která čteme v listu Kolosanům: „*Cokoli mluvíte nebo konáte, všechno (dělejte) ve jménu Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci*“ (Kol 3,17).

Následuje druhá část oslavné písně, která zpravidla začíná slovy: „*Neboť*“, a tam už je aktualizované zdůvodnění této chvály, této oslavy, této písně, kterou zpíváme Bohu.

V adventní prefaci, tedy i v té, kterou se budeme modlit, jsou následující slova:
*„Neboť on přišel a stal se jedním z nás,
splnil sliby dané praotcům a otevřel nám cestu k věčné spáse;
a my v modlitbách a bdění čekáme,
že se i na nás splní tvé sliby, až přijde, aby zjevil svou slávu.“*

V těchto slovech je, co Bůh udělal – velké, vznešené, a udělal to pro člověka. Tedy, co to znamená pro člověka. Existují také mariánské preface (o památce Panny Marie Bolestné je u nás volitelná jedna ze dvou prefací, ale na Slovensku, kde je P. Maria Sedmibolestná hlavní národní patronkou se jedná o slavnost, pro kterou je zvláštní preface).

Zde je překlad slovenského zmíněného znění: *„Je opravdu důstojné a správné, dobré a spasitelné, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky, tobě Pane svatý Otče, všemohoucí a věčný Bože, a ve slavný den přebolestné Panny Marie společně tě chválit, velebit a oslavovat, neboť ona nám vždy prokazovala našemu lidu útěchu v utrpení a pomoc v nebezpečích. Ani nyní nepřestává orodovat za nás a s mateřskou láskou se stará o bratry a sestry svého Syna. Proto ji oslavujeme jako patronku našeho národa a uctíváme ji jako naši nebeskou Matku. Pod její ochranou kráčíme do nebeské vlasti, ve které jsi ji už oslavil u jejího Syna Ježíše Krista, našeho Pána.“*

Snad v našich zemích častěji používaná preface o svátku Panny Marie má toto znění: *„Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky, abychom tě chválili a oslavovali a abychom ti děkovali také za blahoslavenou Matku, Pannu Marii.*

*Neboť na ní spočinula tvá moc
a ona z Ducha Svatého počala tvého jednorozeného Syna:
její slavné, neporušené panenství
dalo světu věčné světlo, našeho Pána, Ježíše Krista.
Skrze něho andělé chválí tvé jméno,
před tvou mocí padají na tvář nebeské zástupy,
nebesa vyznávají tvou slávu a svatí serafové ti společně zpívají píseň. Také my se
připojujeme k jejich chvalo zpěvu,
pokorně tě vyznáváme a voláme:“ „Svatý...“*

Jako poslední část preface je zde přechod ke zpěvu sanctus („Svatý, Svatý, Svatý“) například v adventu je slovy: *„...proto s andělskými sbory, které stojí u tvého trůnu a ustavičně ti slouží, a se všemi nebeskými zástupy zpíváme píseň o tvé slávě a voláme: Svatý...“*

V dokumentu Druhého vatikánského koncilu: „Lumen Gentium“ čteme: *„Když tedy slavíme eucharistickou obětí, nejlépe se spojujeme s bohoslužbou nebeské církve, neboť se uctívou vzpomínkou sjednocujeme především se slavnou a ustavičnou Pannou Marií, ale i se svatým Josefem, svatými apoštoly i mučedníky a všemi svatými“ (LG 50).*

Každá mše svatá je tedy prožívaná v celém společenství. Jak v pozemské putující církvi, tak v církvi oslavených v nebi. Prostě všemi, kteří uvěřili v Krista.

Zde se celé společenství spojuje k neustálé chvále. Katechismus Katolické Církve říká: „V prefaci Církev vzdává díky Otci, skrze Krista v Duchu svatém, za všechna jeho díla, za stvoření, vykoupení i posvěcení. Tím se celé společenství spojuje s nepřetržitou chválou, kterou nebeská Církev, andělé a všichni svatí zpívají třikrát svatému Bohu“ (KKC 1352). Pokračujeme ještě interpretaci: Zpřítomňuje se Ježíšovo utrpení a vítězství. Andělé ho posilňovali, andělé oznamovali jeho zmrtvýchvstání, a také při početí to byl archanděl, který Panně Marii zvěstoval, že bude Matkou Mesiáše.

A co je eucharistie? Je prodloužená inkarnace (vtělení), tak jak o tom čteme u svatých církevních spisovatelů už na začátku dějin katolické církve. Nyní pojďme i my slavit Boha, podzvedněme svá srdce k Bohu a odložme vše ostatní, protože je to tak nejlepší, co můžeme udělat, že nebudeme na to ostatní myslet, ale budeme myslet jen na toho, který má vše ve svých rukou. Na Boha.

Pojďme tedy slavit s nadšením, s jakým zpíváme: „Svatý, Svatý, Svatý... A to už je téma příštího uvažování.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 04. 12. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/prefacia-piesen-vdaky>

36. Svatý, Svatý, Svatý

Drazí bratři a sestry,

klíčovým výrazem dnešního evangelia je Emanuel. A dobrá zpráva, nejlepší, jaká může být je zpráva o tom, že Bůh je s námi, Bůh je přítomný.

Každá mše svatá je zpřítomněním Boží lásky, tak jak o tom v těchto týdnech hovoříme a osobitým způsobem tuto víru vyjadřujeme tehdy, když na konci preface zpíváme třikrát: „Svatý, Svatý, Svatý“.

Budeme tedy hovořit o tomto zpěvu, který vcelku zní následovně: „Svatý, Svatý, Svatý, Pán, Bůh zástupů. Nebe i země jsou plny tvé slávy. Hosana na výsostech. Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně. Hosana na výsostech.“ Když v této mši svaté nebo v jiných mších svatých budeme společně říkat nebo zpívat, je klíčové si uvědomit jednu velmi důležitou věc.

Andělé i teď, v tomto okamžiku v nebesích, kde není čas a není prostor, kde je věčné trvání stále zpívají Bohu, že je Svatý. Je to soustavný proces, který stále probíhá. A my se při každé mši svaté připojujeme k tomuto zpěvu, jak to vyjadřujeme také v posledních větách před tímto zpěvem. „A proto s andělskými sbory, které stojí u tvého trůnu a ustavičně ti slouží, a se všemi nebeskými zástupy zpíváme píseň o tvé slávě a voláme“.

V tomto slově „ustavičně“ je zakódovaná tato víra že andělé, archandělé a zástupy svatých neustále, od vždy do vždy, od začátku světa až nekonečně, až na věky zpívají: „Svatý, Svatý, Svatý“. Zpěvem „Svatý...“ se zapojujeme do stále znějícího chvalozpěvu andělů. Také nejstarší církevní spisovatelé v prvních desetiletích a staletích dějin církve vnímali liturgii jako nebeskou liturgii, protože ten pravý chrám v plnosti tohoto slova je v nebi, kde andělé přisluhují, zpívají a klanějí se Pánu. A jejich úlohou v rámci toho, je také zpívat tento chvalozpěv a my se k nim v každé mši svaté připojujeme a do chvalozpěvu vstupujeme.

Text má více biblických kořenů. První je u Izajáše v šesté kapitole a druhý je ve Zjevení sv. Jana, který vychází z těchto citátů. Izajáš píše: „... *viděl jsem sedět Pána na vysokém a vznešeném trůnu, lem jeho roucha naplňoval svatyni. Nad ním stáli serafové. Každý měl šest křídel: dvěma si zastíral tvář, dvěma si zastíral nohy a dvěma létal. Jeden volal na druhého: „Svatý, Svatý, Svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy“ (Iz 6,1-3).*

V knize Zjevení: „...a uprostřed (na čtyřech) stranách trůnu stály čtyři bytosti plné očí vpředu i vzadu. První bytost měla podobu lva, druhá bytost vypadala jako býk, třetí bytost měla tvář jako člověk a čtvrtá bytost se podobala orlovi v letu. A každá z těch čtyř bytostí měla po šesti perutích, dokola i uvnitř byly samé oko, a bez ustání ve dne v noci volaly: „Svatý, Svatý, Svatý Pán, Bůh vševládný, který byl, který je a který přijde“ (Zj 4,6-8).

Trojnásobné zvolání „Svatý“ vychází z hebrejštiny, která podobně jako aramejšтина nepoznala superlativy. Tedy nepoznala slovo „nej“, tak jako my bychom řekli nejsvětější. Tedy v hebrejském, aramejském jazyce se to vyjadřovalo trojnásobným opakováním přívlastku. Takže trojnásobně svatý je dokonale svatý, nejsvětější.

Slovo (vyjádření) „Bůh celého světa“ má svůj kořen ve slově Sabaot. „Bůh celého světa“ je zpěvem vítězné církve. Je to vítězná církev, všechny andělské chóry a všichni svatí. Tedy, trojnásobným opakováním svatý, a říkáme „Bůh celého světa“ mluvíme o nejsvětějším, dokonalém Svatém Bohu. Chválíme ho za to, zpíváme mu za to, klaníme se mu za to, a je Pánem všech andělů a všech svatých.

Sláva, která se vzpomíná, je viditelnou manifestací Božího majestátu. „*Požehnaný, kdo přichází v Hospodinově jménu. Žehnáme vám z Hospodinova domu“ (Žl 118,26).*

Druhá část tohoto chvalozpěvu, začíná slovem „požehnaný“, který přichází ve jménu Páně. Vychází ze 118. žalmu (– v *Hospodinově jménu*) – jeho slova pak opakuje zástup, který vítá Ježíše Krista při jeho slavnostním vstupu do Jeruzaléma.

„*Veliké množství lidu pak prostřelo své pláště na cestu, jiní sekali ze stromů ratolesti a stáhli je na cestu. Zástupy, které šly před ním i za ním, volaly: „Hosana Synu Davidovu! Požehnaný, který přichází ve jménu Páně! Hosana na výsostech!“ (Mt 21,8-9).* Tak to čteme u Matouše.

„Hosana Synu Davidovu!“ znamená tedy původně prosbu o Boží zásah ve prospěch svého lidu, opět slovy 118. žalmu, který je ale oslavný. Proto se význam tohoto „Hosana“, ještě posouvá dále a znamená, prosbu směřující k Bohu, ale zároveň oslavu Boha, který pomáhá.

Samotný výraz se v židovské liturgii objevuje například na svátek stánků, kdy se opravdu mávalo palmovými ratolestmi. Ježíš vstupuje do Jeruzaléma a oslovení „Hosana Synu Davidovu“ nebo ve spojení se slovy na výsostech, v nebeských výškách, je vlastně oslavné volání oslavující Ježíše jako skutečného zachránce, jako skutečného Mesiáše.

Člověk zpívající tento chvalozpěv na mši svaté spolu s anděly, s archanděly a se svatými vítězné církve zpívá Bohu k jeho slávě, neboť je dokonale Svatý, a zpívá k chvále Ježíše Krista, který přichází v eucharistii. Takže v očekávání eucharistického proměnění, které je tak říkajíc za dveřmi už při tomto zpěvu, už, už nastane, a my s anděly a svatými vítáme, pozdravujeme, oslavujeme, chválíme Pána Ježíše, jako našeho osobního zachránce a vykupitele, jako Mesiáše.

Navazující slova kněze „Vpravdě jsi svatý...“ (ve 2. a 3. eucharistické modlitbě), kterými kněz pokračuje po společném zpěvu s věřícími nás už orientují a směřují k úžasnému momentu proměnění.

I my budeme volat Ježíšovi „Hosana“ jako králi, jako Pánu všeho, skrze kterého bylo všechno stvořeno. K dnešní mši svaté, s tímto oživeným vnímáním Boží přítomnosti zazpíváme tento chvalozpěv s velikou radostí, že ten, kterému zpíváme přichází, aby se dotkl našeho srdce.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 18. 12. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/svaty-svaty-svaty>

37. Úvod eucharistické modlitby, vzývání Ducha Svatého

Milí bratři a sestry,

zázračné rozmnožení chlebů, o kterém nám dnes hovoří evangelium, je jedna z těch situací, ve kterých Ježíš drží v rukou chléb a udělá s ním něco neobyčejného, nečekaného a zázračného. Patří to mezi události, které jeho učedníky připravují na nejvyšší úkon, kdy Ježíš bude držet chléb v rukou při poslední večeři. V tomto evangeliu Ježíš mění množství, kvantitu chleba a při poslední večeři promění kvalitu chleba.

Při zázračném rozmnožení chlebů má moc nad tím, kolik toho chleba je. Tím ukazuje, že má nad chlebem moc, aby při poslední večeři ukázal, že má také svrchovanou moc nad kvalitou chleba, nad jeho podstatou. Při každé mši svaté dochází z vůle Ježíše, který řekl: „*To konejte na mou památku!*“ (Lk 22,19) k proměnění chleba mocí Ducha Svatého.

Je to Duch Svatý, který působí, když kněz vysloví slova proměnění. Je to Duch Svatý, který způsobuje, že v okamžiku, kdy kněz vyslovuje ona slova proměnění se chléb a víno promění na Ježíšovo tělo a Ježíšovu krev. Promění se, přepodstatní se. Změní svoji podstatu.

Dvanáct košů drobků, které byly posbírané v připomínaném evangeliu reprezentují nebo evokují dvanáct kmenů Izraele. Je to náznak plnosti Boží štědrosti, která se právě v tomto projevuje, že po celé dějiny křesťanství každý den věřící přijímají Ježíšem lámaný chléb. Proto je samozřejmé, že před proměněním chleba při každé mši svatě kněz prosí, aby Duch Svatý sestoupil na obětní dary, na chleba a víno.

Drazí bratři a sestry pokračujeme ve výkladu mše svaté. Při posledním našem uvažování jsme hovořili o slovech „Svatý, Svatý, Svatý“ a nyní se už velmi přibližujeme k jádru eucharistické modlitby. Dnes budeme hovořit o tom co se vlastně děje, když kněz vztáhne ruce nad obětní dary, udělá nad nimi znamení kříže a řekne slova, která nejčastěji slyšíme ve druhé i třetí eucharistické modlitbě, které se nejčastěji používají.

Ve druhé eucharistické modlitbě slyšíme slova, která navazují na sanctus, na „Svatý, Svatý, Svatý“ a pokračují takto: „Vpravdě jsi svatý, Bože, jsi pramen všeho posvěcení. Proto prosíme: Sešli rosu svého Ducha (Svatého) také na tyto dary a posvět' je, ať se nám stanou tělem † a krví našeho Pána, Ježíše Krista.“

Je to věta, ve které se slovo „svatý“ vyskytuje nejdříve jako zdůvodnění a potom jako prosba. Vpravdě jsi svatý, Bože, jsi pramen všeho posvěcení, a proto tě prosíme... Je to prosba o sestoupení Ducha Svatého, aby se nám tyto dary staly tělem a krví našeho Pána, Ježíše Krista.

Ve třetí eucharistické modlitbě jsou tato slova obsahově srovnatelná, ale rozšířená o další motivy: „V pravdě jsi svatý, Bože, a právem tě chválí všechno co jsi stvořil: Neboť skrze svého Syna, našeho Pána Ježíše Krista, mocí Ducha Svatého všemu dáváš život a všechno posvěcuješ a ustavičně shromažďuješ lid, aby od východu až na západ byla tvému jménu přinášená oběť čistá.“

Dále následují slova: „Proto tě, Otče, pokorně prosíme, posvět' svým Duchem tyto dary, které před tebe klademe (opět následuje slovo „ať“ s obsahem toho oč prosíme), ať se stanou tělem a † krví tvého Syna, našeho Pána, Ježíše Krista, neboť on sám nám přikázal slavit toto tajemství.“

V tomto druhém textu je přízvuk kladen na motiv komunity - „všechno co jsi stvořil“. Abychom přinesli obětní dary, jako společenství a přikázal nám slavit toto tajemství. Je tam přítomný ten motiv společenství, a potom motiv universálního pověření toto činit na Ježíšovu památku. Chválí tě všechno stvoření, všechno posvěcuješ a shromažďuješ svůj lid.

Tyto dva texty tedy nás připravují na to, co bude následovat, co bude téma našeho dalšího uvažování příště, kdy kněz opakuje to, co bylo při poslední večeři a kdy bude kněz vyslovovat větu jako in persona Christi – ve jménu osoby Ježíše Krista.

Abychom dobře porozuměli této modlitbě k Duchu Svatému, modlitbě aby Pán seslal Ducha Svatého na obětní dary, musíme si všimnout také gesta, které kněz dělá.

To první gesto je při slově „proto“, v obou případech vztáhne kněz ruce nad obětní dary. Proč? – Ruce jsou symbolem aktivity, a v tomto případě vyjadřují touhu po Boží aktivitě. Po účinném aktuálním Božím působení Ducha Svatého. Zároveň vztáhnuté ruce nad obětními dary nic nečiní, aby konal Bůh. Člověk je vztahuje jako symbol prosby, aby účinkoval výlučně Bůh, výlučně síla Božího Ducha.

Je tu ještě jeden další motiv skrytý v gestu vztažených rukou nad obětní dary, a to je motiv zástupného zadostiučinění. Ve Starém Zákoně vkládali ruce při obětích za hřích na obětní zvířata. Tím přenášeli svoji vinu na zvíře, které pak bylo rituálně zabito. Zvíře ale nemohlo převzít a odpykat vinu člověka. Byla to jen nedokonalá oběť a jen jako předobraz Ježíšovy oběti v Novém Zákoně. Neboť dokonalá oběť byla oběť Ježíše Krista na kříži za naše hříchy. Když kněz tedy drží ruce nad obětními dary, chce tím říci: Obětující se Kristus ve své smrti na sebe bere hříchy světa. Mše svatá zpřítomňuje tuto jeho smrt a zmrtvýchvstání. Zároveň je to tedy oběť i za moje hříchy.

Druhým gestem, které kněz při této modlitbě o seslání Ducha Svatého na obětní dary koná, je kříž při slovech: „aby se staly tělem a krví Ježíše Krista.“ Co vy sice nevidíte, ale každý kněz v mešní knize vidí, je to že mezi slovy „tělem“ a „krví“ je malý červený křížek, který naznačuje, že v tomto okamžiku má kněz nad obětními dary, nad kterými se modlí o seslání Ducha Svatého, udělat znamení kříže. Dějinně to znamená, že se zdůrazňuje obětní charakter mše svaté.

Na kříži bylo ukřižováno tělo Ježíše Krista, na kříži prolil svoji krev. Když něco vidíme a něco slyšíme je to gesto a slovo pospolu. Zde při mši svaté nám vyjadřují skutečnost, že to, co se blíží, to, co už, už nastane – předpodstatnění, proměnění chleba a vína v Ježíšovo tělo a v Ježíšovu krev je zpřítomněním jeho kalvárské oběti, jeho smrti na kříži, na kterém, když viselo a krvácelo jeho tělo, on se modlil i za nás: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ (Lk 23,34).

(Gestem je zde prolití krve za nás a slovem je Ježíšova prosba „odpusť jim...“ – toho jsme přítomni při proměňování –redakční poznámka).

Milí bratři a sestry opět máme námět k tomu, abychom se soustředili na každé jedno slovo, které zazní ve mši svaté, protože každé jedno slovo má svůj hluboký význam. Zejména tehdy kdy už klečíme, neboť to je gesto, o kterém bude řeč příště. V době, kdy klečíme před eucharistickým proměněním vidíme, jak kněz vztahuje ruce nad dary, jak dělá znamení kříže, jak vyslovuje slova a jak se blíží proměnění. Zde jsme vyzváni nejintenzivnějším možným způsobem soustředit se na to, že za nás někdo umírá, že někdo za nás vstává z mrtvých, aby nás poté pozval, abychom na tom měli také účast. Za chvíli to opět zažijeme. Vložme se do toho s co největší soustředěností.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 08. 01. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/uvod-eucharistickej-modlitby-vzyvanie-ducha-svateho>

38. Proměnění chleba

Milí bratři a sestry,

přečtené evangelium o povolání apoštolů, je evangelium zajímavé a zároveň samozřejmě hluboce duchovně podnětné tím, že nám něco vypovídá o začátku, ale i o vyvrcholení vztahů mezi Ježíšem a jeho apoštolů, které povolává. Jejich konkrétní seznam jsme slyšeli v evangeliu. Povolání a ustanovení sboru 12 apoštolů je začátek tohoto příběhu. Ale poslední slova o tom, že Jidáš Ježíše zradil, je už o vyvrcholení tohoto příběhu, když se po tříletém vyučování apoštolové vlastně vystavili testu své věrnosti.

To slovo „zradil“, je tak silné, tak hutné, tak v sobě shrnuje drama vztahu mezi Ježíšem a jeho apoštolů, že se nachází i v liturgii. Drazí bratři a sestry opět pokračujeme ve výkladu mše svaté a dnes bude řeč o proměnění chleba. Budeme se mu věnovat hlouběji.

Zejména konkrétně textům uvedeným ve druhé a třetí eucharistické modlitbě. Popis ustanovení eucharistie je jádrem mše svaté. Proto i v samotné mešní knize je výslovná instrukce přednést tato slova jasně a srozumitelně, jak to vyžaduje i povaha těchto slov. Slovní podání Ježíšova počínání, jeho gest a jeho slov při poslední večeři začíná ve druhé eucharistické modlitbě takto: „*Neboť on, když se vydal na smrt, vzal při večeři chléb, vzdal ti díky, lámal, dával svým učedníkům a řekl: VEZMĚTE A JEZTE Z TOHO...!*“

Příští výklad se bude týkat proměnění vína. Z těchto několika zastavení nad hloubkou a nás přesahujícím tajemstvím Boží lásky si odnášejme vědomí velkého propojení poslední večeře, která byla předjímáním (anticipací) Ježíšovy smrti na kříži a jádrem mše svaté. V ní jsme přítomni poslední večeře, Ježíšovy oběti na kříži, která se na oltáři za nás obnovuje. Ve svatém přijímání vzkříšený Ježíš v plnosti božství i lidství přichází do našeho srdce s touhou je dokonale naplnit, a proměnit v lásku jakou

má on k nám. Najde podobnou touhu v našem srdci? Budeme chtít poznat velikost naší spásy a co je v našem životě nejdůležitější?

Vzorem na této cestě s Ježíšem nám může být mnoho svatých.

Třetí eucharistická modlitba má slova: „*neboť on sám nám přikázal slavit toto tajemství: V noci, kdy se za nás vydal, vzal při večeři chléb, vzdal ti díky a požehnal, lámal, dával svým učedníkům a řekl: VEZMĚTE A JEZTE Z TOHO...*“

Úvodní věty naznačují konkrétní konání Ježíše Velekněze v konkrétním čase a v konkrétním prostoru. Prozrazují jeho vnitřní svobodu a dobrovolnost, se kterou se za nás obětuje. Událost, která je jádrem mše svaté, popisuje také apoštol Pavel slovy: „*Pán Ježíš právě tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, vzdal díky, rozlámal ho a řekl: „Toto je moje tělo, které se za vás (vydává). To číňte na mou památku“ (1 Kor 11,23-24)*. Zde slova hovoří o zradě ze strany jeho nejbližších. Originální slovo, které my překládáme jako zrazený není jenom o Jidášově zradě, ale o globálním dosahu Ježíšovy smrti a o tom, že byl vydaný podle Božího plánu spásy na záchranu lidské civilizace.

Citací slov z druhé a třetí eucharistické modlitby jsme se dostali k textu ustanovení Nejsvětější Svátosti oltářní, má dvě dimenze. Text popisuje gesta, která Ježíšovi učedníci viděli a slova, která souběžně s těmito gesty slyšeli. Tedy to, co Ježíš konal, a to co Ježíš hovořil je neoddelitelné. Dimenze jeho gest a dimenze slov tvoří jeden celek. Slova a gesta se vzájemně vysvětlují a doplňují.

Vše pochází ze židovské slavnostní večeře, v tomto případě Velikonoční večeře, ale obohacené o nová Ježíšova slova, která jsou na tolik závažná, že i mešní kniha od kněze žádá, aby se při vyslovení těchto slov sklonil. A v této knize je vytištěno velkým písmem každé slovo a každé jeho písmeno. Učedníci tedy viděli, jak Ježíš vzal chléb. A věřící vidí, že kněz bere chléb do svých rukou. Vzpomeňme si, že věřící před chvílí říkali: „*nechť přijme Pán oběť z tvých rukou ke chvále a slávě svého jména a k užitku našemu i celé své svaté církve.*“

Učedníci tedy viděli, že Ježíš vzal chléb a slyšeli, vezměte a jezte. Je zde Ježíšovo osobní gesto zaměřené na nejbližší, kterým je vyzývá přijmout a jíst co jim podává. Jelení jídla je v Bibli nejvyšší a jediná forma vnitřního přijetí Božího daru a zároveň spoluúčast na Ježíšově utrpení i na Ježíšově vítězství. Výzva k jelení tohoto chleba je pozváním učedníků, aby přijali Ježíšovo tělo jako pokrm pro svou duši. - Potom Ježíš vzdával díky.

Slovo eucharistie znamená díkůvzdání. Vzdávání díky nad chlebem znamenalo v Ježíšově době kromě chvály a poděkování Bohu i prosbu o Boží pomoc. Zde je ta nejvyšší forma díky, protože Ježíš děkuje, vzdává díky tím, že sám se stává tímto chlebem. A tedy sám svou bytostí (tedy bytostně) vzdává díky a chvály.

Klíčové slovo a gesto lámání má dva vzájemně propojené významy. První význam je v tom, že lámáním se chléb stává pokrmem členů společenství. Pokrmem, který je sjednocuje a vytváří z nich společenství, a s tím korespondují slova: „*Jezte z toho všichni.*“ Ježíš tento chléb lámal, podával ho jednotlivým učedníkům a řekl: „*vezměte a jezte z toho všichni*“.

Ta druhá dimenze, ten druhý rozměr je spojený s tím prvním a bez něj ani nemůže být. Neboť sjednocující se síla nalámaného chleba vyplývá z toho druhého významu.

Lámání jako oběť. Ježíš se rozlámá za nás. S tím souvisí slova „kdy se za nás vydal“ (obětoval za každého z nás). Tedy slova „všichni“ a „za vás“ jsou o univerzální nabídce přijmout Ježíše za osobního Spasitele, Vykupitele a Zachránce. Jádrem slov proměnění chleba na Ježíšovo tělo je ve větě: „*Toto je moje tělo, které se za vás vydává.*“ Tedy podstata chleba a vína se promění, předpodstatňuje se na podstatu Ježíšova těla a Ježíšovy krve. Když je ve mši svaté vyslovuje vysvěcený Kristův kněz, v té nejvyšší posvátné chvíli, chléb se mocí Ducha Svatého předpodstatňuje, promění ve skutečné tělo Ježíše Krista. Připomeňme si, že bezprostředně před tímto úkonem kněz vztáhne ruce nad dary oběti a prosí o seslání Ducha Svatého, aby se jeho mocí uskutečnila tato proměna. Proto eucharistické proměnění, proměnění chleba, je už v nejstarší křesťanské literatuře označené za prodlouženou inkarnaci (pokračující se vtělení).

Tak jako Panna Maria z mocí Ducha Svatého počala Ježíše pod svým srdcem, tak při každé mši svaté, z moci téhož Ducha Svatého se chléb a víno proměňují na Ježíšovo tělo a Ježíšovu krev. - Je to stejný Duch, který se při stvoření vznášel nad vodami. A v jistém smyslu slova každé eucharistické proměnění je účastí na novém stvoření. Neboť Ježíš Kristus přináší lásku k životu nové civilizace lásky.

Ježíš připravoval na toto gesto své učedníky například předobrazem zázračného rozmnožení chleba, kdy se ukázalo, že Ježíš má moc nad množstvím chleba. Ale ten u Genezaretského (Galilejského) jezera nalámaný chléb pro několika tisícový zástup byl už přípravou Ježíšových apoštolů na to, že Ježíš jednou vezme do ruky chléb a řekne: „toto je moje tělo“, neboť slovo tělo znamená celou osobu.

Kněz potom, co vysloví tato slova podzvedne hostii, vrátí ji na patenu a poklekne. Vyjádří tím, že na oltáři již není chléb jako obětní dar, ale že tento obětní dar se proměnil a Ježíš se stává živě, účinně, reálně, skutečně a tajemně přítomný pod způsobou chleba.

Zkusme prožít i dnešní mši svatou v bázní a velké úctě při Ježíšově příchodu na oltář, při proměnění chleba na jeho tělo, neboť je to nalámaný chléb i pro nás všechny. I pro vás, kteří ho dnes budete přijímat jen duchovně, s nadějí, že zase přijdete do chrámu a budete ho přijímat osobně jako nalámaný chléb. Ježíš přichází, dává se nám pod způsobou chleba, abychom i my v tomto smyslu slova pak v každodenním životě, byli dobří jako chléb. Ale ne jakýkoliv chléb, ale ten chléb z nebe, který dostáváme od Ježíše, který sám o sobě říká: „já jsem chléb, já jsem chléb z nebe.“ Je to úžasný dar, nevýslovný dar, který je důležité přijímat s otevřeným a čistým srdcem.

Příští výklad se bude týkat proměnění vína. Z těchto několika zastavení nad hloubkou a nás přesahujícím tajemstvím Boží lásky si odnášejme vědomí velkého propojení poslední večeře, která byla předjímáním (anticipací) Ježíšovy smrti na kříži a jádrem mše svaté. V ní jsme přítomni poslední večeře, Ježíšovy oběti na kříži, která se na oltáři za nás obnovuje. Ve svatém přijímání vzkříšený Ježíš v plnosti skrytého božství i lidství přichází do našeho srdce s touhou je dokonale naplnit, a proměnit v lásku jakou má on k nám. Najde podobnou touhu v našem srdci? Budeme chtít poznat velikost naší spásy a co je v našem životě nejdůležitější?

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

39. Proměnění vína

Milí bratři a sestry,

před týdnem jsme hovořili o proměnění chleba, o jeho předpodstatnění, o eucharistickém chlebu. Na to navazuje proměnění vína. Je od něj neoddelitelné a spolu tvoří jeden celek Ježíšových skutků při poslední večeři. V tom samém rytmu jako chléb vzal Ježíš i kalich, vzdával také díky a dal ho učedníkům se slovy: „*Vezměte a pijte z něho všichni ...*“ Tedy přijměte vnitřně do sebe, zvnitřněte si moji oběť, pijte, mějte na ní účast, mějte účast na mé hostině, kde pokrmem a nápojem jsem já sám. Přijímající Ježíšovu krev, skutečně se v duchovním smyslu slova stáváme pokrevními příbuznými. Už nás nenazývá služebníky, ale přáteli, bratry a sestrami, jako by v nás začala kolovat tatáž krev Ježíše Krista.

Klíčovými slovy, klíčovou větou slov proměnění vína je věta: „*Toto je kalich mé krve.*“ To jsou slova, která mají přetvářející stvořitelickou moc. Už při stvoření Bůh říkal... a to, co řekl, se stalo a bylo to dobré. Zde Boží Syn, skrze kterého bylo a je vše stvořeno, řekl, a to co řekl se stalo. Víno, které je symbolem mesiánské doby, Boží štědrosti a hojnosti se mění na Ježíšovu krev.

Přípravou na proměnění, na předpodstatnění vína na Ježíšovu krev, bylo tak říkajíc proměnění vody na víno v Káně Galilejské. Byl to první zázrak, který Ježíš udělal, a hleďme na to tak, že toto je poslední zázrak před smrtí na kříži, kdy Ježíš proměňuje víno na svoji krev.

V krvi sídlí život. Tak to věřili a vyznávali současníci Ježíše. Krev je identifikovaná se samotným životem, je život sám. Proto vylití krve znamená zničení života, zabití někoho, a tedy zpřítomňuje v tomto konkrétním případě Ježíšovu smrt na kříži. Tato smrt, toto vylití krve je naší záchranou. Je spásonosná. A my to zažijeme v této mši svaté.

Za koho Ježíš umírá? „*Za vás a za všechny*“, říká on sám. To vyjadřuje univerzalitu jeho lásky. Umírá za přítomné, kteří jsou okolo něho, ale také za nepřítomné, za všechny.

A co chce Ježíš získat pro nás, i pro všechny, pro mnohé? Odpuštění hříchů. Proto je eucharistie tak hluboce propojena se svátostí smíření, se zpovědí. Upřímně přijaté rozhřešení na odpuštění hříchů, je podmínka a příprava na odpuštění smrtelných hříchů, je podmínka a příprava na přijetí eucharistie ustanovené právě na odpuštění hříchů.

Co Ježíš míní slovy „*krev nové a věčné smlouvy*“? Proč nové a proč věčné? V tom, že Bůh s lidmi uzavřel smlouvu, je vyjádření Boží blízkosti. A vážnosti, s jakou přistupuje k člověku, kterého sám stvořil. Pro nám může slovo smlouva znít jako slovo, které patří do kanceláře, nebo na notářství. Ale toto je duchovní smlouva, smlouva mezi

Bohem a člověkem. Je to smlouva podepsaná a zapečetěná Ježíšovou krví. Když Ježíš hovoří o nové smlouvě, tak o co šlo v té staré smlouvě?

Krev Staré smlouvy se týkala událostí pod horou Sinaj. Tam byla smlouva s vyvoleným národem provázená gestem pokropení lidu krví obětního zvířete. To bylo celkem jedinečné gesto, které se už nikde jinde ve Starém Zákoně nevyskytne. Vyskytne se vícekrát vylití krve na oltář, ale pokropení lidu krví z obětního zvířete je tu jenom jedenkrát.

Nová smlouva je ale zpečetěná krví Krista, pravého Boha, pravého člověka, obětovaného na kříži. Proto Ježíš mění obvyklý průběh židovské večeře a mluví o své krvi. Když je Ježíš pravý Bůh a pravý člověk a jeho zmrtvýchvstání je nezvratné a definitivní je tato smlouva věčná. Nová a věčná. Jak o tom mluví i list k židům: „*Ježíš Kristus je stejný včera i dnes i navěky*“ (Žid 13,8), proto je i jeho smlouva trvalá, na věky, věčná. Proto jsou slova: „*to konejte na mou památku*“ více jako připomínka minulosti.

Židé, když prožívali velikonoční večeři, prožívali osobně a živě znovu vysvobození z Egypta, proto si také sedali ke stolu v poutnickém oblečení. Židovský zikaron nepoznal nepřeklenutelnou bariéru mezi tím, co bylo a mezi tím co právě je. Mezi minulostí a současností. Tedy když Ježíš říká „*to konejte na mou památku*“ děláme to nyní s vírou v Boží přítomnost, s vírou zpřítomňující moc slov proměnění, kterými se zpřítomňuje Ježíšova oběť. Odehrává se zde, nejen vzpomínané, co se stalo před dvěma tisíci roky. Ona se znovu odehrává tajemným způsobem. Čili my to nenapodobujeme, my to prožíváme se živým Kristem. Po proměnění chleba a vína kněz chléb a víno pozvedne, při tom zpravidla zazní zvonek. Toto gesto, vyzvednutí eucharistických způsobů, tedy chleba a vína, obohatilo liturgii na přelomu prvního a druhého století na pozadí krize víry ve skutečnou Kristovu přítomnost v eucharistii.

Gesto mělo pomoci věřícím vidět očima víry chléb a víno jako Kristovo tělo a krev. Jako proměněný chléb, proměněné víno na Ježíšovo tělo a Ježíšovu krev.

Do dnes mešní kniha vysloveně žádá celebranta i koncebranty, aby s vírou upřeli pohled na proměněnou hostii a proměněné víno.

V novém připravovaném misálu bude však jedna důležitá změna. V textu proměnění vína kněz místo za všechny řekne za mnohé. Proč? O tom budeme hovořit příště. O tom, co jsme teď rozjímalí, o čem jsme teď hovořili, to za chvíli prožijeme. Kéž by i tato slova, toto prohloubení slov proměnění vína v Ježíšovu krev nám pomůže hlouběji se soustředit na mši svatou a být vděční za to, že Ježíš prolil svou krev za nás. Za nás zemřel, za nás vstal z mrtvých, aby nás pozval mít účast na novém životě.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 29. 01. 2021

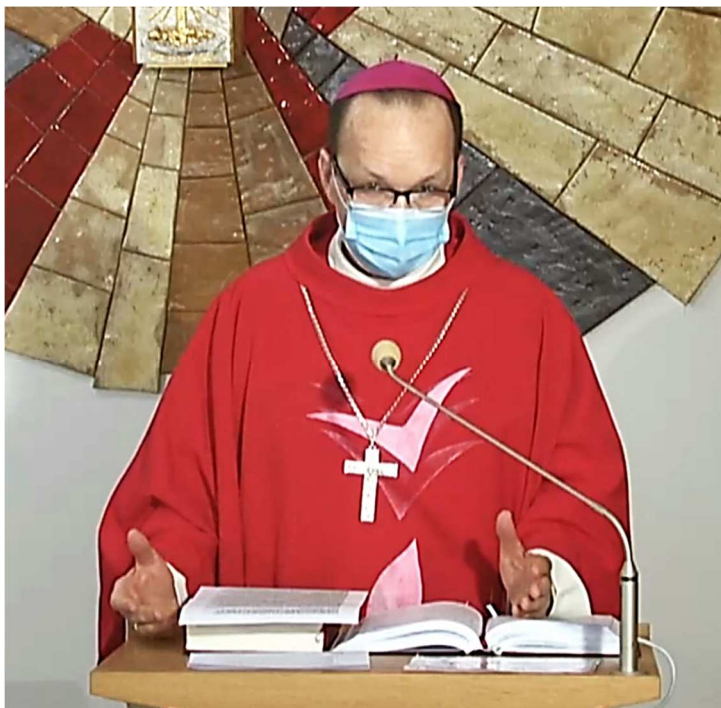
<https://www.tvlux.sk/archiv/play/premenenie-vina>

40. Pro všechny, pro mnohé

Milí bratři a sestry,

jako každý pátek na ranní mši svaté i dnes pokračujeme ve výkladu gest, slov a symbolů ve mši svaté. Dnes se budeme zabývat jedním jediným slovem, nebo přesněji jedním jediným slovem, které se v nově připravovaném slovenském misálu změní.

Je to slovo, které je obsaženo v textu proměnění vína, předpodstatně vína na Ježíšovu krev. Když při každé mši svaté z úst kněze slyšíme Ježíšova slova: „*Toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů.*“

Slovo „za všechny“ se změní na slovo „za mnohé“. Proč je to tak? Příslušná římská kongregace a samotný papež i biskupové vysvětlují, že existuje k tomuto více důvodů. Ale nejdříve je třeba říci, že všechny mše svaté s použitím slovního spojení „za všechny“ jsou samozřejmě platné, protože se jedná o vyjádření, které se dlouhodobě a po staletí ve mši svaté používalo. Neexistuje tedy žádná pochybnost o slavení těchto mší svatých.

Byla použita formule, řádně schválená, obsahující ekvivalentní výraz (ve významu rovnocenný, se stejným účinkem, se stejnou platností) slova „za všechny“.

Ve skutečnosti výraz za všechny, vyjádřený v textu, nepochybně odpovídá správné interpretaci úmyslu Pána. Vždyť je dogmatem víry, že Kristus zemřel na kříži za všechny muže a za všechny ženy. Tedy jaký je rozdíl mezi tím, když řekneme že Ježíš zemřel za všechny, vylil svou krev za všechny, a vylil svou krev za mnohé? Jsou to dva aspekty stejného problému. Mohli bychom to říci takto: Ježíšův úmysl, Ježíšovo nasazení, Ježíšova láska je univerzální a nabízí se všem lidem, všem mužům a všem ženám. Slovo za mnohé, vyjadřuje už úroveň přijetí této nabídky. Ježíš nabízí „za vás všechny jsem zemřel a všem vám nabízím nový život“. Ale žel, jak to vyplývá i z Písma svatého, ne všichni, ale jen mnozí tuto nabídku přijímají.

Existuje mnoho argumentů ve prospěch přesnějšího překladu tradičního latinského výrazu „pro multis“. Na příklad takzvaná synoptická evangelia mají specifický odkaz „za mnohé“ řecky poloj (για πολλούς), za které Pán vykonává svoji oběť. Tento výraz byl dán do popředí také odborníky na Písmo svaté. Vzhledem na slova obsažená již u proroka Izajáše (*Můj spravedlivý služebník ospravedlní mnohé, neboť sám ponese jejich viny – Iz 53,11*). Bylo by skutečně možné v souladu s evangeliími texty říci „za

všechny“. Ano, například v Lukášově evangeliu je takováto zmínka, avšak formule daná slovy ustanovení je „za mnohé“. A takto byla tato slova věrně přeložena ve většině moderních biblických překladů.

Navíc je třeba říci, že římský obřad v latinském jazyce ve slovech proměnění nad kalichem vždy používá termín „pro multis“ a nikdy pro „omnibus“.

Také ve východním obřadu anafory používají v řečtině, syrštině, arménštině, ve slovanských jazycích ekvivalentní slovo „pro multis.“ Překlad za mnohé, je věrný překlad latinského „pro multis“, zatímco překlad za všechny je spíše způsob vysvětlení, který patří do oblasti katecheze.

Nakonec, výraz „za mnohé“, přestože zůstává otevřený zahrnuje každou lidskou osobu do plánu spásy. Vyjadřuje kromě toho i fakt, že spása není určená mechanickým způsobem, bez respektování vůle anebo spolupráce člověka. Ano, Ježíš zemřel za všechny, ale aby se to, co jeho smrt přináší jako dar celé zrealizovalo, k tomu je potřebné svobodné přijetí ze strany každého jednoho člověka individuálně. Totiž ten výraz „za mnohé“ v jistém slova smyslu respektuje svobodu člověka, neboť mnozí to přijímají a mnozí to žel nepřijímají.

Když tedy budeme během této mše svaté slyšet slova „za všechny“ která se ale za určitý čas, až přijde vytištěná a rozdaná nová mešní kniha, změní na slova „za mnohé“, nemusíme se znepokojovat, ale právě naopak s hlubokým vnitřním pokojem si řekněme: Já to přijímám. Já patřím mezi ty mnohé, kteří přijímají Ježíšův dar. Takže vstupme tedy do slavení. Hovořili jsme o jednom jediném slově, ale když ho správně a duchovně uchopíme i při této mši svaté můžeme se s tím jen, jen velmi obohatit.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 05. 02. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/pre-vsetkych-pre-mnohych>

41. Zvolání po eucharistickém proměnění

Milí bratři a sestry,

v přečteném evangeliu svatého Marka bylo o uzdravení uší i o uzdravení jazyka. Ten, který byl původně hluchoněmý správně mluvil. Nejenom, že mluvil, ale mluvil správně. Je to něco, co nás může inspirovat každý den ve chvílích, kdy máme správným způsobem reagovat na to, co jsme slyšeli a co jsme vnímali.

Ve mši svaté, kterou v těchto týdnech hlouběji rozebíráme, abychom ji dokázali hlouběji prožívat jsou okamžiky, kdy kněz vyzve věřící, aby nějakým způsobem reagovali, aby i oni ukázali, že mají otevřené uši a srdce. Jinak řečeno, že jsou vnímaví srdcem a aby to bylo slyšet i z jejich úst. Aby také správně hovořili, tedy pravdivě, plni víry, plni lásky a naděje ve vztahu k Bohu.

Vrcholným momentem mše svaté je nesporně to, když věřící srdcem, celou svojí bytostí vnímají, že mše svatá vrcholí eucharistickým proměněním. Kněz potom co

řekne: „*Toto je moje tělo*“ poklekne, a potom „*toto je moje krev*“ znovu poklekne. Po tomto druhém pokleknutí, když kněz už stojí, řekne věřícím: „*tajemství víry*“.

Dnes budeme mluvit o těchto slovech a o odpovědi, kterou věřící dávají na výzvu kněze, která (*na Slovensku*) může mít tři varianty: „Hle tajemství víry“; „vznejme tajemství víry“ nebo „velké je tajemství víry“. (*V Česku kněz říká poslední dvě slova*): „*Tajemství víry*“.

Jádrem volby po eucharistickém proměnění je slovné spojení: „*Tajemství víry*“.

Je rozdíl mezi tajností, o které nemáme vědět a tajemstvím, o kterém naopak máme nejenom vědět, ale máme o něm rozjímat, pronikat, vyznávat a zvěstovat.

Z celého kontextu mše svaté toto zvolání znamená také jakoby: „*Hle jádro víry!*“ Ježíšova smrt a zmrtvýchvstání – událost vítězství velké noci. Hle tajemství víry, hle, jádro víry. To nejpodstatnější v tom, co věříme.

Je totiž logická souvislost. Věříme v toto tajemství, které je tajemstvím. Ono nás přesahuje a poznáváme ho také přes materiální svět, přes znaky chleba a vína. Dokonce některé interpretace hovoří, že toto poukázání na tajemství víry ve mši svaté, bylo zavedeno již v prvních stoletích křesťanství, zejména pod tlakem bludných názorů, že matérie, materiální svět, tělo je v podstatě zlé a neslučitelné.

A zde je situace, když věřící vidí chléb, vidí víno a slyší „hle tajemství víry“. Ježíš k nám přichází přes proměněný chléb a proměněné víno. Kněz má možnost vyjádřit toto zvolání ve třech variantách. Tomu odpovídají i tři možnosti, kterými odpovídají věřící. Toto rozlišení „*hle tajemství*“, „*vznejme tajemství*“ a „*velké tajemství*“ má také praktický význam, neboť podle zvolání věřící poznávají, co mají odpovídat. Společným jmenovatelem odpovědí je, že přestože ve většině mše svaté oslovujeme Boha Otce, tentokrát jsou odpovědi adresované přímo Ježíši, který se právě zpřítomnil na oltáři.

Například „*tvou smrt zvěstujeme*“, nebo „*zachraň nás svým křížem... Spasiteli světa*“ – oslovujeme přímo Pána Ježíše, eucharistického Krista na oltáři. Plné znění odpovědi věřících na první zvolání hle tajemství víry zní:

„*Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na tvůj příchod čekáme, Pane Ježíši Kriste.*“

Tato odpověď je převzata z prvního listu svatého Pavla Korint'ánům, který u popisu poslední večeře vyzývá: „*Kdykoli totiž jíte tento chléb a pijete z tohoto kalicha, zvěstujete smrt Páně, dokud (on) nepřijde*“ (1 Kor 11,26).

V duchu těchto slov věřící deklarují připravenost k akci zvěstovat a vyznávat smrt a vítězství od nynějška až na vždy čekajíce na příchod Pána Ježíše ve slávě.

S tím rezonuje také Ježíšova výzva „to konejte na mou památku“. Konejte to, než přijdu ve slávě, konejte to jako přítomný okamžik mé oběti.

Stejnou větou z listu Korint'ánům je inspirovaná i druhá možnost. Při ní věřící odpovídají: „*Kdykoli jíme tento chléb a kdykoli pijeme tento kalich, zvěstujeme tvou smrt a čekáme na tvůj příchod, Pane Ježíši Kriste.*“

Tato odpověď přizvukuje přijímání chleba a vína jako účasti na Ježíšově utrpení a vítězství, ačkoli se v případě této odpovědi přímo nehovoří o zmrtvýchvstání, ono je zakódované ve slovech naděje „čekáme na tvůj příchod“.

Reakce na třetí zvolání, na rozdíl od předcházejících odpovědí, je formulována v podobě prosby o záchranu s oslovením Spasiteli: „*Zachraň nás svým křížem, vysvobod' nás svým vzkříšením, Ježíši Kriste, Spasiteli světa.*“

(Tři odpovědi zde uvedené jsou citací z českého misálu.)

Jde zde o uznání Ježíše za univerzálního zachránce lidstva – Spasitele světa, které však ústí do osobního vyznání společenství ve mši svaté, vyznání, že i nás vykoupil, a proto ho prosíme ať i nás zachrání.

Ježíš je Spasitel světa a my jednotlivci i jako společenství ho oslovujeme, neboť nás vykoupil proto, aby nás zachránil. Do této odpovědi se dostalo několik evangelních motivů. Titul „Spasitel světa“ nacházíme v Janově evangeliu po konverzi samaritánky jejíž krajané uznali Ježíše, že je skutečně Spasitel světa.

Slova „zachraň nás“ jsou inspirovaná slovy apoštolů, kteří na rozbouřeném moři na člunu, v němž Ježíš spal, volali „zachraň nás Pane nebo zahyneme“ (srov. Mt 8,25).

Nakonec v listě Efesanům opět svatý apoštol Pavel přizvukuje slovy: „*V něm máme vykopení skrze jeho krev, odpuštění hříchů pro jeho nesmírnou milost*“ (Ef 1,7).

Kterákoliv z těchto odpovědí je tedy hluboce biblicky inspirovaná. Zároveň právě tím, že oslovujeme Ježíše přítomného na oltáři, je nám obrovským darem možnost znovu vyslovit toto s upřímným srdcem. Ne proto, že je to zvykem, že tak se to musí, že se to tak dělá, že je to tak napsané. To vše nám pomáhá k tomu, abychom to osobně prožili, abychom to Ježíši řekli, vyznali, abychom vyznali tajemství víry, tajemství, kterým žijeme a ze kterého žijeme, že Ježíš je náš Spasitel, Vykupitel přítomný, účinný a my jsme připraveni ho uznávat, vyznávat, hlásat a z něho čerpat. Tak i při této mši svaté máme tuto skvělou příležitost několika slovy, kromě dalších slov, Ježíši vyjádřit „milujeme tě, prožíváme tvoji přítomnost, a chceme ji prožívat i v každodenním životě.“ Teď po bohoslužbě slova a bohoslužbě oběti nastane bohoslužba každodenního života.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 12. 02. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/zvolanie-po-eucharistickom-premeneni>

42. Modlitba po proměňování

Milí bratři a sestry,

v evangeliu jsme slyšeli, že když k oltáři přinášíme oběť, když přinášíme obětní dar, máme přistupovat s čistým srdcem. Vyjadřuje to celá mše svatá, už na začátku litujeme svých hříchů a ve všech částech mše svaté toto nejrůznějším způsobem vyjadřujeme.

My pokračujeme ve výkladu mše svaté. Naposledy jsme se zastavili nad okamžikem, kdy po proměnění chleba a vína kněz řekne: „Tajemství víry“ a věřící odpovídají jednou z možností „Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na Tvůj příchod čekáme, Pane Ježíši Kriste.“

Dnes pokračujeme v analýze (v rozboru) eucharistické modlitby po těchto slovech, která také vyjadřují potřebu čistého srdce, srdce, které je plné víry v Boží přítomnost.

Potom, co kněz uslyší slova věřících Tvou smrt zvěstujeme, nebo když jíme tento chléb, tak rozpaží ruce a začne se modlit eucharistickou modlitbu, která pokračuje.

Tím, že rozpaží ruce se identifikuje s Ježíšem Kristem, ale co je velmi důležité říci, tato modlitba má atmosféru vrcholné Boží přítomnosti, přítomnosti Ježíše Krista pod způsobou chleba a pod způsobou vína. Nyní vše, co budeme analyzovat, o čem budeme hovořit, o čem budeme meditovat, stále musíme brát na vědomí, že kněz stojí s rozpaženými rukama, když se identifikuje s ukřižovaným a zmrtvýchvstalým Kristem, děje se to nad oltářem, na kterém leží patena s proměněným chlebem – eucharistií, s proměněným vínem, tedy s Ježíšovou krví, se samým Ježíšem. Kněz má rozpažené ruce na znamení identifikace s Ježíšem, s přítomným zachráncem lidského pokolení, Ježíšem Kristem.

Kněz konkrétně řekne: „*Proto na památku spasitelné smrti tvého Syna i jeho vzkříšení a nanebevstoupení a v očekávání jeho slavného příchodu; přinášíme ti, Bože, toto díkůvzdání, tuto oběť živou a svatou.*“

„*Shlédni na oběť své církve: vždyť je to oběť tvého Syna, a jeho obětí jsme byli s tebou usmířeni.*“

A *nás* všechny, kdo přijímáme jeho tělo a krev, *naplň* jeho svatým Duchem, ať jsme jedno tělo a jedna duše v Kristu, našem Pánu.“

Vybral jsem úryvek ze třetí eucharistické modlitby, která v dnešním uvažování bude jakoby reprezentovat všechny ostatní eucharistické modlitby. Samozřejmě ony mají tyto texty jiné, kratší nebo delší, i s rozvinutými motivy, ale v principu se obsah nemění. V principu je obsah stále stejný.

Tato slova, která jsem právě citoval, že přinášíme se vzdáváním díky tuto živou a svatou oběť. – Kdy? – *Když slavíme památku spásonosného umučení.* – Kdy? – *Když očekáváme jeho druhý příchod.* Tato slova promítají a vnořují událost proměnění, předpodstatnění do minulosti, přítomnosti i budoucnosti. Neboť slavíme nyní a je to živá, a právě přinášená oběť. Slavíme živou aktualizovanou památku umučení, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Ježíše Krista. A proto v budoucnosti *očekáváme druhý příchod* toho, který žije a jehož přítomnost vyznáváme pod svátostnými znaky chleba a vína. Po těchto slovech následuje text, který je formulován jako prosba. Dvěma slovy, nejprve: „**shlédni**“ a potom „**naplň nás**“.

Neboť tato třetí eucharistická modlitba, prezentuje Ježíše jako našeho průvodce k Otci, jako beránka, prostředníka mezi Bohem a lidmi. Kněz konkrétně říká:

„Shlédni na oběť své církve: vždyť je to oběť tvého Syna, a jeho obětí jsme byli s tebou usmířeni.“

„A nás všechny, kdo přijímáme jeho tělo a krev, naplň jeho svatým Duchem, ať jsme jedno tělo a jedna duše v Kristu, našem Pánu.“

Ježíš je přítomný v eucharistii na oltáři a říkáme o něm, že nás smířil s Bohem.

A právě se toto odehrává. Proto je velmi důležité, abychom stáli u oltáře nebo byli před oltářem v takovémto nastavení. Je to oběť smíření nás s Bohem.

Následuje druhá část prosby: Jako jsme prosili o Ducha Svatého před proměňováním, nyní po proměňování a před přijímáním ho prosíme pro sebe, abychom se posvětili. Znovu to tedy zdůrazňuji, že jsme v situaci po proměnění chleba a vína, které jsou na oltáři po proměňování. Je tedy na oltáři Ježíšovo tělo a Ježíšova krev, které budeme přijímat. Tato modlitba zazní mezi proměňováním a přijímáním tohoto chleba. Kněz proto říká: *„A nás všechny, kdo přijímáme jeho tělo a krev, naplň jeho svatým Duchem, ať jsme jedno tělo a jedna duše v Kristu, našem Pánu.“*

Ano, jen v Duchu Svatém můžeme vyznávat, že Ježíš Kristus je Pán. A jenom pod vanutím Ducha Svatého můžeme vytvářet vzájemnou jednotu těla a ducha. A když jsme součástí dějin celé církve, inspirováni jejími hrdiny, jejími světcí z minulosti a stále aktuálními pro současnost, následuje prosba opět o Ducha Svatého, bez kterého nejsme schopni skutečné oběti.

V případě, že u oltáře je více kněží, tak první koncelebrant říká tato slova: *„Skrze něho ať se před tebou stáváme obětí úplnou a ustavičnou, abychom dostali dědictví s tvými vyvolenými.“*

Když toto opět interpretujeme, následující jejich příklad a na jejich orodování i my toužíme po společenství svatých, ve kterém již oni zpívají hymnus věčné slávy svému Pánu, svému Stvořiteli, Vykupiteli.

Modlitba za slovem „*vyvolenými*“ pokračuje: *„S nejsvětější Pannou a Bohorodičkou Marií“.*

A opět připomínám, že eucharistické předpodstatnění, eucharistie je prodlouženou inkarnací, prodlouženým vtělením. Tak jako z moci Ducha Svatého byla Panna zastíněna Duchem Svatým, jak z moci Ducha Svatého se počal Ježíš pod srdcem a v srdci Panny Marie, tak se na oltáři z mocí toho samého Ducha promění chléb a víno

na Ježíšovo tělo a Ježíšovu krev. A proto nyní tohoto Ducha Svatého prosíme, abychom se i my stali součástí této oběti podle vzoru Panny Marie, Boží rodičky.

Modlitba dál pokračuje „*s tvými apoštoly a slavnými mučedníky*“. Oni se sytili a posilovali eucharistií a jí posilnění byli proto, aby zemřeli za Ježíše Krista. A my jsme pozváni v ustavičné oběti umírat každý den sami sobě, a žít pro Boha a žít pro druhé. Zde je ještě v závorce možnost: *se „svatým ...“ (může se vložit jméno světce toho dne nebo patrona)*. „*A se všemi svatými – našimi zastánci a stálými pomocníky.*“

Sami také chceme být v postoji ustavičné oběti a zároveň s nadějí vyznáváme, že svatí za nás ustavičně orodují.

Není to tedy jen následování příkladů svatých, ale je to také víra v to, že tito svatí se přimlouvají za církve, orodují za bratry a sestry v církvi. A protože nejsme izolovanou komunitou, těch, kteří slaví mši svatou může být 5, může jich být i 50 nebo 500 – nejme izolovanou komunitou, ale záleží nám na celém světě a na celé církvi.

Následuje proto tato modlitba, která pokračuje slovy o světě a církvi. Je-li u oltáře i další kněz, který slouží mši svatou – druhý koncelebrant, tak tato slova říká on:

„*Pro tuto oběť našeho smíření*“ – opět je tu ten motiv smíření s Bohem, a smíření navzájem. Pokračuje: „*dej, Bože, celému světu mír a spásu. Pamatuj na svou církev putující po této zemi, upevni ji ve víře a lásce. Pamatuj na svého služebníka, našeho papeže ..., našeho biskupa ....(zde se mohou dále vyjmenovat také pomocní nebo světící biskupové), biskupský sbor kněžstvo a všechen vykoupený lid.*“ – Je tu prosba za celý svět. Za celou církev ve světě, za hlavu církve, svatého otce, za ty, kteří mají na starosti společenství v diecézích, za ty, kteří působí na farách jako kněží nebo v jiných pozicích, nebo jsou jinak pověřeni, za všechny kněze a diákonů, a za všechen vykoupený lid. Zde se nejedná o přívěsek věty, ale jde o podstatnou část vykoupeného lidu.

Všichni, kteří byli připomenuti jsou součástí tohoto vykoupeného lidu a všechen vykoupený lid znamená jak tyto, tak všechny ostatní, kteří přijímají Ježíšovo vykoupení.

Dále pokračuje: „*Slyš naše prosby dobrotivý Otče a stůj při nás, vždyť stojíme před tebou podle tvé vůle. Smiluj se nad svými rozptýlenými syny, abychom všichni byli jedno v tobě.*“

Zde je to prosba o vyslyšení modlitby (s připomínkou našeho postoje před Otcem, jehož prosíme o smilování). Kněz mluví za všechny přítomné, semknuté jako rodina shromážděná okolo Ježíše Krista, který myslí také na rozptýlené děti. Tato modlitba myslí i na rozptýlené děti.

Milostivě vyslyš prosby této rodiny, kterou jsi shromáždil okolo sebe. Je zde vyjádřená sjednocující láska eucharistie.

Jak o tom v Novém zákoně čteme: „*Protože je to jeden chléb, tvoříme jedno tělo, i když je nás mnoho, neboť všichni máme účast na jednom chlebě*“ (1 Kor 10,17). Třebaže jsme různí, máme účast na jednom chlebě, a je to chléb jednoty, je to chléb solidarity, chléb lásky, chléb Boží blízkosti.

Ve slovech: „*Smiluj se nad svými rozptýlenými syny, abychom všichni byli jedno v tobě*“ je vyjádřená ta universální, evangelizační touha sjednotit ztracené, pozvat je a

přivést k eucharistickému stolu. Modlili jsme se za svět, modlili jsme se za církev, za Svatého Otce, za biskupy, za kněze, za jáhny, za celý věřící lid. Předtím jsme v modlitbě hovořili o svatých a prosili jsme o jejich orodování, a na konec se modlíme také za zesnulé:

„Přivítej ve svém království naše zemřelé bratry a sestry i všechny, kdo z tohoto světa odešli ve tvém přátelství. Splň naši naději, že s nimi budeme v tobě věčně žít a vidět tvou slávu.“ – Tedy nejen zesnulé naší komunity, ale za všechny zesnulé. Je to stále to pulsování mezi prosbami za naši komunitu za naše slavicí společenství, ale vždy také za celý svět, za naše zesnulé a za všechny bratry a sestry, kteří ve tvé milosti odešli z tohoto světa.

Modlíme se s vědomím, že také my zemřeme, pevně doufáme, že i my se tam s nimi budeme na věky radovat z tvé slávy. Ještě dodám, že v případě, kdy se mše svatá slouží za konkrétního zesnulého, je možné vzpomenout jeho jméno.

Máme stále na paměti, že se to kněz modlí s rozepjatýma rukama nad oltářem, kde je Ježíš pod způsobou chleba a vína. V tomto duchu je eucharistie předchutí nebe, je přípravou na plné setkání s Ježíšem tváří v tvář.

Vyznáváme zde ještě Ježíšovu jedinečnost se slovy: *„skrze našeho Pána, Ježíše Krista, neboť skrze něho dáváš světu všechno dobré“*.

Potom kněz zvedne kalich a patenu a řekne: „Skrze něho a s ním a v něm ...“ – pokračuje modlitba, která je velmi obsažná, inspirativní, posvěcující, a proto se s ní budeme zabývat příště. Vstupme tedy do slavení a slova, o kterých jsme hovořili proměňme v našem srdci na skutečnou, živou modlitbu.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 26. 02. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/modlitba-po-premeneni>

43. Doxologie

Drazí bratři a sestry,

někdy přímo tím, co ve mši svaté konáme, odpovídáme na podněty ze svatého evangelia. Klíčovou větou přečteného evangelia je věta s vyjádřením, že k jeho Synu budou mít úctu. Pán vinice předpokládá, že když k vinohradníkům pošle svého Syna, budou mít k němu úctu. Je to samozřejmé, že Ježíš tímto obrazem předpovídá, co se stane s ním. Že k němu nebudou mít úctu, že ho dokonce křivě obžalují a zabijí. My celým příběhem mše svaté vyjadřujeme, že k Božímu Synu, který nám byl poslán jako Zachránce, jako Vykupitel a jako Spasitel máme úctu v nejvyšší míře.

Kdybich se vás milí bratři a sestry zeptal, ve které části mše svaté je toto velmi výrazně vyjádřeno? - Na jedné straně musím říci, že celou mší svatou, jistým způsobem v každé její části, ale přece jen obzvláště intenzivním momentem vyjádření úcty k Ježíši Kristu je takzvaná „Doxologie“ neboli chvalořečení či chvalozpěv.

Jde o moment, kdy kněz před věřícími na závěr eucharistické modlitby podzvedne kalich s proměněným vínem, tedy s eucharistickou krví a patenu s proměněným chlebem čili s eucharistickým chlebem, a řekne:

„Skrze něho a s ním a v něm je tvoje všechna čest a sláva, Bože Otče všemohoucí, v jednotě Ducha Svatého po všechny věky věků.“

(Vzhledem k tomu, že jde o výklad slovenského znění podívejme se i na odlišné tvary a výrazy, které jsou však shodné s českými: „*Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi máš ty, Bože Otče všemohúci, v jednote Ducha Svätého všetku úctu a slávu po všetky veky vekov.*“)

A věřící odpovídají, pokud je mše svatá zpívaná, slavnostní, dokonce až třikrát slavnostní „Amen“.

Už samotné gesto, když kněz má v levé ruce patenu s eucharistickým chlebem a v pravé kalich výrazně pozvednutý, už toto gesto je velmi výstižné. Vyjadřuje pohyb zezdola nahoru, jako směřování člověka k Bohu. Zde je to eucharisticky obětovaný a vítězný Kristus, proto jen s ním vzdáváme Trojjedinému Bohu Otci největší a nejvyšší poctu (čest) a chválu.

Gesto podzvednutí pateny a kalicha rezonuje se slovy tohoto chvalozpěvu. Především se slovem „skrze“. Eucharistie je mezi nebem a zemí. Ježíš je takto

vyjádřený skutečně a upřímně jako prostředník mezi Bohem a člověkem. On sám říká: „*Vy jste zdola, já jsem shora*“ (Jan 8,23).

Já jsem cesta k Otci, „*kdo vidí mne, vidí Otce*“ (Jan 14,9). *Já jsem chléb z nebe* (srov. Jan 6,41 a 51), abych vás na zemi sytil a pozvedl k Otci.

Druhé slovní spojení, které rezonuje s gestem pozvednutí pateny a kalicha jsou slova: „*Máš Ty Bože Otče*“ (při české verzi: „*je tvoje všechna, Bože Otče*“). Zvedáme ruce k Bohu ve jménu Ježíše Krista, s Ježíšem Kristem.

Zastavme se při třech slovech: „*skrze*“, „*s*“, (s Kristem), a „*v*“ (v Kristu).

Kde najdeme ve Svatém Písmu vysvětlení, co znamená říci, že „*Bůh Otec všemohoucí má veškerou úctu (čest) a slávu skrze Krista*“?

Takovým dekódovacím klíčem jsou Listy svatého apoštola Pavla, zejména Kolosanům a Římanům.

Najdeme v nich citáty, které při přečtení nám složí základní mozaiku, jak je potřeba rozumět tomu, že skrze Krista má Bůh Otec všemohoucí všechnu úctu, čest a slávu.

Možná vás to překvapí, ale budeme hovořit o tom, co to znamená pro náš duchovní život. Vše, co máme, máme prostřednictvím skrze Krista, protože vše bylo skrze něho stvořeno a skrze něho zachráněno, včetně každého z nás.

Slovy listu Korint'ánům: „*Byli jste draze vykoupeni!*“ (1Kor 7,23).

Skrze Ježíše se dostaneme k Otci, neboť se staneme podobnými jemu, který je prvorozený mezi mnoha bratry. Skrze něho, od něho dostáváme život přirozený i nadpřirozený. Tato tři slova skrze Krista, s Kristem a v Kristu sama o sobě nemohou existovat. Jenom tři spolu plně vypovídají o Boží slávě.

Přecházíme k druhému „*s*“ Kristem (s ním). Znovu vycházíme z listů svatého apoštola Pavla, Římanům, Efesanům, Filipánům a Timotejovi. S Kristem neznámá, že je vedle nás, ale že je v nás. Až sedmkrát budeme v následujících citátech slyšet slovo „*s ním*“. A opět se nám poskládá ten obraz, co to znamená, co tím vyjadřujeme i v souvislosti ke slovu skrze.

Pokusme se o přirovnání: „*Jako se křišťál zaskví (ukáže v pravé kráse) až když ho proniká světlo, tak Kristus proniká do našeho jádra (nitra), aby nás prozářil svou milostí, sebou samým, abychom my zářili jako Boží děti vděčně svému Bohu Otci. Svatý apoštol Pavel říká:*

„Jsme ...dědici Boží a spoludědici Kristovi. Musíme ovšem jako on trpět, abychom tak mohli spolu s ním dojít slávy“ (Řím 8,17).

Jestliže jsme však s Kristem umřeli, jsme přesvědčeni, že spolu s ním také budeme žít“ (Řím 6,8).

„Křestním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu s ním pohřbeni. A jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou, tak i my teď musíme žít novým životem“ (Řím 6,4).

„Když jsme byli mrtví pro své hříchy, přivedl nás k životu zároveň s Kristem. Když vzkřísil Krista Ježíše, vzkřísil zároveň s ním i nás, a když vykázal jemu místo v nebi, vykázal je zároveň i nám, protože jsme s ním spojeni“ (Ef 2,5-6).

Takto spojení s Ježíšem Kristem jsme i my na všechnu slávu a úctu Bohu Otci.

A na konec „v“ Kristu. Tato dimenze slavnostního zvolání je opřena o spiritualitu apoštola a evangelisty svatého Jana, který jako jediný neumíral mučednickou smrtí. Sám viděl Ježíšovo ukřižování, a své texty napsal již jako reflexi (zpětný pohled) na první fázi života křesťanů, kteří slavili Ježíše Krista a přes něho vzdávali úctu Bohu. Zvýrazněné v textech svatého apoštola evangelisty Jana je vzájemné pronikání člověka a Božího Syna Ježíše Krista. Totální závislost na něm je vyjádřena obrazem vinného kmene a ratolesti. Ježíš chce být v nás a my chceme být v něm. Citace z Janova evangelia i z listů jsou následovné:

„Jako Otec miloval mne, tak já jsem miloval vás. Zůstaňte v mé lásce“ (Jan 15,9).

Zůstaňte ve mně, a já (zůstanu) ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li na kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně“ (Jan 15,4).

„Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce, neboť beze mne nemůžete dělat nic. Kdo nezůstane ve mně, bude vyhozen ven jako ratolest; uschne, seberou ji, hodí do ohně – a hoří. Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li ve vás moje slova, můžete prosit, oč chcete, a dostanete to. Tím bude oslaven můj Otec, že ponese mnoho ovoce a osvědčíte se jako moji učedníci“ (Jan 15,5-8).

„Tím bude oslaven můj Otec“ a toto je právě chvalozpěv na Otcovou oslavu, že přinášíte mnoho ovoce a stanete se mými učedníky.

Klíčem je slovo láska. *„My, kteří jsme uvěřili, poznali jsme lásku, jakou má Bůh k nám. Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm“ (1 Jan 4,16).*

(Poznámka: Pro slovenské věřící bylo z dalších změn ve slovenském misálu významné nahrazení spojení „v jednotě Ducha Svatého“ spojením „v jednotě s Duchem Svatým“. Český a rumunský misál však toto nové vyjádření již z dřívější doby ve svých misálech mají. Překlad výkladu této části zde tedy pokračuje.)

Neboť Syn Boží, Ježíš Kristus je spojený s Otcem v Duchu Svatém. Duch Svatý je poutem jednoty mezi Otcem a Synem, je absolutní láskou mezi Otcem a Synem. A my chválíme Boha skrze Krista v Duchu Svatém.

Doxologie končí slavnostním „Amen“. Věřící tímto slovem „Amen“ potvrzují, že se ztotožňují s těmito slovy a přijímají pozvání skrze Krista, s Kristem a v Kristu žít k slávě Boží. Na slávu Boha Otce v Duchu Svatém. Je to nejdůležitější a nejstarobylější „Amen“ ve mši svaté, které je možné při zpívané liturgii zopakovat až třikrát.

Je historicky doložené už v polovině druhého století. „Amen“ po tomto chvalozpěvu (doxologii) je nejstarší historicky doložené Amen v liturgii mše svaté.

Shrňme to slovy známého slovenského odborníka na liturgii, dnes už zesnulého prof. Vincenta Malého, který i mne učil v semináři liturgii.

Vykoupení v první řadě mělo obnovit Boží čest, která byla uražena hříchem. Eucharistie, která přítomňuje a uskutečňuje v nás Kristovo vykupitelské dílo, má být Bohu ke slávě. A zde je prostředníkem Ježíš Kristus. Všechny modlitby jdou skrze něho, a všechna úcta a sláva. Kristus je však hlavou vykoupeného lidstva, hlavou

tajemného Těla Církve, a proto spolu s ním všichni vykoupení vzdávají a přiznávají Bohu Otci, tu nejvyšší úctu a slávu.

Přestože jste milí bratři a sestry na této mši svaté s námi spojeni přes elektronická média, prostřednictvím televize Lux i dnes, když budeme pronášet tento chvalozpěv, ztotožněte se s ním klidně i doma, vyslovte nahlas to „Amen“, které potom zazní na znamení toho, že se s těmito slovy ztotožňujete i vy, i my. Všichni chceme svým životem proniknutým Kristem, s Kristem, skrze Krista a v Kristu být oslavou Boha Stvořitele. Neboť svatě žijící člověk, který se posvěcuje Kristem, skrze Krista a v Kristu, je k Boží slávě.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 05. 03. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/doxologia>

44. Výzva k modlitbě Otče náš ve mši svaté

Milí bratři a sestry,

v evangeliu jsme slyšeli Ježíšovu odpověď na otázku: „Které přikázání je první ze všech?“ Pán Ježíš nás v odpovědi zve k lásce 4x opakovaným slovem cele: „celým...“ „celou svou“. Slovy: „*Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a celou svou silou*“ (Mk 12,28-30; srov. Mt 22,37) a tímto vyjadřuje, že Bůh je jediný a bezkonkurenční. Žít tuto skutečnost v každodenním životě není jednoduché, a proto je důležité, abychom se za to pravidelně modlili. Ne náhodou, když nás Ježíš naučil

modlit se Otče náš, tak jinými slovy, ale v zásadě jde o to samé. Modlete se tak, jako když se modlíte k Bohu, který je jedinečný, výlučný, jediný a bezkonkurenční. „*Otče náš, který jsi na nebesích, posvět' se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.*“ V těch slovech „tvé“ je to vyjádřeno. Ty Pane jsi ten, koho volám, jehož království, jehož svatost se má uskutečnit na zemi.

Je tedy samozřejmé, že modlitba Otče náš sehrává mimořádně důležitou úlohu i v kontextu, ve kterém se každý pátek ráno pohybujeme, a je to kontext mše svaté.

Právě mši svatou slavíme a o ní rozjímáme. Minule jsme mluvili o tom, že eucharistická modlitba se završuje trojičnou doxologií. Chvalořečí na svatou Trojici a

hned potom jak kněz položí na oltář patenu s Kristovým tělem a kalich s Kristovou Krví, vyzve věřící k tomu, aby se pomodlili „Otče náš“.

Od začátku křesťanství, tedy od nejstarší doby se prosba o chléb náš každodenní chápala jako prosba o eucharistický chléb. Oslovení „Otče náš“, vyslovujeme jako Boží děti, neboť Boha uznáváme, vyznáváme jako svého Otce. Proto také prosíme o „chléb náš“. Neboť není chlebem všech. Je chlebem těch, kteří vytvářejí rodinu Božích synů a Božích dcer, kteří Boha oslovují jako otce a kteří Boha oslovují jako svého Boha, jako našeho Boha, tedy „Otče náš“.

Výzva k modlitbě se uskutečňuje slovy: „*Podle Spasitelova příkazu a podle jeho božského učení odvažujeme se modlit:*“

Těmito slovy kněz zdůvodňuje, motivuje a uvádí modlitbu „Otče náš“, kterou se v této chvíli začínáme modlit.

Je potřeba zdůraznit, že modlitba „Otče náš“, má ve mši svaté speciální postavení i proto, že kněz s rozepjatýma rukama se jí modlí nad oltářem, kde je proměněné Ježíšovo tělo a Ježíšova Krev, kde je Eucharistie.

„Otče náš“ se modlíme v přítomnosti Ježíše Krista pod způsoby chleba a vína. Výzvu pomodlit se Otčenáš může kněz naformulovat podle mešní knihy různým aktualizovaným způsobem. Dělá to ještě se sepjatýma rukama, protože toto ještě není modlitba. Potom, když se modlí „Otče náš“ společně s věřícími, tak bude mít ruce rozepjaté. O tom budeme mluvit příště.

Jakým způsobem může kněz pozvat lidi k modlitbě Otčenáše. Všechny tyto výzvy jsou nějakým způsobem biblicky inspirované. A mohou se používat podle různých období. Taková všeobecná formulace, která je univerzálně použitelná zní:

„*Na příkaz našeho Spasitele a podle jeho Božského učení osmělujeme se (troufáme si) říkat*“.

„*Na příkaz našeho Spasitele*“ je slovní spojení inspirované 1. kapitolou listu sv. apoštola Pavla Titovi, ve které se mluví o příkazu našeho Spasitele. Někoho může rušit to, že modlitba se přikazuje, ale je to modlitba Spasitele, je to jeho příkaz k naší spáse. Proto, aby nás vykoupil, od nás naléhavě žádá, abychom se modlili „Otče náš“ a zvláště, abychom se touto modlitbou vnitřně přetvářeli. Abychom ji tak říkající také uskutečňovali. Proto jsou uvedena slova: „Podle jeho Božského učení.“

Božské učení je zde v tom, že Ježíš na otázku učedníků: „Jak se máme modlit?“, poté co ho při modlitbě viděli, řekl: „Modlete se takto“. Oni viděli příklad, jak se modlí, s jakou odevzdaností, láskou, vydaností, s pokorou – tak to je jeho učení, které on doplnil a konkretizoval slovy modlitby „Otče náš“. Proto „*na příkaz našeho Spasitele*“ a příkaz to může být, neboť je to Boží učení, bez kterého nemůžeme obstát.

Kněz může vyzvat věřící k modlitbě Otčenáše i jinými slovy podle liturgického období.

(Poznámka: V některých zemích je v misálu nabízeno 3 až 5 univerzálních výzev, kterými kněz může k modlitbě Otče náš vyzvat i v ostatních uvedených liturgických obdobích a odpovídá to i praxi. V misálech pro laiky ani v elektronických žádná

zmínka speciálně pro různá období není. Proto si ještě připomeňme znění dalších tří používaných výzev:

»Pán Ježíš řekl: Proste, a bude vám dáno. S důvěrou v jeho slovo se pomodleme k nebeskému Otci:

Když jsme byli pokřtěni, (nepřijali jsme ducha otroctví, abychom se znovu báli, ale) přijali jsme Ducha synovství, v němž smíme Boha nazývat Otcem. Proto se teď s důvěrou pomodleme, jak nás naučil Pán Ježíš:

Ve společenství se všemi, kdo vyznávají Kristovo jméno, pomodleme se modlitbu, kterou nám odkázal Pán Ježíš:«

(Vracíme se k možnostem používaných výzev k modlitbě Páně v různém období.)

Podle toho, jestli je advent, či jsou Vánoce, postní doba nebo Velikonoce. Dále jsou různé možnosti v období během roku. Nebo příležitostné, když je křest ve mši svaté nebo je mše svatá obětovaná za ženicha a nevěstu.

V adventu je výzva k modlitbě Otčenáše inspirovaná 3. kap. evangelia podle Jana: „*Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný*“ (Jan 3,16).

[Na Slovensku – vzhledem k našemu výkladu – kněz za citací evangelia říká: „*Preto sa osmelujeme hovoriť:*“]

(V našich jazycích) „*Proto si dovolujeme říkat (troufáme či se osmělujeme říkat)*“: [rumunsky „*Prin urmare, îndrăznim să spunem:*“]

Ve většině těchto výzev slovo „proto“ završuje a uvádí pak už samotnou uvádějící modlitbu „*Otče náš*“.

V adventě očekáváme Ježíše Krista, jeho narození a připravujeme se na to, proto - „*Bůh tak miloval svět (nás), že dal (poslal) svého jednorozeného Syna*“ za Spasitele, proto se osmělujeme (získáváme odvahu – smělost – troufáme si) říkat. “Zde je předtím slovo „miloval“ a protože nás miluje, proto se budeme modlit tuto modlitbu povzbuzení touto láskou i z vděčností za to, že nám poslal svého jednorozeného Syna za Spasitele, za zachránce.

O Vánocích se tato formulace, kterou se vyzývá k modlitbě Otčenáše ve mši svaté mění, „*protože Bůh se stal člověkem, abychom se my mohli stát Božími dětmi*“.

Tuto větu vyslovil a napsal sv. Atanáš, je tedy inspirovaná starokřesťanskou literaturou, slovy, kterými žily komunity křesťanů v prvních stoletích. „*Bůh se stal člověkem, abychom se my mohli stát Božími dětmi*“ – je to hutné, stručné a jadrné vyjádření toho, že se na Vánoce narodil. On se stává člověkem, aby se stal naším bratrem a když se stává naším bratrem, tak Bůh se stává našim Otcem. A Ježíš nás vede k Otci. Proto se s vděčným srdcem modlíme.

V adventní době se osmělujeme říkat, o Vánocích se modlíme s vděčným srdcem – je tam akcent té věčnosti. Děkujeme Bohu za to, že nám dal Ježíše jako zachránce.

Před Velikonocemi v postní době je výzva k modlitbě Otčenáše inspirovaná listem sv. Pavla Efezanům: „*Když chceme Boha nazývat Otcem, musíme si navzájem odpustit*“ (srov Ef 4.32; Kol 3,13)).

Bud'me tedy jako jedna rodina a společně se modleme s tím, že odpuštění je i velmi důležité téma samotného Otčenáše. Při této modlitbě v postní době, když je na oltáři eucharistie, nalámaný chléb společenství chceme Boha nazývat naším Otcem. A když ho nazýváme naším Otcem, tehdy jsme jedna rodina a modlíme se společně. Jako kdyby v této postní výzvě k Otčenáši byla vyjádřena ta vyakcentovaná dimenze komunitní modlitby. Ježíš nás naučil modlit se Otče můj, ale Otče naš. Odpuť nám naše hříchy a takto bychom mohli pokračovat dál.

Ve velikonoční výzvě k Otčenáši říkáme: „*Smíme se nazývat Božími dětmi a jimi také jsme*“. Citace pochází ze 3. kapitoly 1. Janova listu: „*Hleďte, jak velikou lásku nám Otec projevil, že se (nejen) smíme nazývat Božími dětmi, ale (že jimi) také jsme!*“ (1 Jan 3,1). - Nazýváme se tak a je to i skutečnost.

Proto se modlíme s velkou důvěrou. Když jsme Boží děti. Jsme-li skutečně Boží děti, tak naše modlitba má být důvěrná. Je to o velké noci, jde o vyakcentovanou skutečnost (zvýraznění skutečnosti), že Ježíšovo vítězství nás otevírá k tomu, abychom byli Božími syny a Božími dcerami.

V období během roku kněz může říci: „*Nyní společně prosme nebeského Otce a pomodleme se, jak nás naučil náš Pán, Ježíš Kristus.*“

Opět se zde setkáváme se slovy vyjadřujícími to, že se jdeme společně přimlouvat (jedni za druhé) k Otci. Tedy i to, že vytváříme společenství bratrů a sester je vyznáním toho, že máme jednoho Otce, který je na nebesích a jdeme se modlit, jak nás naučil náš Pán, Ježíš Kristus.

Nebo můžeme říkat to, co je inspirované listem Římanům veršem: „*Neboť všichni, kdo se dávají vést Božím Duchem, jsou Boží synové*“ (Řím 8,14). – A to větou: „*Přijali jsme Ducha Svatého, ve kterém jsme se stali Božími dětmi, proto se osmělujeme (troufáme si) říkat: –* Opět je tam ten motiv Božího dětství. Jsme Boží synové a Boží dcery, a to že se umíme takto modlit je modlitbou Ducha Svatého v nás. Duch se modlí v nás. – Toto je velmi důležitá věc i pro ty, kteří mají problém s modlitbou. Pros Ducha svatého, aby tě naučil modlit se. Budeš-li se modlit (když se modlíš), aby ti dal soustředěnost, vydanost (odevzdanost), pokoj a víru v Boží přítomnost. Přijali jsme Ducha Svatého, v něm jsme se stali Božími dětmi a proto se odvažujeme mluvit jako dítě v důvěrném rozhovoru. Jako dítě, které má odvalu a posvátnou smělost říkat Bohu všechno, co mu v modlitbě chce říci. – V tomto případě jde ale o úvod k modlitbě, kterou nás naučil náš Pán, Ježíš Kristus. – „Otče náš“ je modelem každé modlitby.

Nyní zde budu ještě mluvit o vyzvání k modlitbě „Otče náš“ při křtu a při mši svaté za ženicha a nevěstu.

Při křtu se děti stávají Božími dětmi, Božími syny a Božími dcerami. Proto se při této svátosti křtu říká: „*Tyto pokřtěné děti budou nazývat Pána Boha svým Otcem, proto se modleme i jejich jménem jako nás naučil náš Pán.*“

/Nebo o něco delší, v Česku používaná výzva: „*Dobrotivý Otče, tohoto křesťana jednou pošleš – až bude biřmován – aby v plnosti Ducha svatého svědčil o tvém Synu, Ježíši Kristu. Bude ve shromáždění věřících přijímat jeho tělo a krev, a s celou církví bude k tobě volat. Zatím je odkázán na nás. Proto se k tobě modlíme místo něho, jak nás tvůj Syn naučil:*“/

Takže úlohou rodičů a křestních kmotrů je vychovat děti tak, aby Boha oslovovaly jako svého Otce a samozřejmě i Ježíše Krista jako našeho Pána. Neboť on nás naučil takto Boha oslovovat.

Nakonec ve mši svaté za ženicha a nevěstu: „*Slovy Pána Ježíše, který posvěcuje manželskou lásku, modlíme se k nebeskému Otci:*“ Víme, že na svatbě v Káni Galilejské se Ježíš zúčastnil svatby, na které udělal zázrak proměnění vody ve víno. Mohli bychom široce mluvit o tom, jak tímto skutkem posvětil a požehnal manželství a žehná všechna manželství uzavřená v kostele, uzavřená před Božím oltářem.

Bratři a sestry, příště budeme mluvit již o samotném Otčenáši. Jaké jsou tam akcenty a jaká jsou tam propojení této modlitby s celou mší svatou. Zejména propojení s proměněným chlebem a vínem na oltáři, s eucharistií, která je neodmyslitelně součástí této modlitby. Takže modlit se Otče náš ve mši svaté a modlit se Otče náš mimo mši svatou není stejné. O tom ale budeme mluvit příště. Teď se soustředíme na všechno to, co v této mši svaté následuje. Včetně úvodu k Otčenáši a modlitby Otče náš.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 12. 03. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/modlitba-otce-nas-vo-svatej-omsi>

45. Modlitba „Otče náš“ ve mši svaté

Milí bratři a sestry,

dnes budeme jako při každé mši svaté říkat v rámci Otčenáše: „Bud' vůle Tvá“.

Svatý Josef (jehož dnes slavíme) je zářivým příkladem plnění Boží vůle. Ve svatém Písmu nemáme prakticky žádný citát svatého Josefa, a přesto nemůžeme říci, že v evangeliu nic neříká. Promlouvá mnoho, neboť se dá mluvit i beze slov.

Svatý Josef byl mužem činu ve čtyřech fázích Ježíšova života. V první se jednalo o řešení, když se dozvěděl, že Marie, kterou si bere za manželku, čeká dítě. Byla to nevěra? – Anděl Josefovi říká ne! Právě naopak je to výsledek velké víry tvé Marie. Pod srdcem nosí Dítě Boží. – A Josef Ježíše přijímá. I nás zve Ježíše přijmout.

Potom jde Josef s Pannou Marií do Betléma, má podíl na tom, že Ježíš se mohl narodit, přestože tam byly dveře zavřené. Jiné dveře otevřel určitě sv. Josef, jak o tom píše v apoštolském listu papež František. Je to Josef, který zorganizoval, že se Ježíš mohl narodit na jiném místě, když lidské dveře byly zavřené. Josef Ježíše i s Marií přijímá, přijímejme je i my. Josef Ježíše s Marií uvádí do situace, že Ježíš se může narodit. Dovolme i my Ježíši, aby se naším svědectvím mohl narodit v každém prostředí, kde se nacházíme.

Josef dostává pokyn, je to Boží vůle, o které budeme mluvit i v Otčenáši, aby zachránil Dítě útekem do Egypta. Je to Josef, který v okamžiku zorganizoval emigraci do Egypta. Nebylo odkladu, když hrozilo, že Ježíše zabijí. Tedy: Ježíše přijímá,

pomáhá rodit, Ježíše zachraňuje. Zachraňme si Ježíše před „Herody“ nejrůznějších druhů i v této moderní době. A nakonec Ježíše hledá spolu s Pannou Marií a nalézají ho v chrámu. Panna Maria mluví v množném čísle: „Hledali jsme Tě s bolestí“ – „A proč jste mne hledali jinde, a ne v domě mého Otce?“

Hledají malého Ježíše, nacházejí 12letého, dospělého. Je to jistý posun v pohledu na Ježíše, který s fascinovanými přítomnými hovoří a dává jim otázky. Ačkoli má 12 let mluví jako velice moudrý chlapec, jako chlapec, který není obyčejným dítětem. Který říká, že toto je dům jeho Otce. Dům, který o 20 let později vyčistí se slovy: „Nedělejte z domu mého Otce peleš lotrovskou.“

Ježíše hledat, Ježíše přijímat, Ježíše zachraňovat, Ježíše rodit – to je naše úloha (naš úkol).

V Otčenáši slova „Bud' vůle tvá“ jsou jako „klíč sv. Josefa“ a výzva i pro nás. Společně analyzujeme mši svatou a dnes se pozastavíme nad tím, jakou úlohu má „Otče náš“ ve mši svaté.

Dovolte, abych začal trochu osobně: „Pamatuji se, že jako mladý kněz jsem sloužil mši svatou a když jsem se s rozpjatýma rukama modlil „Otče náš“ nad oltářem, kde byla proměněná eucharistická krev a eucharistický chléb, tedy Krev a Tělo Ježíše Krista. Chléb a víno proměněné v Ježíšovo Tělo a v Ježíšovu Krev, najednou jsem si teprve hluboce uvědomil, že Eucharistie je odpovědí, je vyplněním prosb Otčenáše. – Fascinující zjištění, procitnutí. Když se modlím „Otče náš“ v eucharistické přítomnosti, Bůh mi eucharistickým Ježíšem odpovídá a vyplňuje to, o co v modlitbě „Otče náš“ prosím.

Řeknu „Otče“ a Ježíš mi odpoví: „Kdo vidí mne, vidí Otce“. Řeknu „Otče“ a Ježíš láme chléb, aby všem Božím synům a dcerám řekl: „Já Vám lámu chléb, neboť jste Boží děti. Nalámaný chléb – řeknu „náš“ – a na stole, na oltáři je nalámaný chléb. Nemodlíme se „Otče náš“ individuálně. Modlíme se ho jako společenství a chléb, eucharistický chléb, který za chvíli rozdáme jako svaté přijímání, z nás dělá společenství. Je to nalámaný chléb a On, Eucharistický Ježíš se stává naším bratrem a my s ním jsme sourozenci v Kristu – my Boží děti, Boží synové a Boží dcery.

„Otče náš“ pokračuje slovy: „*jenž jsi na nebesích*“ a na oltáři je chléb z nebe, který nás má pozvednout k nebesům. Ježíš nás vede k Otci. My říkáme Otci, který jsi na nebesích a On nám odpovídá: „Zde je chléb z nebe“. Eucharistie, Ježíš, Boží Syn, který vstupuje mezi vás jako Syn člověka, abyste spolu s ním se stali Božími dětmi.

Dále se modlíme: „*posvět' se jméno tvé*“. Ježíš svým životem, svým ohlašованиеm posvětil Boží jméno, když řekl: „Ne má, ale tvá vůle ať se stane, Pane!“ Ježíš neustále zdůrazňoval svoji jednotu s Otcem. Nedávno jsme četli jedno z evangelií, kde Ježíš stále zdůrazňuje: „Co já činím, nečiním ze sebe, ale činím to proto, že to chce Otec. Já a Otec jsme jedno. Jeho jméno se musí posvětit.

„*Přijď království Tvé!*“ Kdy je království naplno přítomné? To nejsou hranice, to nejsou instituce, to nejsou teritoria, to nejsou texty, to je Někdo, kdo je Král. My prosíme Otce: „Přijď království Tvé!“ – A na oltáři eucharistický Ježíš je ten Král, Král králů. S ním je království přítomné. Ježíš to sám říká: „Už je mezi vámi Boží království, neboť já jsem mezi vámi – Král. A na jiném místě říká: „Mé království není

z tohoto světa.“ Takže se modlíme o příchod Božího království a v eucharistickém Kristu je toto království přítomné.

„*Bud' vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi.*“ Jen několik hodin potom, co Ježíš ustanovil Eucharistii, bude se modlit v Getsemanské zahradě, krví potit, trpět a řekne Otci: „Ne má, ale Tvá vůle se staň“ (ať se stane). S Ježíšem se uskutečňuje Boží vůle a my Boží vůli můžeme uskutečnit jen s Ježíšem, sycení (živení) Eucharistií. Eucharistickým chlebem, neboť Ježíš řekl: „Beze mne nemůžete nic udělat, bez toho abych vás nesytíl chlebem z nebe, Eucharistií – sebou samým. „*Bud' vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi.*“

– Ježíš ustanovil Eucharistii. „*Jako v nebi tak i na zemi.*“

– Eucharistií byl vzdán díky Otci. Jako v nebi, tak i na zemi se uskutečňuje Boží vůle. Kdo mne vidí, vidí Otce, kdo mne vidí jako Syna člověka, vidí Otce, který je na nebesích. Jak uskutečňuji jeho vůli.

„*Chléb náš*

vezdejší (každodenní) dej nám dnes“. – Od nejstarší křesťanské doby byla tato prosba vnímaná nejen jako prosba o materiální chléb pro každý den k tělesnému přežití, ale i jako prosba o pravidelnou eucharistii, „pravidelnou novozákonní manu“, která má sytit člověka. Zde je akcent na (česky používané slovo „vezdejší“, které je vyjádřením „*pro tento zdejší život každého dne*“, tedy totéž, co slovensky) „*každodenní*“ – Pane, my se chceme tebou sytit. Opět to člověk prožívá: Prosíme o každodenní chléb a na oltáři je chléb z nebe, eucharistický chléb, nalámaný, abychom se jím dnes sytili a sytili každý den.

„*A odpusť nám naše viny*“ – Bůh nám odpouští a Ježíš se na kříži modlí za několik hodin potom co ustanovil Eucharistii, která je zpřítomněním jeho kalvárské oběti – „*Otče, odpusť jim, neboť neví, co činí.*“ – To mluví o tobě a o mně? A tedy Bůh mi přes Eucharistii odpovídá: ty mne prosíš o odpuštění našich vin a já ti posílám Ježíše, já ti posílám eucharistického Krista, dostáváš chléb z nebe, abys měl sílu i ty odpouštět. Já ti odpouštím, v Eucharistii ti odpouštím. V Ježíši ti odpouštím.

A potom se modlíme: „*jako i my odpouštíme svým viníkům*“. Jen když přijmeme Ježíšovo odpuštění, jen když ho přijímáme do srdce pod způsobou sytícího chleba, jen tehdy dostáváme i my ze zážitku tohoto Božího milosrdenství odpouštět našim viníkům. Eucharistie nás posilňuje každý den restartovat ve vztazích a odpouštět. Neboť Eucharistie je chlebem odpuštění. Ten chléb je nalámaný, neboť Ježíš se rozlámal za nás na kříži. Za naše hříchy.

„*A neuved' nás do pokušení.*“ – Dnes se mnoho mluví o imunitě, o vakcíně, tedy v tomto smyslu slova je Eucharistie tou vakcínou proti tomu nejhoršímu viru a tím je hřích, který nás chce vnitřně rozložit. Kdo přijímá Eucharistii ten je imunní před hříchem. Ne, že by se nemohl dostat do pokušení, ale zde je prosba o ochranu před pokušením, které bychom nezvládli. Pokušení je v první fázi otázka: „Budeš plnit Boží vůli nebo se poddáš nějakému jinému bůžkovi (božstvu)? Eucharistie nás posiluje proto, abychom s vědomím Ježíšovy přítomnosti, i eucharistické, dokázali říci: Ne! Pane volím si tebe! Chci tebe, chci plnit tvou vůli. Kdo přijímá Eucharistii samozřejmě jednoznačně snadněji zvládá pokušení.

„*Ale zbav nás od zlého.*“ – Draží bratři a sestry, eucharistie nás posvěcuje. My prosíme Boha v Otčenáši „ale zbav nás od zlého“ a on nám posílá Nejsvětějšího, svého Syna Ježíše Krista. Odpovídá nám tím: „Posvěťte se Božím chlebem. Přijímejte Boží chléb a „Zlý“ ve vás nemá šanci.“ Jednoznačně o mnoho snadněji, odrazíte „Zlého“, protože si budete vědomi, že ten, kterého přijímáte v eucharistii je Svatý, a svaté a zlé je neslučitelné. Když se v dnešní mši svaté budeme modlit, tak prosme o to, abychom odolávali zlu.

Dodatek, který se modlíme po Otčenáši akcentuje právě tu poslední prosbu:

„*Vysvobod' nás ode všeho zlého, Bože, a dej našim dnům svůj mír. Smiluj se nad námi a pomoz nám: ať se nikdy nedostaneme do područí hříchu, ať žijeme v bezpečí před každým zmatkem a s nadějí očekáváme požehnaný příchod našeho Spasitele Ježíše Krista.*“

V těchto slovech je vyjádření, že jsme si vědomi, že od této chvíle až do konce našeho života, přesněji do příchodu našeho Spasitele Ježíše Krista po naší smrti, kdy staneme před jeho soudem bude to doba zápasu. Zápasu s pokušením, zápasu se „Zlým“ a proto naléhavě po Otčenáši toto ještě jednou zdůrazníme, když prosíme: „*Vysvobod' nás ode všeho zlého, Bože. Dej našim dnům svůj mír. Smiluj se nad námi a pomoz nám. – Ať se nikdy nedostaneme do područí hříchu, ať žijeme v bezpečí před každým zmatkem a s nadějí očekáváme požehnaný příchod našeho Spasitele Ježíše Krista.*“ – Tu zkušenost budeme mít jen tehdy, když nás ty zbavíš zlého a my tě budeme uctívat v každodenním životě. A to, dokud nedojde k naplnění naděje v Ježíšově přítomnosti po smrti, kdy už nebude potom – a před tím, kdy už nebude napětí času a prostoru, ale jedno velké nyní ve vytržení lásky, dokonalé lásky v Ježíši Kristu.

Pojďme se tedy modlit a podle příkladu svatého Josefa mějme stále na paměti, že Ježíš je blízko nás. A učí nás modlit se Otčenáš. Z plného srdce, s plným soustředěním a s plným nasazením a s plnou ochotou konat Boží vůli.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 19. 03. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/25629>

46. Znamení pokoje

Milí bratři a sestry,

z Ježíšovy reakce v evangeliu, kdy jej vedou kamenovat, vnímáme určitý pokoj. Ježíš, i když je v bezprostředním nebezpečí života, klidně a věcně argumentuje jak citací z Písma, tak i vlastním slovem jako by šlo o hovor, ve kterém není ani prvek agresivity. Můžeme z toho cítit hluboký vnitřní pokoj, tu vyrovnanost, kterou Ježíš měl v sobě, a kterou ve více momentech svého veřejného působení chtěl odevzdat i svým učedníkům, kteří ho následovali.

Nejznámější je vstoupení do večeřadla po vzkříšení, když řekl: Pokoj vám. Proto je jen samozřejmé, že i mše svatá, která je vrcholní modlitbou obsahuje po modlitbě Otče náš obřad pokoje. Když v těchto týdnech vysvětlujeme gesta, slova a symboly mše svaté, dnešním naším tématem bude obřad pokoje.

Vlastně zde jde o dvě věci ve třech částech: prosit o pokoj pro všechny a projevit si lásku navzájem. První částí obřadu pokoje je modlitba kněze za pokoj. Druhá část obřadu je přání pokoje ze strany kněze celé komunitě a její odpověď. Nakonec následuje „*pozdravení pokoje*“, toto gesto kněze a věřících navzájem. Tato část je dobrovolná, fakultativní (volitelná). Závisí na tom, zda kněz zvolí nebo nezvolí tuto část zařadit, ale neznám moc případů, že by někdo tuto část vynechal ve mši svaté. I když teoreticky by to mohl udělat dle instrukcí (případ covid).

Po Otčenáši je v obřadu pokoje jako první část modlitba kněze za pokoj: „*Pane Ježíši Kriste, tys řekl svým apoštolům: Odkazuji vám pokoj, svůj pokoj vám dávám. Nehleď tedy na naše hříchy, ale na víru své církve, a podle své vůle ji naplňuj pokojem a ved' k jednotě*“. (Pak sepne ruce a pokračuje slovy) „*Neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků*.“

V první části této modlitby se kněz odvolává na to, co Ježíš v Janově evangeliu řekl: „*Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám*“ (Jan 14,27). Je zde důležité to slovo svůj, protože v textu, který zde už není citovaný, ale v Písmu následuje, Ježíš jasně říká, že svět nemůže dát člověku ten pokoj, který dává Ježíš.

Mohlo by se nám zdát, že je zde takový významový zlom: „*Nehleď na naše hříchy ale na víru své církve*“. Když Ježíš po zmrtvýchvstání řekl apoštolům: „*Pokoj vám*“ (Jan 19,21), jednalo se o pokoj, který (při poslední večeři – Jan 14,27) před zmrtvýchvstáním přislíbil. A po zmrtvýchvstání tento pokoj uděluje tak říkajíc jedním dechem. Skutečně tam bylo i to dechnutí na apoštoly a vzápětí jim dal i moc odpouštět hříchy. Dar pokoje a odpouštění hříchů, vnitřně hluboce spolu souvisí.

Kněz proto hned navazuje a připomíná ta slova: „*Nehleď na naše hříchy ale na víru své církve*“. My naše hříchy litujeme. Dar pokoje a odpouštění hříchů se vzájemně podmiňuje. Pohleď „*ale na víru své církve*“, neboť je to svatá církev, je to tvá církev, je to církev, která bez tebe nemůže existovat. Pohleď Pane na tuto víru církve, která je bránou k tomu, aby přijala tvůj pokoj. A podle své vůle jí daruj pokoj a jednotu, neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků.

„Pokoj a jednotu“. Je důležité si uvědomit, že tato slova přemostují modlitbu Otčenáše a eucharistické přijímání. Eucharistie je chlebem jednoty.

Je to řečeno slovy sv. Pavla: „*Chléb, který lámeme...*“ (1 Kor 10,16). Jeden nalámaný chléb pro mnohé je chléb sjednocující, má v sobě sjednocující sílu. Pokoj a jednota opět hluboce souvisí. Neboť může být pokoj tam kde není jednota? A může být jednota tam kde není pokoj?

Věřící lidé na tato slova odpoví „*amen*“. Znamená to, že se s nimi ztotožní a modlitba kněze se tak stává i modlitbou věřících.

Kristův příslib „*svůj pokoj vám dávám*“ (ve 14 kapitole sv. Jana) se nyní, v této chvíli stává aktuálním pro shromáždění věřících, kteří odpovídají „*amen*“. Ten příslib a ten dar pokoje se stávají něčím, co je aktuální právě ve slavení konkrétní mše svaté v konkrétní komunitě. A je přípravou na svaté přijímání, na přijetí Krista, který svým pokojem sjednocuje věřící.

Přijetí pokoje a přijetí odpuštění jsou charakteristickými rysy života církve a silným velikonočním zážitkem.

Obřad pokoje je osobitou vzpomínkou velikonočního tajemství. Zmrtvýchvstalý Pán je přítomný v církvi, které dává pokoj a jednotu. Hříchy se již nepřipomínají, všichni tvoří jedno společenství v Pánu a s Pánem.

Po této první části, modlitby kněze za pokoj, následuje přání pokoje. Zatímco ta první část byla vlastně duchovní vertikála, kde kněz se modlil a hovořil k Bohu, ve druhé části jde o horizontální vztah, kde se kněz přimlouvá za věřící.

Kněz obrácený tvář k lidu rozeprne a znovu sepne ruce, přítom říká: „*Pokoj Páně*

at' zůstává vždycky s vámi.“ Ten pokoj, o který kněz prosí v modlitbě nyní přeje věřícím

shromážděným v chrámu. A lid odpovídá: „*I s tebou.*“ Je to tedy přání kněze věřícím a zároveň přání věřících knězi.

Gesto rozepnutí a sepnutí rukou není v tomto případě gestem modlitby, ale je prvotním náznakem objímání celého společenství, které se potom konkretizuje při samotném gestu pozdravení pokoje.

Už jsem říkal že gesto pokoje je poslední část – třetí část obřadu pokoje. Je fakultativní. Diákon nebo kněz může vyzvat věřící: „*Pozdravte se navzájem pozdravením pokoje.*“ Jak upozorňují instrukce, podle místního zvyku všichni si dají navzájem znamení pokoje a lásky. Kněz předá pozdravení pokoje diákonovi nebo příslušujícímu. Někde se před podáním rukou říká „pokoj a bratrská láska ať je mezi námi“.

Podání rukou by se nám mohlo zdát, že je občanským projevem, že nemá biblické zakotvení, ale ve skutečnosti už samotné pozdravení pokoje či původní políbení pokoje je hodně vzpomínané v listě Římanům (Řím 1,7), v prvním i ve druhém listě Korint'ánům (1 Kor 1,3; 2 Kor 1,2), a samotné podání ruky se vzpomíná v listě Galat'ánům. Tedy gesto podání rukou známe již z doby apoštolů jako znamení společenství. Doslova v listě Galat'ánům čteme: „*Jakub, Petr a Jan – uznávané sloupy – poznávali, že mám k tomu (od Boha) milost, podali mně i Barnabášovi pravici na znamení, že patříme k sobě: my že tedy máme být pro pohany, oni pro židy*“ (Gal 2,9). Když si podáme ruce – pravice, které jsou symbolem naší aktivity, naší činnosti, pak tím dotykem při jejich podání vyjadřujeme, že naše konání i smyšlení je v jednotě. Zároveň tím vyjadřujeme, že vytváříme společenství a jsme toho jednoho společenství součástí.

Nakonec třeba říci, že vše, co jsem popsal: modlitba za pokoj, přijetí pokoje a gesto pokoje, že to všechno směřuje k eucharistickému přijímání. V duchu podání si pravice s přáním pokoje je svým způsobem vyjádřením smíření. Když si podáme ruce znamená to, že mezi námi nejsou pomyslné, zavřené dveře nějakého konfliktu nebo nějakého hněvu a podání rukou tedy znamená, že mezi námi není žádná vztahová bariera. A skutečně, máme-li jít přijmout Krista, můžeme to udělat jen tehdy odpovídá-li to slovům, která čteme v Písmu svatém: „*...když jdeš k oltáři a tam si vzpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě... jdi se napřed smířit se svým bratrem, teprve potom přijď a oběť svůj dar*“ (Mt 5,23-24). Tedy jestli se na někoho hněváš a jsi s někým v konfliktu, snaž se s ním smířit! Z naší strany máme udělat maximum. Pokud někdo něco takového (usmíření) odmítne, je to potom už jeho odpovědnost. O samotném svatém přijímání budeme hovořit příště.

Zkusme i dnešní mši svatou prožít s tím pokojem, který nám chce Pán Ježíš dát i při duchovním svatém přijímání. V této náročné době si vyprošujeme jeho pokoj, neboť pokud máme v srdci jeho pokoj, potom také realitu vidíme kolem nás lepší, zřetelnější, duchovnější, s patřičným odstupem a s patřičným nadhledem. V konečném důsledku, když všechno takto vnímáme pak umíme i lidem kolem nás lépe pomáhat.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 26. 03. 2021

https://www.tvlux.sk/archiv/play/_25669

47. Lámání chleba při Beránku Boží

Milí bratři a sestry,

zmrtvýchvstalý Ježíš i v přečteném evangeliu drží v ruce chléb a dělí se s ním se svými učedníky. Z několika biblických čtení víme, zvláště z toho o emauzských učednících, že Ježíš s chlebem v ruce, který láme, dává ho svým učedníkům. Dělá to způsobem, kterým připomíná svá slova při poslední večeři. Slova o tom, že on je živý chléb a svá slova o tom, že tento chléb lámaný v jeho ruce, lámaný jeho rukama a podávaný druhým je podíl na jeho vítězství.

Je samozřejmé, že lámání chleba se stalo i součástí mše svaté. Během velikonoční oktávy máme možnost navázat na toto evangelium při výkladu mše svaté, zvláště když se dostáváme k té části „lámání chleba“.

V čem spočívá tento obřad lámání chleba ve mši svaté? Především je třeba říci, že má dvě části. V první části věřící zpívají „*Beránku Boží, který snímáš hříchy světa*“. Dvakrát k tomu zpívají „*smiluj se nad námi*“ a potřetí tato slova zamění v prosbu „*daruj nám pokoj!*“

Je to jedno z mála takových míst ve mši svaté, kde věřící zpívají slova, která s nimi kněz nezpívá, ale dělá něco, co s nimi hluboce rezonuje. Modlí se jinou modlitbu a dělá jiný úkon než zpívání s lidmi. K obřadu lámání chleba je třeba říci, že Ježíš je ten, který je hostitelem při poslední večeři a podle toho ho poznali po zmrtvýchvstání. A toto

lámání chleba bylo tak silné gesto, že první křesťané svá eucharistická shromáždění nazývali lámání chleba. Ježíš, který drží v rukou chléb a láme ho, a z toho co naláme dává svým učedníkům. To má svou obětní dimenzi a komunitní dimenzi.

Obětní dimenze spočívá v tom, že Ježíš tím připomíná, že je to on, který se „lámá“, obětoval, byl ukřižován za druhé. A když jim tento chléb láme je to chléb lásky, chléb solidarity, chléb nejvyšší oběti, když pastýř dává život za své ovce.

S tímto samozřejmě velmi hluboce souvisí i komunitní dimenze lámání chleba: Je to totiž jeden „kus“ chleba rozlomený pro mnohé a různé lidi, kteří vytvářejí jedno společenství v Kristu.

Svatý Pavel píše: „*Protože je to jeden chléb, tvoříme jedno tělo, i když je nás mnoho, neboť všichni máme účast na jednom chlebě*“ (1Kor 10,17).

Součástí lámání chleba je i jedno kratičké, někdy možná až neviditelné gesto, když kněz při lámání hostie částičku odlomí a tento úlomek vpustí do kalicha, do proměněného vína, tedy do eucharistické krve. Přitom tiše říká tuto modlitbu: „Pro tvou lásku tě prosím, Pane Ježíši Kriste, ať přijímání tvého těla a tvé krve není mým odsouzením, ale mou ochranou a lékem pro duši i tělo.“ (Ve slovenské verzi: „*Telo a krv nášho Pána Ježiša Krista spojené v tomto kalichu nech nám prijímajúcim slúžia pre večný život.*“)

Je to jedna věta s velmi hutnou symbolikou a biblickým pozadím.

Tělo a krev našeho Pána Ježíše Krista jsou v kalichu spojeny. Co si za tím představovat? Znamená to, že dříve byly odděleny? Co znamená, že se tělo a krev spojí? U Jana v 19. kapitole ve 34 verši čteme, že jeden z vojáků Ježíšovi kopím probodl bok a hned vyšla čili se oddělila krev a voda.

Předpokládáme krevní sérum. Znamená to či potvrzuje, že Ježíš na kříži opravdu zemřel? Že mu nemusí polámat nohy? Že ho mohou sňat (sundat) z kříže a připravit k pohřbu? – Tělo a krev se navzájem oddělily, jedno od druhého se oddělilo. Takže v této logice spojení těla a krve je náznakem, je symbolem Ježíšova zmrtvýchvstání.

Řekněme to tak, že jen živé prokrvené tělo neboli zmrtvýchvstalý Ježíš může nám sloužit k věčnému životu. Zde se dostáváme ke druhé části modlitby: „*ať nám přijímajícím slouží pro život věčný*“ (je mou ochranou a lékem pro duši). Co to znamená pro nás přijímajících? Znamená to, že když přijímáme eucharistii, Ježíše, Ježíšem nalámaný chléb, máme předchůť nebeského království, máme předchůť života věčného. Zde jsou dva rozměry: První, že v naší pozemské přítomné chvíli máme předchůť neboli zakoušíme anticipovaně (dopředu) to, co bude v nebeském království. Zároveň nám tento nalámaný chléb slouží pro život věčný. Protože pokud v přítomné chvíli žijeme Ježíšovu přítomnost se vším, co k tomu patří: myšlením, slovy i konáním dobrého, tak tímto určitě jistým krokem kráčíme do věčného života. Se vši pokorou a se vši ochotou stále o tuto Boží přítomnost zápasit. Bez toho, aby Ježíš zemřel na kříži, bez toho oddělení těla a krve, bez toho, aniž by se spojilo tělo a krev v jeho zmrtvýchvstání by život věčný byl nedosažitelný. Bez jeho zmrtvýchvstání, když to řekneme symbolicky, by brána nebe byla dodnes zavřená a chrámová opona by se nebyla otevřela v hodině Ježíšova umírání.

Během tohoto lámání chleba vpuštěním úlomku hostie do proměněného vína, do eucharistické krve, věřící zpívají: „*Beránku Boží, který snímáš hříchy světa.*“ Snímáš hříchy tím, že se za nás „lámeš“ (trpíš), snímáš hříchy světa tím, že pro nás vstáváš z mrtvých. Ty snímáš hříchy, světa smiluj se nad námi! Zde jsme v první fázi Ježíšova umírání.

Smiluj se nad námi, za které jsi se modlil na kříži. Když jsi říkal: „*Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí*“ (Lk 23,34).

Inspirací pro trojnásobný zpěv jsou východní liturgie. Nejdříve si řekněme, že něco zpívat třikrát je nejvyšší forma naléhavosti a plnosti. Když o něco prosíme třikrát, když něco zazpíváme třikrát v biblickém a liturgickém kontextu je to o plnosti a je to o nejvyšším způsobu vyjádření touhy po dobru, které chceme od Boha. Ve východních liturgiích byla eucharistie již odedávna nazývaná Beránkem, a to potom inspirovalo i západní liturgii.

Tyto významové vrstvy nacházíme u Izajáše, kde čteme: o beránkovi vedeném na porážku, na zabití (srov Iz 53,7). Dále ve Zjevení – v apokalypse apoštola Jana: „*Beránek, který byl zabit, si zaslouží, aby přijal moc...*“ (Zj 5,12). Také v listu Korint'ánům čteme: „*Vždyť náš velikonoční beránek – Kristus – je už obětován*“ (1 Kor 5,7).

Slova: „*Daruj nám pokoj*“ během liturgické reformy II. vatikánského koncilu byly ponechány a začleněny do tohoto textu na výslovnou žádost sv. papeže Pavla VI. A tento pozdrav je již pozdravem zmrtvýchvstalého Krista, který vstupuje do večeřadla přes zavřené dveře ze strachu učedníků a Ježíš říká: „*Pokoj vám!*“ Prosíme tedy, *daruj nám pokoj*, ten pokoj, který dáváš jako zmrtvýchvstalý. Ten pokoj, který jsi přislíbil, když při poslední večeři jsi těšil apoštoly: „*Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne ten, který dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí*“ (Jan 14,27).

Svůj pokoj vám dávám, ne jako dává svět, ale jedině jako já vám mohu dát. Když skončí tento trojnásobný zpěv („*Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, daruj nám pokoj*“) – kněz se ukloní, modlí se a připravuje na svaté přijímání. Jeho modlitba je tak obsažná, hutná a inspirativní, že jsem se s ní rozhodl zabývat samostatně v minulém výkladu.

Nyní vstupme do dalšího slavení jako ti, kteří chtějí přijmout Ježíšův pokoj. Pokoj těch, kteří mají čisté svědomí. Pokoj těch, kteří mají očištěné srdce pro Boží dary. Pokoj těch, kteří věří, že Ježíš je živý, vítězný, přítomný a z něho mohou čerpat ten jediný pokoj, který nám nikdo nemůže vzít, a to je radost každého jednoho velikonočního dne, ve kterém můžeme prožívat Ježíšovo vítězství. Vítězme s ním v lásce!

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 09. 04. 2021

https://www.tvlux.sk/archiv/play/_25763

48. Osobní příprava kněze na sv. přijímání

Milí bratři a sestry,

Pán Ježíš v dnešním evangeliu v právě přečteném posvátném textu, zdůrazňuje hlubokou bezpodmínečnou souvislost mezi přijímáním jeho těla a krve, odpuštěním hříchů a věčným životem. Tato skutečnost hluboce zakotvená v evangeliu, v Ježíšových slovech, se samozřejmě promítla až do průběhu mše svaté. Například do chvíle, kdy se kněz připravuje na svaté přijímání.

Naposledy jsme roztvářeli o tom, proč věřící zpívají třikrát Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, proč kněz láme hostii a kousíček z ní ulomí a pustí do Kristovy krve v kalichu. My dnes na základě přečteného evangelia budeme hovořit o tom co věřící dnes neuslyší, protože se to odehrává v tichu. Mohli bychom to nazvat osobní, soukromá příprava kněze na svaté přijímání. Může se při ní pomodlit jednu ze dvou modliteb, které jsou přímo napsané v misálu, který je knihou ke mši svaté. Nejsou to modlitby předsedajícího, ale modlitby osobní.

Tyto modlitby jsou přednášeny v jednotném čísle. Neříká modleme se, neříká amen, a přestože je většina modliteb mše svaté adresovaná Otci, v tomto případě je modlitba adresovaná Ježíši Kristu. Kněz, když se modlí tuto modlitbu, má ruce složené a stojí vzpřímený. Obsahově tyto modlitby nejsou jen vyznáním nehodností přijmout svátost eucharistie, ale důraz se zde klade na neomylný, jistý, zaručený účinek milosti vyplývající ze svatého přijímání.

První modlitba, kterou budeme citovat zní: „*Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, tys naplnil Otcovu vůli a v Duchu Svatém jsi dal svou smrtí život celému světu. Skrze své tělo a svou krev vysvobod' i mě ze všech mých nepravostí a zbav mě všeho zlého; ať vždycky miluji tvá přikázání a nikdy se od tebe neodloučím.*“

Tato modlitba představuje souhrnnou teologii o eucharistii. Obsahuje nejprve trinitární (trojičné) oslovení: „*Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, tys naplnil Otcovu vůli a v Duchu Svatém, dal jsi svou smrtí život celému světu*“. – Vše se tedy odehrává v přítomnosti Nejsvětější Trojice.

Vícekrát jsme si říkali, že eucharistie je zpřítomnění Ježíšovy kalvárské oběti a současně i toho co dává smysl této oběti, a to je Ježíšovo vítězství zmrtvýchvstáním.

Potom následuje prosba, aby toto tajemství, kterým je Kristovo tělo a krev, „vysvobodilo i mě ze všech mých nepravostí a zbavilo mě všeho zlého“ a dalo věrnost i sílu *vždycky milovat Boží přikázání a nikdy se od Boha neodloučit.*“

Je to především velmi osobní modlitba. „Vysvobod' i mě ze všech mých nepravostí a zbav mě všeho zlého; ať vždycky miluji tvá přikázání...“ – Kněz se tedy potichu modlí za sebe. Je zde ta dimenze minulosti: „dal jsi svou smrtí život celému světu“. A vysvobod' i mě ze všech mých nepravostí, které jsem spáchal v minulých chvílích, dnech, týdnech. Potom je ta dimenze budoucnosti: „ať vždycky miluji tvá přikázání a nikdy se od tebe neodloučím.“

Cítíme v těchto slovech velmi silný přízvuk na Ježíšovou eucharistickou přítomnost. V této modlitbě je cosi naléhavé, úpěnlivé a cítíme z ní duchovní zápas a vědomí kněze, že se bez eucharistie může duchovně ztratit. Cítíme to v těch slovech: „ať nikdy se od tebe neodloučím, ať vždycky miluji tvá přikázání.“ Jako kdyby tam bylo vyjádřeno to, co Ježíš říkal na jiném místě: „Beze mne nemůžete dělat nic“ (Jan 15,5).

Druhá modlitba je takzvaně kratší: „Pro tvou lásku tě prosím, Pane Ježíši Kriste, ať přijímání tvého těla a tvé krve není mým odsouzením, ale mou ochranou a lékem pro duši i tělo.“ – Její slova jsou velmi hluboce biblicky zakotvená ve slovech sv. apoštola Pavla, která jsme četli v prvním listě Korint'ánům: „Kdo by tedy jedl chléb (Páně) nebo pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně. Proto musí člověk sám sebe zkoumat... Kdo totiž jí a pije. A tělo (Páně) nerozlišuje. Jí a pije si odsouzení.“ (1 Kor 11,28-29).

Od tohoto citátu apoštola Pavla přejdeme k modlitbě, která je jím inspirována: „Pro tvou lásku tě prosím, Pane Ježíši Kriste, ať přijímání tvého těla a tvé krve není mým odsouzením, ale mou ochranou a lékem pro duši i tělo.“

Trochu předběhneme náš výklad k okamžiku, kdy kněz zvedne hostii se slovy: „Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkově.“ – A to je okamžik, kdy je třeba rozlišit. – Když teď půjdu k svatému přijímání, budu přijímat s čistým srdcem po lítosti nad svými hříchy? S očištěným ve svaté zpovědi, pokud byly smrtelné nebo ne? Kdybych přistoupil k svatému přijímání s vědomím toho, že jsem spáchal smrtelný hřích, a ten hřích jsem nevyznal, tak potom je to ten případ odsouzení a zatracení pro toho, který by přijímal takto nehodně. Proto jsou do modlitby zakomponována (vložená) slova „ať přijímání tvého těla a tvé krve není mým odsouzením“.

Přijetí Kristova těla a krve nevyžaduje pouze předcházející obrácení, ale působí i odpuštění a dává sílu. V této modlitbě je proto důraz na účinnost svátosti, která je propojená s nehodností a slabostí člověka. Více se tu hledí na Kristovou dobrotu než na naši slabost. A proto modlitba končí pozitivním prvkem, že eucharistie nám dá sílu a zdraví pro duši i tělo: „Ale (je) mou ochranou a lékem pro duši i tělo.“

Eucharistické přijímání má tu moc, má tu sílu, že ochraňuje a uzdravuje duši i tělo. A s tím máme dlouholetou zkušenost. Kdo žije z eucharistie, kdo přistupuje k eucharistii s celou dynamikou, tomu propojení svátosti oltářní se svátostí smíření napomáhá prožívat své dny v této dynamice. A tak se mu stává velkou záštitou před útoky nepřítelů, pokušitelů naší duše, který nás chce strhnout z cesty ke Kristu.

Po slovech (*prosby, aby sv. přijímání bylo ochranou a lékem...*) kněz poklekne. Velmi dobře to rezonuje se slovy úcty a bázně před Kristem, skutečně přítomným pod způsobou chleba a pod způsobem vína. Potom zvedne proměněnou hostii před oči věřících a řekne: Hle... a další slova, o kterých budeme podrobně mluvit příště.

Pokusme se dnes v takovéto bázni pohlédnout na eucharistického Ježíše. Slova kněze jsou nejen k tomu, aby se věřící podívali, co on dělá, ale aby i oni sami se v tiché modlitbě připravovali na svaté přijímání. Aby rozuměli slovům: „*Hle, Beránek Boží, ten, který snímá hříchy světa.*“ – A snímá také i tvoje hříchy, moje hříchy, naše hříchy, hříchy světa.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 23. 04. 2021

https://www.tvlux.sk/archiv/play/_25859

49. Hle, Beránek Boží

Drazí bratři a sestry,

místo které nám jde Ježíš připravit, jak nám to slibuje v přečteném evangeliu, je vlastně Beránková hostina, která se vzpomíná ve mši svaté v okamžiku, kdy kněz zvedne před očima věřících rozlomenou hostii se slovy: „*Hle, Beránek Boží, ten, který na sebe vzal hříchy světa. Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkové.*“

Pokračujeme ve výkladu mše svaté. Dnes se budeme hluboce zabývat těmito slovy a odpovědí na tato slova. Již první slovo „*hle*“ je pozváním zahledět se na rozlomený proměněný eucharistický chléb. Je tu něco pro oči, je tu pohled na rozlomenou hostii.

Tento pohled, to, co vnímáme očima je doplněno slovy, která vysvětlují to, co vidíme, a naopak to co vidí naše oči vysvětluje to co slyšíme svým sluchem.

Smysl slov: „*Hle, Beránek Boží, který na sebe vzal hříchy světa*“ (Jan 1,29; srov 1,36) má svoji spásnou a komunitní dimenzi ve slovech: „*Blahoslavení, kdo jsou pozváni...*“

Spásnou ve smyslu, že při pohledu na eucharistický zvednutý chléb slyšíme o tom, že Beránek Boží snímá hříchy světa. Jsou to biblická slova citovaná z první kapitoly Janova evangelia a zároveň slova Jana Křtitele, který tímto způsobem ukázal na Pána Ježíše.

Pohledte, to je Beránek Boží, který snímá hříchy světa. To slyšíme a zároveň vidíme rozlomenou hostii, která je živým tělem a ve svém lidském těle se tento Beránek za nás vydal, obětoval za naše hříchy.

To je první smysl toho, co vidíme.

Ježíš snímá hříchy tak, že je vzal na svoje ramena jako kříž a na tomto kříži zemřel s absolutní láskou v modlitbě za ty, kteří ho ukřižovali.

Tedy, je to Beránek, který snímá hříchy světa a hříchy každého jednoho z nás, jak to vyjádříme i v odpovědi.

Už jsem říkal, že slova kněze, která říká při pozvednutí hostie, mají kromě spásitelné dimenze také komunitní dimenzi: „*Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkově.*“

Jsmo pozváni na hostinu, která je vždy zásadně komunitární, není to individuální posezení, jednotlivého izolovaného člověka. Hostina je vždy společenství a hostina Beránková je jásající společenství semknuté, svolané, pozvané Beránkem, který snímá hříchy světa.

V čem spočívá pozvání na večeři Beránkovu? To už bylo řečeno v první větě. Tím, že nás Ježíš očistí, že nám dává šanci restartovat se pro život ve svatosti, tedy tím, že z nás snímá hříchy světa činí nás pozvanými k hostině Beránkově. A jsou blahoslovení ti, kteří jsou na ni pozvanými. Také toto je biblickým citátem ze Zjevení sv. apoštola Jana: „*Blaze těm, kdo jsou pozváni k Beránkově svatební hostině!*“ (Zj 19,9)

Při těchto slovech si všichni věřící v kostele, včetně kněze, mají v sobě uvědomit krátkou reflexi: jsem v milosti posvěcující? Využil jsem veškeré prostředky k tomu, abych se očistil od svých hříchů? A v případě, že si někdo i při těchto slovech uvědomí, že je v hříchu, že je v těžkém hříchu, že ten proud posvěcující milosti je přerušovaný tím, že jsem vědomě, dobrovolně spáchal hřích, který nazýváme smrtelný, neboť je to smrt ve vztahu, kterým je přerušeno to proudění posvěcující milosti. Mnohokrát tato slova mohou být inspirací k tomu, abych se skrze svatou zpověď očistil, abych ve svaté zpovědi přes rozhřešení dovolil, aby Beránek Boží a jeho stékající spásonosná krev smyla, sňala mezi mnohými hříchy světa i moje osobní hříchy. A pak přijímám pozvání na večeři Beránkovou. Jsem pozvaný na večeři Beránkovu a jsem blažený, neboť jsem se očistil, přes rozhřešení jsem dosáhl tento obrovský dar a Bůh ze mě snímá hříchy.

Na tuto výzvu, zahledět se na hostii, na tuto výzvu přijímat Beránka, Ježíše jako toho, který snímá moje hříchy, na podnět stát se blahoslaveným na večeři Beránkově, být pozvaným na hostinu Beránkovu všichni společně odpovídají: „*Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo, a má duše bude uzdravena.*“

Toto souvisí se třetí dnes vzpomínanou biblickou citací, ve které setník z Kafarnaa přistoupil k Ježíši se žádostí o uzdravení svého služebníka a když mu Ježíš řekl: „*Přijdu a uzdravím ho.*“ Setínek odpověděl: „*Pane, nezasloužím si, abys vešel do mého domu. Ale řekni jen slovo, a můj služebník bude uzdraven*“ (Mt 8,8). Toto se převzalo do liturgie se změnou: „*a má duše bude uzdravena.*“

Co chceme říci tím, že nejsem hodem abys přišel pod moji střechu? Tím vyznáváme a vyjadřujeme, že to, co dostáváme od Ježíše je nezasloužený, obrovský dar. Milost, milost jeho přítomnosti. Milost našeho očistění.

Jsou to slova pokorná. A skutečně přijímat eucharistii tak, aby v nás přinášela dobré duchovní ovoce bez pokory jednoduše není možné. Už jenom fakt, že kněz si před tím poklekl a všichni v hluboké bázni klečí před pozvednutým chlebem je úkonem, je gestem pokory a tato pokora je vyjádřená slovy: „*nezasloužím si, abys ke mně přišel*“ nejsem hoden abys přišel pod moji střechu.

Dalším stěžejním výrazem je „*abys ke mně přišel*“ (vešel pod moji střechu). Tedy nejsem hoden, ale ty i přesto přicházíš do mého vnitřního domova, pod střechu mé duše.

Slovo „přišel“ v nejplnějším slova smyslu je překročení té intimní zóny, kdy Ježíš vstupuje do našeho srdce, do hloubky našeho nitra, aby tam prozářil vše, co je v nás. Navenek je viditelné, je citelné, že přijímáme tělesně chléb, kousek nekvašeného, proměněného eucharistického chleba – hostii. Na duchovní úrovni dovolujeme Ježíši, přijímáme Ježíše, zveme Ježíše a on zve nás, aby vstoupil do našeho nitra.

Přišel pod moji střechu. „*Ale řekni jen slovo, a má duše bude uzdravena.*“

Zde je vyznání v sílu Ježíšova slova. Zde je vyznání jeho všemohoucnosti. Vyznání toho, že mezi jeho slovem a jeho skutkem není absolutně žádný rozpor ani soustřednost. Co je slovo to je skutek, co slovo to realita, která se dotýká také mě, mého nitra, mé duše, mých hříchů.

„*A má duše bude uzdravena.*“ Zde je ozvěna slov: „*Beránek Boží, který snímá hříchy světa*“. Toto všeobecné konstatování o celém světě, se zde jakoby zosobňuje, personalizuje. Vztahujeme to na sebe. Pane, ty snímáš hříchy světa, tak jak jsme to říkali. Mezi těmi hříchy světa snímáš také moje hříchy a *má duše bude uzdravena*. V tom vyjadřujeme také to, že každý z nás potřebuje uzdravení své duše. Přiznávám, že na mé duši je něco nezdravé, a tedy v tomto případě a v tomto kontextu něco hříšného. Hřích je nemoc duše. A sejmutím hříchů se duše uzdraví.

Toto jsou tak silná slova, že při nich klečíme. Když klečíme tak uznáváme, že ty Pane jsi nahoře a my jsme dole. A potom, když se z pokleknutí postavíme abychom šli přijímat, tak kromě jiného tímto vyjadřujeme, uznáváme, že vstáváme z mrtvých právě tím, že Ježíš smývá hříchy světa i naše osobní hříchy a naše duše se uzdravuje. Tedy naše duše se tak očistí. A potom následuje svaté přijímání, a to už je téma na příště.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 30. 04. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/ 25895>

50. Svaté přijímání

Milí bratři a sestry,

Pán Ježíš v 15. kapitole Janova evangelia i nám říká: „*Už vás nenazývám služebníky, ...ale nazval jsem vás přáteli.*“ Tím chce vyjádřit, že je nám blízko a chce, abychom i my se snažili být blízko něho.

Jeden ze způsobů, kterým Ježíš svým apoštolům projevil svoji přátelskou blízkost nastal při lámání chleba o poslední večeři. Dokonce, když Jidášovi podal kousek chleba k ústům, bylo to přátelské gesto a poslední šance, aby Jidáš neudělal to, co si naplánoval udělat.

Toto Ježíšovo přátelství, tuto jeho blízkost, prožíváme i my v každé mši svaté, neboť i nám chce přiblížit ten kousek chleba k ústům, aby nás sytil svým tělem a svou krví.

My v těchto dnech rozebíráme části mše svaté a v těchto týdnech právě tuto velkou událost. Potom, co ve mši svaté vyslechneme Boží slovo, potom co se pomodlíme eucharistickou modlitbu, vidíme – o čem jsme hovořili minule, jak kněz zvedne rozlomenou hostii a řekne: „*Hle, Beránek Boží, ten, který na sebe vzal hříchy světa. Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkové.*“

A všichni, bezprostředně před tím, než přistoupí ke svatému přijímání, říkají: „*Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo, a má duše bude uzdravena.*“

Když kněz, po pozdvihnutí hostie položí ji na oltář, vezme do ruky rozlomenou hostii a obrácen k oltáři potichu říká: „*Tělo Kristovo ať mě zachová k životu věčnému.*“ Je to tichá modlitba, kterou věřící zpravidla neslyší. Stejně je to se slovy, když kněz vezme do rukou kalich s Ježíšovou krví, s proměněným vínem v Ježíšovu krev a řekne: „*Krev Kristova ať mě zachová k životu věčnému.*“

Tato slova jsou z citace Janova evangelia, kde čteme: „*Ježíš jim řekl: Amen, amen, pravím vám: Když nebudete jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den. Vždyť mé tělo je skutečný pokrm a má krev je skutečný nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm“ (Jan 6,53-56).*

Když kněz řekne „*tělo Kristovo*“ nebo „*krev Kristova ať mě zachová k životu věčnému*“, tak těmito slovy zosobňuje slova z citace Janova evangelia. Neboť řekne „*ať mě zachová k životu věčnému*“.

Jak mě tělo Kristovo zachovává pro život věčný? Jednak tím, že už při pohledu na rozlomenou hostii, která je bezprostředním předobrazem svatého přijímání, jsou tam ta slova „*Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkově*“. Eucharistie mě zachová k životu věčnému tím, že mi stále nastavuje zrcadlo: V jakém stavu je tvoje duše? Byl jsi u zpovědi? Nemáš těžký smrtelný hřích? Jsi ve svém svědomí smířený s lidmi a s Bohem? Když ano, když jsi čistý, když jsi očištěný, když jsi upřímně litoval své hříchy na začátku mše svaté, tak tím přijímáš pozvání na večeři Beránkovu. I ty jsi ten blahoslavený, který je pozvaný na tuto večeři.

Toto je celoživotní program, je to příprava na věčný život. Ale přijímání eucharistie je přípravou na život věčný i v tom, že je to, jak se říká, předchuť věčného života. Neboť, když přijmu Ježíše do svého srdce, a to je ta nejhlubší a největší možná má blízkost k Ježíši a Ježíše ke mně, tak už něco prožívám z toho nebeského království. Již dostávám něco dopředu. Jak jsem říkal jde o předchuť toho, co bude po smrti, v co doufáme, že Pán k nám bude milostivý a uvede nás do společenství svých vyvolených.

Potom, co přijímá kněz, přijímají i věřící. Přistupují k oltáři, kněz jim pozvedne před oči eucharistii a řekne: „*Tělo Kristovo*“. A věřící odpovídají: „*Amen*“.

Tato formule se nachází již u svatého Ambrože ve čtvrtém století. Patří mezi nejstarší části mše svaté: „*Tělo Kristovo. – Amen.*“

Slovo „*Amen*“ je mimořádně důležité, je klíčové, protože je to vyznání v úzkém i širším slova smyslu. V úzkém smyslu slova je to „*amen*“ vyznání mé víry, že je to skutečně tělo Kristovo, že toto tělo Kristovo jdu doopravdy přijmout. Že jsem skutečně pozván k večeři Beránkově a Pán ke mně přichází, vstupuje do mého srdce, aby mne očistil, aby mne posvětil. To už je širší smysl slova *amen*, že vše, co se o eucharistii říká v Písmu svatém, v evangeliích, co Ježíš říká o přijímání svého těla a své krve, to se nyní týká také mě osobně.

Proto každý jeden věřící dostane hostii osobně, osobně přijímá a každému jsou osobně adresovaná slova: „*Tělo Kristovo*“. A každý sám za sebe odpovídá „*Amen*“.

Samozřejmě nemůžeme ani zapomenout na mariánský rozměr svatého přijímání při tomto krátkém dialogu: „*Tělo Kristovo*“ ze strany kněze, a „*amen*“ ze strany věřícího, protože toto „*amen*“ je svým způsobem podobné na Mariino FIAT.

Co bylo důsledkem Mariina FIAT? – Ať se mi stane podle tvého slova. Jsem služebnice Pána. Co je naakumulováno, hutně přítomno v tom slově „*amen*“? – Ježíšova přítomnost v Panně Marii – počala z Ducha Svatého. Ježíš se stal přítomným v jejím srdci a pod jejím srdcem. A když při svatém přijímání řeknu „*amen*“ a řeknu to s tím posvátným nasazením Panny Marie otevřené pro Boží vůli, tak Ježíš vstupuje pod způsobou chleba do mého srdce a já jsem posvěcený jeho přítomností.

Tedy není možné si zvyknout na svaté přijímání. Není možné přijímat každodenně v takovémto zploštělém smyslu slova. Každé jedno svaté přijímání se odehrává v konkrétní chvíli konkrétního dne. A Ježíš pod způsobou sytícího chleba, živého chleba, z nebe přicházejícího chleba mne sytí pro tu chvíli, ve které se nacházím. A proto, když se věřící při svatém přijímání vrátí do lavice, je důležité, aby v krátké adoraci, soustředěné, tiché, intenzivní adoraci, právě přijatého Krista, těla Kristova do

svého srdce otevřeli Ježíšovi všechno a řekli mu tu modlitbu: Duše Kristova, posvěť mě, Tělo Kristovo, zachraň mě ... a takto bychom mohli pokračovat.

(Krví Kristova, napoj mě. Vodo z boku Kristova, obmyj mě. Umučení Kristovo, posilni mě. Dobrý Ježíši, vyslyš mě. Ve svých ranách ukryj mě. Nedopust', abych se od Tebe odloučil. Před zlým nepřítelem ochraň mě. V hodině mé smrti povolej mě. A dej, ať přijdu k Tobě, abych Tě s Tvými svatými chválil navěky. Amen /středověká modlitba oblíbená sv. Ignácem/)

Milí bratři a sestry, vy dnes (ve svých domácnostech) nebudete moci přijímat takovým způsobem jako my, kteří jsme zde u oltáře, ale očima víry můžete v duchovním svatém přijímání vyjádřit touhu po takovémto svatém přijímání a touhu po všech těch milostech, které ze svatého přijímání vyplývají.

Svaté přijímání patří k vrcholným částem mše svaté podle počtu lidí, ale církve nikdy neměla na mysli, že by tento obřad schválila tak, že by jen ukázala hostii a všichni by jen řekli „amen“. To jednotlivé přistupování, to jednotlivé přijímání je vyjádřením toho, že Ježíš se chce dotknout srdce každého jednoho věřícího. Kéž bychom na každé mši svaté byli pozváni k večeři Beránkové ve smyslu (s tím), že jsme s čistým srdcem, že jsme přes zpověď, přes lítost, že jsme přes smíření s druhými lidmi se připravili na ten úžasný moment svatého přijímání.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 07. 05. 2021

https://www.tvlux.sk/archiv/play/_25952?msclkid=29160519a92f11ec897415e80b9ce2af

51. Zpěv při sv. přijímání

Milí bratři a sestry,

Pán Ježíš nás v evangeliu vyzývá, abychom se navzájem stále milovali. A proto abychom se navzájem milovali, tedy abychom vytvořili jednotu lásky nám dal eucharistii, kterou právě slavíme a která je hluboce zakotvena také v jednotlivých částech mše svaté.

Celkem osobitým způsobem se vzájemná láska buduje i s motivem oběti, který je tak hluboce přítomný v evangeliu. Tehdy, kdy věřící po proměnění chleba a vína v Ježíšovo tělo a v Ježíšovu krev přistupují k podávajícímu eucharistii a na jeho slova „*Tělo Kristovo*“ odpovídají „*amen*“. My jsme o tom už hovořili a dnes neuděláme nic jiného, než že se ke stejnému tématu přiblížíme z jiného úhlu pohledu, který je samozřejmě hluboce sjednocený se svatým přijímáním, o kterém jsme již rozjímali.

Dnes budeme hovořit o zpěvu k svatému přijímání a po svatém přijímání. Jaký to má hluboký biblický základ? Jak důležité bylo po dobu svatého přijímání společně zpívat? Dokazuje to skutečnost, že zpěv k přijímání je jedním z nejstarších prvků liturgie mše svaté. Už ve IV. století se zpívá na způsob responsoriálního žalmu. Když kantor zpíval verše žalmu a lid za každým odpovídal stejným refrémem. Zpívaly se především žalmy 84 a 145.

Co má vyjádřit zpěv při svatém přijímání? Především je nutné říci co se odehrává po dobu zpěvu při svatém přijímání a po svatém přijímání.

Začíná se tehdy, kdy kněz přijímá a pokračuje, když přijímají věřící. Po skončení svatého přijímání zpěv ještě pokračuje a označujeme ho jako zpěv po svatém přijímání. V rámci tohoto zpěvu se ještě koná krátký a pro věřící méně viditelný úkon, takzvané „purifikatorium“ což znamená očišťování posvátných nádob.

Úlohou zpěvu po dobu svatého přijímání, a po něm, je vytvořit pro věřící lid atmosféru rozjímání a meditace nad tím, co právě probíhá.

Je důležité, aby obsahem zpěvu po dobu svatého přijímání bylo tělo Kristovo, krev Kristova, případně motiv, který vychází z právě přečteného evangelia, nebo motiv, na který navazuje antifona, tedy citát ze žalmu nebo z některé části Písma svatého k svatému přijímání.

V případě, že je mariánský svátek, píseň k svatému přijímání může obsahovat mariánský motiv. V případě, že zpěv po dobu svatého přijímání přechází do zpěvu po přijímání, že už všichni přijímali, je důležité, aby slova písně vedla věřící k reflexi, k adoraci a k meditaci nad tou skutečností, že právě přijali tělo Kristovo.

Zpěv vyjadřuje duchovní jednotu těch, kteří přijímají, přistupují jednotlivě, ale vytváří společenství. Jednotou hlasů vytvářejí duchovní jednotu komunity, které jsou součástí.

Svatý apoštol Pavel to napsal v prvním listu Korint'ánům: „*Protože je to jeden chléb, tvoříme jedno tělo, i když je nás mnoho, neboť všichni máme účast na jednom chlebě*“ (1 Kor 10,17).

Kromě toho, že věřící zpěvem vyjadřují společenství, tak v tomto zpěvu je vyjádřeno radostné sjednocení. Píseň má vyjádřit radost srdce. V žalmu 9,3 je psáno: „*V tobě se chci radovat a jásat, opěvovat jméno tvé, Svrchovaný.*“

Je to tedy zpěv sjednoceného společenství, které má společnou radost z velkých Božích darů.

A nakonec je důležité, aby přistupování věřících v průvodu k oltáři k přijetí Kristova těla bylo skutečně bratrské. V žalmu 131 čteme: „*Jak je dobré a jak milé, když bratři žijí pospolu.*“ A žijí pospolu, když přijímají Ježíšovo tělo, které je sjednocuje.

Vzpomínám si, když jsem ještě jako bohoslovec poprvé rozdával s velkým vnitřním chvěním a bázní svaté přijímání, když mně celebrující kněz pověřil jeho rozdáváním, při této úloze jsem si uvědomil, jaké různé tváře se přede mnou vyměňují ať věkem, ať původem, ať nastavením a zralostí, a přece je to stále v tom nejlepším slova smyslu stejné tělo Kristovo. Amen.

I když jsme různí, přece přijímáme stejného Ježíše Krista, který nás vnitřně prozaňuje a posvěcuje a takto vytváříme jedno společenství.

Dnes je velmi moderní slovo: „Teambuilding“, tedy vytváření týmu, jak se to dělá, je to hluboce zanalyzované v jistém smyslu slova teambuilding. Větší teambuilding neexistuje, jako když vedoucí týmu, v tomto případě náš Pán Ježíš Kristus, jenž je hlavou společenství, sebe samého, obětovaného dává těm, kteří jsou součástí, jsou členy, jsou bratři a sestry jeho společenství.

Pokud jde o tu radost, tam ještě citujeme také slova, která Ježíš říkal, která jsou citovaná v 15. kapitole Janova evangelia: „*To jsem k vám mluvil, aby moje radost byla ve vás a aby se vaše radost naplnila*“ (Jan 15,11).

Když Ježíš se nám dává v eucharistii je to vyjádření jeho úplné, totální, dokonalé, absolutní lásky, která má v nás vyvolat takovou radost, která už větší nemůže být.

Už jsem říkal, že po dobu svatého přijímání a po svatém přijímání se na oltáři odehraje něco méně viditelného pro věřící nebo se to může odehrávat na osobitém stolku vedle oltáře, a to je očistování posvátných nádob, které provází modlitba, která je velmi hluboká, biblicky inspirovaná, a proto i tomuto budeme věnovat samostatný prostor příště.

K čemu nás má inspirovat to, co jsme právě nyní říkali je, že když budeme i duchovně přijímat prostřednictvím sledování mše svaté, s hlubokou osobní účastí a když budeme mít možnost jít ke svatému přijímání, tak ty tři důležité aspekty, ty tři důležité dimenze svatého přijímání: Zpíváme společně, neboť vytváříme společenství.

Společným rysem tohoto zpěvu, tohoto slavení je radost z velkých Pánových darů.

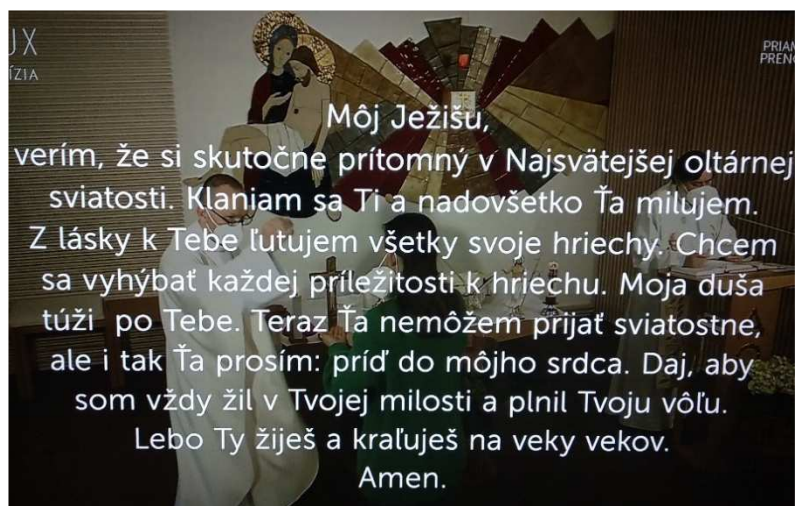
A nakonec to procesí znamená, že společně kráčíme a sjednocuje nás Ježíš a my vytváříme společenství jehož život by se měl promítnout i potom do chvil po mši svaté. Tedy vytváříme společenství lásky v tom plném smyslu slova. Proto s větší radostí vstupme do slavení a do přijímání eucharistie.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 14. 05. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/26000>

Modlitba duchovního
sv. přijímání

52. Purifikace

Milí bratři a sestry,

v přečtené části Markova evangelia (o vyhnání prodavačů z chrámu) nám Ježíš dává najevo jak velmi je citlivý na to, aby prostor modlitby byl a zůstal vždy jen prostorem modlitby. Aby tam nikdo nemohl vykonávat takové aktivity, takové činnosti, které by mohly znesvětit posvátný prostor.

Chápeme tak dodnes to, že každý kostel, každý chrám, je prostorem modlitby a to, co se týká modliteb, Boha, duchovního života a posvěcení života člověka tam zůstat může. Co se ale toho netýká, to se tam nemá uskutečňovat. Tato bázeň vůči posvátným prostorům, chrámům, kostelům, kapličkám, oltářům, svatostánkům vyplývá v konečném důsledku z toho, že se v kostele uskutečňuje nejsvětější oběť, která spočívá v proměnění chleba a vína v Ježíšovo tělo a v Ježíšovu krev.

Z hloubky srdce vyznáváme Ježíšovu skutečnou, reálnou a účinnou přítomnost pod způsobou chleba a vína, a to v každém kousíčku proměněného chleba a v každé kapce proměněného vína. A z toho se pak odvíjí i to, že v chrámě má být všechna pozornost soustředěná na Ježíšovu přítomnost.

V průběhu liturgie, kterou v této době vykládáme se snažíme zjistit jaký symbol a jaké poselství mají jednotlivé úkony, slova i gesta mše svaté. Jaký mají smysl, jaké mají poselství. Je tu také jeden relativně krátký, málo viditelný úkon, který se odborně nazývá purifikace. Celkem speciálním způsobem je vyjádření přesvědčení a hluboké víry o Ježíšově přítomnosti pod způsoby chleba a vína.

Znamená to, že po rozdávání svatého přijímání kněz, jáhen nebo akolyta pozorně prohlíží, zda v kalichu, na pateně, na korporálu nezůstaly možné úlomky z eucharistie, neboť kněz rozlamoval velkou hostii, malé hostie bral do ruky. Jednoduše jde o případné zbytky po manipulaci s posvátným chlebem a s posvátným vínem, proměněným chlebem a

proměněným vínem, tedy s eucharistií. Může se stát, že úlomky nebo kapky zůstanou v kalichu nebo na pateně, jejíž čištění se koná nad kalichem a v tom pak jsou zbytky rozředěny většinou vodou, ale mohly by být rozředěny i vodou s vínem. Protože

věříme, že Ježíš je přítomný v každém kousíčku eucharistie, v každé kapce eucharistického vína věnujeme velkou pozornost rozpuštění těchto částic.

Purifikovat se může tak, že kněz nejprve vezme patenu nebo pixidu, ve které měl hostie a omyje ji vodou. Tu vlije do kalichu, kde se též rozpustí případné kapky proměněného vína.

Princip je takový, že když už to není víno, protože ve velké míře je rozředěno, takže přestává být vínem a rozpuštěný chléb přestává být chlebem, tak potom přestává být eucharistická přítomnost.

Jedná se o vážný úkon a jako takový, ve mši svaté, je provázený modlitbou. Kněz při něm potichu (takže ji věřící neslyší) říká slova modlitby: „*Přijetí svátosti tvého těla a krve, Pane, ať nás posilní a stane se pro nás lékem nesmrtelnosti.*“

Ve slovenské verzi má tato modlitba slova: „*Pane čo sme prijali ústami nech očistí naše srdce a časný dar nech sa nám stane zárukou večného života.*“

Česká verze mluví o „*přijetí těla a krve*“ Pána na rozdíl od slovenské verze, která se vyjadřuje k tomu, „*co jsme přijali ústy ať očistí naše srdce*“, přičemž oboje má stejnou myšlenku vztahující se k věčnému životu díky eucharistii.

Jmenovaná „*ústa a srdce*“, jsou to, co rezonuje s tím, co je vnější a co je vnitřní. Svátost je definovaná tak, že je to něco, co je vnější, viditelné a znamená to, co se uvnitř skutečně uskutečňuje.

Obsahově v textu modlitby nejde o podstatný rozdíl ani ve slovech *lék nesmrtelnosti*, který je ve slovenském znění vyjádřen jako *záruka večného života*. Tím lékem a zárukou je to, co jsme přijali ve způsobu časných darů, tedy pod způsobou chleba a vína.

Purifikace, zpracování úlomků chleba a kapek vína v kalichu, nám také připomíná událost 12 košů drobtů (úlomků), které po zázračném rozmnožení chlebů sesbírali Ježíšovi učedníci. A těch 12 košů bylo symbolem plnosti poselství, že to, co se odehrálo při zázračném rozmnožení chlebů má vyzářit do celých dějin. Těch 12 košů jako by byla všechna ta eucharistie, která se bude rozdávat po dobu celých dějin lidské civilizace.

Milí bratři a sestry, vše nás orientuje v konečném důsledku k velké bázni, úctě a lásce k eucharistii. To znamená, že proto poklekáme při proměnění, proto s velmi hluboce zkroušeným, otevřeným a upřímným srdcem přijímáme Pána Ježíše do svého srdce. Proto říkáme „*amen*“ když nám kněz řekne „*Tělo Kristovo*“. Jednoduše všechno to spěje ke stále hlubší a hlubší úctě k eucharistickému Ježíši, protože tak jak to čteme v papežských dokumentech: Církev žije z eucharistie. A každý jeden její člen žije z eucharistie. Eucharistie se nejen ukazuje celému shromáždění: „*Hle Beránek Boží*“, ale také se podává jednotlivě a individuálně každému jednomu členu shromáždění, členu církve, členu společenství Kristových věrných.

A to, o čem jsme nyní hovořili slovy ať i na základě přečteného evangelia, budeme za chvíli znovu uskutečňovat, znovu prožívat. Dělejme to s velkou vírou a vděčností.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

53. Modlitba po sv. přijímání

Milí přátelé, milí bratři a sestry

v jednom starodávném textu, který pochází ze čtvrtého století z tak zvaných apoštolských konstitucí, je psáno: „*Když jsme přijali předražené tělo a předrahou krev Kristovu, vzdejme díky tomu, který nás učinil hodnými mít účast na jeho svatých tajemstvích a prosme, aby nám to nebylo vinou, ale ke spáse, k prospěchu duše a těla, k zachování zbožnosti, na odpuštění hříchů a pro život věčný*“.

Z tohoto textu vyplývá, zejména ze slov: „*Když jsme přijali předražené tělo a předrahou krev Kristovu*“ – a řekněme si dnes, že to je to nejbližší a nejhlubší setkání s Ježíšovým srdcem probodnutým z lásky k nám.

Z těchto slov vyplývá, že vlastně už ve čtvrtém století se píše o tom, o čem dnes chceme hovořit v rámci výkladu mše svaté, a to je modlitba po svatém přijímání.

Stručně řeknu, že potom, jak kněz rozdává svaté přijímání a poté, co purifikoval posvátné nádoby je chvilka ticha k tomu, aby všechny ty načerpané duchovní impulzy mohly v našem srdci doznít, upevnit se a zakořenit. Pak následuje modlitba, která protože je po svatém přijímání má název: „*Modlitba po svatém přijímání*“.

Jako příklad takové modlitby uvedu tu, která se modlí o deváté neděli v mezidobí, tedy v týdnu, kdy o ní hovoříme. Tato modlitba po svatém přijímání zní v doslovném překladu slovenského textu následovně:

*„Věčný Bože, ve své štědrosti nás živíš tělem a krví svého Syna,
prosíme tě, veď nás stále svým Svatým Duchem,
abychom tě vyznávali nejen slovy, ale i skutky upřímné lásky,
a tak si zasloužili vejít do nebeského království.
Skrze Krista našeho Pána.“*

V českých liturgických knihách je jiné znění, i když v podstatě je obsah této modlitby stejný.

Toto znění je zde: „*Přijali jsme, Bože, tělo a krev tvého Syna a prosíme tě: veď nás svým Duchem, abychom tě vyznávali nejen ústy, ale celým životem,
a tak vešli do nebeského království. Skrze Krista, našeho Pána.*“

Kněz tedy prosí o ovoce slaveného tajemství a věřící se s touto modlitbou v odpovědi ztotožňují zvoláním „Amen“. – Dalším, v řadě takových „amen“ vyskytujících se ve mši svaté.

V samotném misálu – knize ke mši svaté je psáno, že kněz může tato slova vyslovit buď u sedadla (sedes) nebo u oltáře. Kněz a věřící setrvají chvíli v tiché modlitbě, pokud tak neučinili po sv. přijímání, než kněz řekne: „*Modleme se*“ a vzápětí s rozepjatýma rukama přednese modlitbu po svatém přijímání.

Pokud se tato modlitba přednese od sedadla, je ukončením posvátného ticha. Když se přednese u oltáře je zřetelnější jako zakončení a souhrn celé eucharistické liturgie. Vzpomeňme, že podobně jako modlitba dne, takzvaná kolekta, byla zakončením úvodních obřadů, podobně jako modlitba nad obětními dary byla zakončením přípravy obětních darů a podobně jako závěrečná modlitba při modlitbě věřících byla zakončením liturgie slova, modlitba po svatém přijímání je vrcholem a zakončením eucharistické slavnosti.

Je to modlitba díky za přijaté eucharistické dary a obsahuje teologické prvky eucharistie. Vysvětluje účinky svátosti pro člověka, posvěcení, uzdravení, očištění, sílu, touhu po nebi a vysvětluje také účinky svátosti pro církve, kterými jsou dary milosti, jednoty, lásky a podobně.

Zároveň má tato modlitba také prvky závaznosti, že se k něčemu touto modlitbou zavazujeme, když ji posloucháme a s ní se ztotožňujeme, aby se její účinky projevovaly v našem životě.

Modlitba tedy začíná oslovením Boha Otce, v tomto případě: „*Věčný Bože*“. V této konkrétní modlitbě, kterou jsme přednesli byla i ta krátká eucharistická reflexe: „*ve své štědrosti nás živíš tělem a krví svého Syna*“. Tedy eucharistie je pokrm a je to sám Ježíš a je to Bůh, který nám dává Ježíše.

Následují slova: „*prosíme tě, veď nás stále svým Svatým Duchem, abychom tě vyznávali nejen slovy, ale i skutky upřímné lásky*“. – To je ten moment závaznosti, že to, co jsme přijali nás k něčemu zavazuje a má se promítnout do každodenního života.

A nakonec je i motiv posledních věcí, tzv. eschatologický, že to, že přijímáme svaté přijímání a modlíme se po svatém přijímání s vděčností, je něco pro současnost a něco pro věčnost. To se týká těch posledních slov: „*a tak si zasloužili vejít do nebeského království*.“ A protože naším prostředníkem je vždy Ježíš Kristus končíme slovy: „*Skrze Krista našeho Pána*.“

V modlitbě je oslovení, prosba, závazek, poukaz na poslední věci, skrze Krista našeho Pána a po tom ono „amen“.

Proč tyto věci vysvětlujeme tak podrobně? Proto, aby v tom čtyřpísmenovém, ale velmi důležitém „amen“ jsme si skutečně uvědomili co právě zaznělo, co jsme tím vyjádřili před Bohem, a co jsme tím přijali jako závazek pro náš každodenní život.

Milí bratři a sestry, tímto způsobem se dostáváme ke konci výkladu gest, slov, modliteb a symbolů mše svaté. Příště to bude poslední díl. Toto, co jsme si nyní říkali, nás inspiruje nejen k tomu abychom tuto závěrečnou modlitbu prožili s hlubokou soustředěností, s vděčností, bázní a vírou, ale i když je to modlitba po svatém přijímání,

pomáhá nám k tomu, abychom celou mši svatou prožili s vědomím Boží přítomnosti, Boží štědrosti a Božího milosrdenství.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 04. 06. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/26137>

54. Závěrečné obřady

Milí bratři a sestry,

přečtené živé slovo z evangelia podle Matouše je aktuální i dnes. Ježíš se nás snaží nejrůznějšími způsoby dotknout svoji nejhlubší touhou: „Chci, buď čistý“ (Mt 8,3).

Jedním z nejhlubších doteků Ježíše, který nás očišťuje je mše svatá. Boží slovo, které posloucháme nás očišťuje. Je to očistný dotyk. Eucharistie, kterou přijímáme nás očišťuje, je to očistný dotyk.

Když jsem přečetl evangelium potichu jsem se modlil: „Slova svatého evangelia at' nám smyjí naše provinění.“ (V české verzi jsou to slova: „Radostná Boží zvěst at' nás osvobodí od hříchů.“)

Je to vyjádření víry v to, že tato slova mají očistnou sílu. Proto jsme v posledních měsících více jak padesátkrát rozjímali, hovořili, meditovali o významu mše svaté a dnes je to naposledy, neboť budeme mluvit o závěrečných obřadech. Budeme hovořit o tom jak člověk očištěný mší svatou, poslechem slova a přijímáním eucharistie má vykročit do té třetí fáze, do bohoslužby každodenního života. Po bohoslužbě slova a po bohoslužbě oběti následuje bohoslužba každodenního života. I když poslední slova kněze na konci mše svaté se jmenují „závěrečné obřady“, ve skutečnosti se nic nekončí, ale pokračuje v každodenním životě.

Nejběžnější úvod závěrečných obřadů je ten, že kněz nejprve řekne: „Pán s vámi!“ Říkal to několikrát ve mši svaté.

Zaznělo to v prefaci, a ještě před tím to zaznělo před čtením evangelia, mohlo zaznít na začátku mše svaté a teď v rámci mše svaté kněz znovu řekne „Pán s vámi“ a lid mu odpoví „i s tebou“ (ve slovenštině a v rumunštině je odpověď „i s duchem tvým“). Pak dá lidu požehnání. Mše svatá začala přežehnáním, že se celá mše svatá odehrává ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a jejím závěrem je také požehnání ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Když kněz řekne: „*Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otec i Syn i Duch Svatý*“ – Co to znamená? – At' ten, v jehož jménu jste byli pokřtěni a jako takoví jste se zúčastnili liturgie, at' ten, jehož přítomnost naplnila celou mši svatou, ta trojičná přítomnost – jak jsme o tom vícekrát hovořili byla velmi intenzivně přítomna různými způsoby – vrcholila při proměnění eucharistie, kdy z moci Ducha, z vůle Otce se zpřítomnil Syn Ježíš Kristus na oltáři.

Nyní na konci kněz věřícím, kteří za chvíli vyкроčí z kostela, řekne: „Pán s vámi“ – tedy uvědomte si jeho přítomnost – a proto věřící odpoví „i s tebou“ (*i s Duchem tvým*), a potom ten Pán, který je s vámi ať vám žehná.

Jako svatá Trojice je plností lásky a skrze mši svatou svatá Trojice chce zvat člověka do společenství plnosti lásky, do společenství s Bohem, člověk je po mši svaté vyslaný, aby i on svým životem, svým svědectvím, svými slovy a svými reakcemi zval lidi do společenství lásky.

Nakonec kněz řekne: „*Jděte ve jménu Páně.*“ /A odpověď lidu je: „*Bohu díky.*“ (*Doplňující poznámka: K tomuto dialogu jak kněz, tak potom i lid, ve velikonočním oktávu a o slavnosti Seslání Ducha Svatého přidávají 2x „Aleluja“*)/.

„*Pán s vámi.*“ „*Otec i Syn i Duch Svatý*“ – „*Jděte ve jménu Páně*“ (ve jménu Božím). Tedy vyкроčte ve jménu toho, který se vás dotkl, který vás očistil a jděte ve jménu Božím, tedy chovejte se, jedněte a žijte, buďte jako ti, kteří se klaní Božímu jménu.

V novém slovenském mešním řádu se v závěrečných obřadech nabízejí místo původní formule (*Id'te v mene Božom*) tyto formule pro propouštění věřících: „*Chod'te v mene Božom.*“ – „*Chod'te a ohlasujte Pánovo evangelium.*“ – „*Chod'te v pokoji a oslavujte Pána svým životom.*“ – „*Chod'te v pokoji.*“

(V překladu: „*Jděte ve jménu Božím.*“ – „*Jděte a hlásejte Pánovo evangelium.*“ – „*Jděte v pokoji a oslavujte Pána svým životem.*“ – „*Jděte v pokoji.*“) – Dříve známé je zde rozvinuté „*Jděte a hlásejte Pánovo evangelium.*“ – To je to svědectví života, které je posilněné, povzbuzené, prozářené tajemstvím mše svaté. Nebo – „*Jděte v pokoji a oslavujte Pána svým životem.*“ – Opět z jiného hlediska totéž. Vždyť Pán vám již na začátku mše svaté říkal: „*Odkazuji vám pokoj, svůj pokoj vám dávám.*“ Tak tento Ježíšův pokoj neste, a oslavujte Pána svým životem.

Jak můžeme hlásat Pánovo evangelium? Jedině tak, že přijímáme jeho pokoj a oslavujeme Pána svým životem. Anebo zkráceně: „*Jděte v pokoji.*“

Milí bratři a sestry, tímto končíme výklad mše svaté. Jediným cílem tohoto výkladu mše svaté bylo, abychom si prohloubili živý a osobní vztah k živému, vítěznému a účinně přítomnému Ježíši Kristu. Abychom stále hlouběji a hlouběji se vcítili do jeho přítomnosti a v jeho přítomnosti žili podle jeho vůle posilňováni jeho milostmi, jeho očišťujícími doteky, o kterých bylo dnešní evangelium.

Z tohoto důvodu přejdeme teď s velkou radostí, bázní, vydaností a vnitřní otevřeností do dalších částí mše svaté.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 25.06. 2021

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/ 26285>

p.čís.	Názvy II. části	13
27.	Kalich	3
28.	Patena, palla, korporál, purifikatorium	5
29.	Přinášení obětních darů	8
30.	Příprava obětních darů	11
31.	Víno a voda	13
32.	Tiché modlitby po přípravě obětních darů	16
33.	Modlitba po přípravě obětních darů	19
34.	Modlitba nad obětními dary	22
35.	Preface – píseň díky	24
36.	Svatý, Svátý, Svátý	27
37.	Úvod eucharistické modlitby, vzývání Ducha Svatého	29
38.	Proměnění chleba	32
39.	Proměnění vína	35
40.	Pro všechny, pro mnohé	37
41.	Zvolání po eucharistickém proměnění	38
42.	Modlitba po proměňování	41
43.	Doxologie	44
44.	Výzva k modlitbě Otče náš ve mši svaté	48
45.	Modlitba „Otče náš“ ve mši svaté	52
46.	Znamení pokoje	56
47.	Lámání chleba při Beránku Boží	59
48.	Osobní příprava kněze na sv. přijímání	62
49.	Hle, Beránek Boží	64
50.	Svaté přijímání	67
51.	Zpěv při sv. přijímání	69
52.	Purifikace	72
53.	Modlitba po sv. přijímání	74
54.	Závěrečné obřady	76